

విల్లివాకం హత్య కేసు

కామమ్మ, కృష్ణరావుగార్ల సాక్ష్యములు

చెంగల్పట్ట నెవన్సుకోర్టులో విచారణ

(మా ప్రత్యేక విలేఖరి)

చెంగల్పట్ట, ఏప్రిల్ 18:—విల్లివాకం హత్య కేసు విచారణ చెంగల్పట్ట నెవన్సు కోర్టులో జరిగింది. వాడుకనామముగా పిలువబడుతున్న తిరిగి నేడు ప్రారంభింపబడినది. రెండవ ముద్రయి ఆది నారాయణరావు భార్య కామమ్మ, గతించిన సుబ్బయ్య సోదరుడు కృష్ణరావు, రైల్వే కంట్రోలరు ఆఫీసులో నూపరింపబడినట్లు కోర్టులో, 1 వ ముద్రయికి డాక్టరు, సర్జిన్ కెట్టు నొసరిన డాక్టరు, పి. వి. కృష్ణరావుగారు సాక్షులుగా విచారించబడిరి. కోర్టు భవనమునకు ఎప్పటివలె ప్రేక్షకులచేరిండియుండెను.

కామమ్మ సాక్ష్యము

2 వ ముద్రయి ఆది నారాయణరావు భార్య కామమ్మ ప్రధమమున సాక్ష్య మొనగను ఈ క్రిందివిధమున పట్టుకు ప్రాసీక్యూటరు ప్రశ్నలకు సమాధానము లొసంగెను.

స గ లు

“నేను సుందరరామయ్యగారి రెండవ కుమార్తెను. ఆది నారాయణరావు నాభర్త. 4 సం॥ క్రితము నా వివాహమైనది. వివాహసమయమున నాతండ్రి నాకు మరుగులు, నాను, కమ్మలు, నాగరము, చానుంబిల్ల, కాలిగొలుసులు, కడియము లొసంగిరి. మామగారు చెల్లెలును, గడిమారపుగొలుసుల నొసంగిరి. పెండ్లియైన 8 లేక 9 నెలలకు ఆత్మహరింపితి వెల్లితిని. కాపురమునకు వెళ్లినపుడు ఈ నగలన్నియు నావద్దనుండెను. కాని ప్రస్తుతములేవు. మరుగులు అమ్మివేసి మామామగారికి డబ్బు ఇచ్చియుంటిని. కళశము చెట్టి ఆకళశము నలంకరించుటకు గానలయినని నాభర్త నాను తీసుకొనియుండెను. కళశము మామామగారింటియందే పెట్టియుండిరి. నాగరము నేను చైలజేరి నపుడు సందులో పెట్టగ పోయినది. విల్లివాకం వచ్చిన పిదప చానుంబిల్ల వెంకటకృష్ణయ్యగారిచే అమ్మివేయబడినది. గడియారము గొలుసును నీలవేయించెదనని నాభర్తగారు తీసుక వెల్లిరి. కాని తిరిగి తీసుకరా లేదు. గొలుసుగూడ కలశముపై పెట్టుటకు తీసుక వెల్లిరి.

నెల్లూరులో నల్లలు పురుషోత్తమరావుగారివద్ద నాభర్త నావివాహమైన ఒక సంవత్సరమునకు గుమాస్తాగా నుండెను. నామామగారింటియందు నా సవతిల్లియొక్కయు, నాయొక్కయు నగలను నాభర్త గైకొనియుండుటచే ఆనగలను బదులు నామరుగులమ్మ మామగారికి సంగవలసినవైనవి. నాభర్త నేను ఆత్మహరింపితియందే జేసెననిమది నెలలుంటిని. పిదప మామామగారు చెళ్ళగొట్టినపిమ్మట మాతల్లి ప్రత్యేకముగ నొకయిల్లుతీసియివ్వగ అందుంటిని. ఆసమయమున నాభర్త పురుషోత్తమరావు వద్ద 2 లేక మామమామసములవరకు పనిలోనుండిరి. 5 మాసముల వరకు ప్రత్యేక కాపురముచేసితిని. మాతల్లి మాకాపురమునకుగల పుచ్చును భరించుచుండెను. పిదప ఒకదినము “అప్పులవారవచ్చిరి కమ్మలొసంగవలసినద”ని నాభర్త నన్నడిగి కమ్మలు తీసుకొని వెల్లి ఒక సంవత్సరముతరువాత తిరిగినవచ్చిరి. ఈ సంవత్సరముతయు నేను మాతల్లిగారియింటియందుంటిని. తిరిగి వచ్చినపిదప నాభర్తయొక్కచే సంతపేటలో విదారుమాసములుండెను. అంతరము మా నాయనగారింటియందు మాడుమాసములుండి వెంకటకృష్ణయ్యగారికి ఉత్తరమువ్రాసి పట్టుకువచ్చిరి.

కోర్టువారు:— నీవుమాడ వెంటవెల్లితివా?

రెండుమాడు మాసములపిమ్మట నేనున్న వెల్లితిని. వెంకట కృష్ణయ్య ఆయనకూతురు సుందరమ్మ చంద్రమతి మువ్వరు కచ్చాలేశ్వర అగ్రహారములో నుండుండిరి. నానగలను నాభర్త తీసుకొనివెళ్లెనని నాతల్లిగారికి తెలియును. వెంకటకృష్ణయ్యదాపు జేరినపిదప నాభర్త దివ్యజ్ఞానసమాజములో జేరెనని నేను వింటిని. వేతనము నాకు తెలియదు. వెంకట కృష్ణయ్యగారే మాకన్నభర్తలను భరించుచుండెను. పట్టుములో నుండగ నాభర్త కాశిమొదలగు ప్రాంతములకు వెల్లియుండి పది పదునైదు దినములకు తిరిగినవచ్చిరి. కాశి ప్రయాణమునకుగల పుచ్చులకు వెంకటకృష్ణయ్యగారే డబ్బు ఇచ్చిరి. నాభర్త తిరిగి వచ్చునకి నేను నెల్లూరునందుంటిని. తిరిగి వచ్చిన మరునాడే నేనుగూడ చెన్నపురి వెల్లితిని. అప్పటికి చంద్ర

మతి వెంకట కృష్ణయ్యగారున్న, నేను నాభర్త యింటిలో నుంటిని. నాభర్తతో బాటు కాశి ప్రయాణమునుండి సరళమ్మ అనునామెగూడ వచ్చియుండెను.

జడ్జి ఈ అసందర్భములో ముద్దయియొక్క స్వభావమును అంతరంగిక జీవితమునుగూర్చియు దర్శింపనవసరము లేదనియు ఆధికవిషయము నె చర్చించనలసినది.

తల్లి విల్లివాకం వచ్చుట

పట్టుములో విదారు మాసములుండిన పిదప విల్లివాకం వచ్చియుంటిని. విల్లివాకంలో మాతో వెంకటకృష్ణయ్య రెండు మాసములుండెను. అంతట వెంకటకృష్ణయ్య చంద్రమతులు దెంగుటారు వెల్లిరి. చంద్రమతి ముందు దెంగుటారు వెల్లెను. సుబ్బారావు వెంకటకృష్ణయ్యను చంద్రమతిని 7 మాసముల క్రితము పిలుచుకొనినవచ్చెను. మేము విల్లివాకంలో నుండగ మా అమ్మ సుబ్బారావుంటికి వచ్చెను. ఇప్పటికి 5 మాసములాయెను. సుబ్బారావు అల్లుడు మాయంటికివచ్చి మా అమ్మవచ్చినట్లు తెల్లగ రాత్రి 10 గంటలకు నేను వెల్లిచూచి “ఎందుకు వచ్చితివని” అడిగితిని. మాతల్లితో బాటు, చెల్లెలు రాజేశ్వరి గూడ వచ్చెను. “సుబ్బారావు ఇంటికివచ్చి మీ అల్లుడు జైలుకుపోనన్నాడు. మీకూతురు విషము తినబోవుచున్నది. కాబట్టి మీరు వచ్చివారిని తీసుకొని వెళ్లమని చెప్పెనని మా అమ్మ చెప్పినది. “మాకేమి ఇచ్చట కష్టములేదు. మేమెవ్వరముగాని చావటము లేదని” నేను చెప్పితిని. నేను మరుసటి ఉదయమే (శనివారము) తిరిగి మాయంటికి వచ్చితిని. సుబ్బారావు కూతురును తీసుకొని మా అమ్మ, మా చెల్లెలు మాయంటికి వచ్చిరి.

మధ్యాహ్నము 11 గంటలవరకు మాయంటిలోనుండిరి. పిదప సుబ్బారావు అల్లుడువచ్చి భోజనమునకు పిలుచుకొని వెల్లెను. మధ్యాహ్నము 8 గంటలకు తిరిగి మాయంటికివచ్చి సాయంత్ర మారుగంటలవరకు అచటనేయుండిరి. పిమ్మట నేను వారిని సుబ్బారావుంటికి తీసుకొనివెల్లి విడిచినవచ్చితిని. ఆదినము మాయంటిలో భోజనముచేయులేదు. ఆరాత్రి ఎచటభోజించిరో తెలియదు. లోగడదినము కుక్రవారమునాడు నాభర్త ఇంటివద్దలేడు. దశావతార నాటకమునకు వెల్లియుండిరి. ఆరాత్రి తిరిగివచ్చి తాళములకొరకు నునిపినపగ నేను తాళములిచ్చియుంటిని. శనివారము ఉదయము నేను ఇంటికివెళ్లినపుడు నాభర్త ఇంటియందుండెను. మా అమ్మ, చెల్లెలు మాయంటికివచ్చినప్పుడు ను యింటిలోనుండిరి “ఎందుకు విల్లివాకంవచ్చితిరని” నాభర్త మాతల్లి నడిగెను. మాతల్లి సమాధానమును నే వినలేదు. ఆరాత్రి సుబ్బారావు ఇంటిలో వదిలివేయబడినపిదప మాతల్లిని నేను చూడలేదు. ఆదివారము ఉదయము 7 గంటలకు సుబ్బారావు ఇంటికి వెల్లితిని. మాతల్లి చెల్లెలు ఇంటిలో లేకపోగ ఎచ్చటను వెల్లిరిని సుబ్బారావు నడిగితిని “వెంకట కృష్ణయ్య గారి వద్దకు పంపితివని” సుబ్బారావు చెప్పెను. “మాయంటినుండి మాయంటికి వచ్చుటకు దారి తెలియనని మా అమ్మ చెప్పినదే, అట్టిమనిషిని మీ చెల్లు పంపితి”రని నేను అడిగితిని. నేనే వెల్లి ట్రాము ఎక్కించి వచ్చితిని, తిరిగి 11 గంటలబండికి గాని ఒంటిగంట బండికిగాని వచ్చెదరని సుబ్బారావు తెల్లెను. ఆమధ్యాహ్నము 11 గంటలకు ఒంటి గంటకు సుబ్బారావు ఇంటికి వెల్లిచూచితినిగాని రాకపోయెను. మాయంటికి పోతూఉండగ చంద్రమతిని వెంకట కృష్ణయ్యను నాభర్తను చూచితిని. వారిని నేనేమియు అడుగలేదు. నాభర్త మాత్రము మాయంటికి వచ్చిరి. వెంకట కృష్ణయ్య చంద్రమతులు సుబ్బారావు ఇంటికి వెల్లిరి. నాభర్తను మా అమ్మ చెల్లెండ విషయ మడిగితిని గాని “నాకేమియు తెలియదని చెప్పిరి. తిరిగి 8 గంటలకు సుబ్బారావుంటికి మా అమ్మకొరకై వెల్లియుంటిని. అప్పటికి మాతల్లి చెల్లెలు అచట కన్పించలేదు. తులశమ్మను (3 వ ముద్రయి) మాతల్లివిషయ మడుగగ మీ తల్లి చెల్లెలు వెంకట కృష్ణయ్య ఇంటికి వెల్లిరి. తిరిగి రాగలరు. భయపడవద్దని నాతో చెప్పెను.

తిరిగి నేను యింటికివచ్చి చూడ అమ్మ వాండ్లు కనిపించలేదు. నెంట్లంపవద్ద ఎచ్చటనైన ఉండునేమో చూచినచెదదను రెండని నాభర్తను గైకొని నేను నాభర్త, అచ్చమ్మ తల్లి సర

సమ్మ మువ్వరము వెల్లి నెంట్లంప వేవను మూడుమాసెట్టుదశావతార నాటకచూడవద్ద వెళుకొనితినిగాని కనుపించగపోగ తిరిగి రాత్రి 9 గంటలకు యింటికివచ్చితిని. ఆదినము సుబ్బారావు ఇంటికి పోలేదు. మరుసటి ఉదయము (సోమవారము) మాత్రమే సుబ్బారావు యింటికి వెళ్లగ వెంకటకృష్ణయ్య శవము వాకిట పరుండబెట్టి యుండెను. వెంటచంద్రమతియుండెను. మా అమ్మ, చెల్లెండ్లు అచటలేరు. ఇంటిలో సుబ్బారావులేదు. “వెంకట కృష్ణయ్య ఎప్పుడు మరణించెన”ని తులశమ్మను అడుగగ రాత్రి చనిపోయినట్లు తులశమ్మ చెప్పెను. మాయంటికి వచ్చి నాభర్తతో ఈవిషయము తెలుపగ నేను నాభర్త అచ్చమ్మతల్లి, అచ్చమ్మ సోదరి నల్లరము సుబ్బారావు యింటికి వెల్లితిని. “వెంకటకృష్ణయ్య మరణము విషయము నాతో తెలుపవలెనని” నాభర్త చంద్రమతి నడుగగ “నీయందు నాభర్తయ్య సములేదు. కేవలయ్యకు తంతునవ్వెన”ని ఆమె బదులుచెప్పెను. అచ్చటమేము అర్ధగంటయుంటిని. ఘేమతిరిగి ఇంటికివచ్చునకి సుబ్బారావు ఒకపెట్టె గుడ్డలమూట తెచ్చి పెట్టెనుమాయంటిలో పెట్టి గుడ్డలమూటను పట్టుకొనివెల్లెను. 12 గంటలకు సుబ్బారావు మాయంటికివచ్చి “శవమును కొనిపోవలెను మీభర్తనిచ్చటనని అడుగగ యింటిలోనుండెనని చెప్పితిని. అప్పుడే “మాతల్లి ఎచ్చట” అని సుబ్బారావును అడిగితిని. “నేనే అంతాసగ పుచ్చుకోగలను. మీకెందులకు” అని చెప్పెను. నాభర్త, శవమును దీసుకొనివెళ్లబుకై చని తిరిగి 2 గంటలకు యింటికి వచ్చిరి. పిదప ఆరాత్రి మేమిరువురము దశావతార నాటకమునకు వెల్లితిని. బుధవారము ముక్కోటి ఏకాదశినాడు నాతండ్రి, మేనమామ కృష్ణరావును ఇరువురు విల్లివాకం వచ్చిరి. నేను వేవనుకు వెళ్లగ వారు కనుపించిరి. “వెంకట రమణయ్యకు తంతువచ్చినది. మీ తండ్రిగారు వచ్చెదరు. వేవనుకు వెళ్లమని” నాతో చెప్పినందున నేను వెల్లితిని. మాతండ్రి, మామ నన్ను చూచి “అమ్మ ఏది” అని అడుగగ “నాకు తెలియదు. సుబ్బారావు నెల్లూరుపంపితి”నని చెప్పెనని వారితో చెప్పి వారిని సుబ్బారావుయింటిలో వదిలిపెట్టితిని. ఒక గంటసేపు సుబ్బారావునవచ్చువరకు అన్నటనేయుండి మాయంటికివెల్లితిని. మాతండ్రి మాములు నెల్లూరువెల్లిన మరుసటిదినము (గురువారము) నేను నాభర్త నెల్లూరువెల్లి రాత్రి 11 గంటలకుచేరి మొదట అన్నమ్మ ఇంటికి వెల్లితిని. పిదప మా నాయనగారియింటికివెల్లి ఆరాత్రిమెయిలులోనే తిరిగి విల్లివాకం వెల్లితిని. “మీమీద ఇక్కడంతా అనుమానపడుతున్నారు. మీరిక్కడ ఉండవద్ద వెళ్లమని” మాతండ్రి చెప్పగ వచ్చివేసితిని.

శవములు జూచుట

మేము విల్లివాకం చేరిన రెండుదినములకు నెల్లూరు పోలీసువారు మాయంటికివచ్చి నావద్ద స్టేటుమెంటు తీసుకొనిరి. మాతల్లి చెల్లెండయొక్క శవములను సుబ్బారావు యింటివొడ్డిలో త్రవ్వతీయబడగ చూచియుంటిని. శవములను మాతల్లి చెల్లెండగ నేను గుర్తింపగల్గితిని. మాతల్లి, చెల్లెలు నెల్లూరునుండి వచ్చినపుడు నగలను భరించియుండిరి

(సాక్షి వెనుకటిసాక్షులు వర్గించిన నగలనన్నిటిని వివరించెను)

మరుసటిదినము మాతండ్రి, మా మలతో నేను నెల్లూరు వెల్లితిని. నాతో ఒక చిన్న ట్రంకును పట్టుక వెల్లితిని. నాభర్తగారు ఆట్రంకును, (నేనిప్పుడు చెవులకు పెట్టుకొనియుండిన) కమ్మలను అంతకు ముందొకమారు నెల్లూరు బోవుటకు ముందు నాకు కొనిపెట్టిరి. ఆదినము వారివద్ద డబ్బును చూచితిని. ఎన్నిదినములనుండి ఆడబ్బు వారివద్దనుండెనో నాకు తెలియదు. నా చెల్లెలు బీగమును తీసుకొనిపోలేదు. నెల్లూరులో మామామననన్న తాళముతో మామామ మా అప్ప ఇరువురు పెట్టెను తెరచిరి. అందొక నోటులుకుక్కలో చీటి యుండగ దానిని తీసుకొని పెట్టె మాసివేసిరి.

భర్త కాగితములను కాల్పుట

సుబ్బారావు మాయంటియందుంచిన పెట్టెను నాభర్త గారాదినమే తెరచిచూచిరి. అందు నాలుగు కాగితముల కట్టులుండెను. మామామ, నాయనగారలు వచ్చిన దినము ఆకాగితములను నాభర్తగారు కాల్చివేసిరి. ఖాళీపెట్టెను సుబ్బారావుకు తిరిగి ఇచ్చివేయవలసినదిగ చెప్పిరి. మా అమ్మ చెల్లెండ వచ్చుటకు రెండుదినములకు ముందు నాభర్త డబ్బులేదని నామ్మ నానంగళ మాత్రమును తీసుకొనివెల్లెను. సుబ్బారావు విల్లివాకంలో మాయంటికివచ్చుటకు వచ్చుచుండెడివాడు. నాభర్త యున్న సుబ్బారావు ఇంటికి వెళ్లచుండెడివారు. మా అమ్మ నాభర్తకు కాతపడి జేసెనని మాతల్లిగారిపై నాభర్తకును, నాన

గలను అమ్మివేసినది అట్లునిపై ఆత్మకు మనస్సు బలంబువచ్చెను. శనివారమురాత్రి సుబ్బారావుయింటిలో మాఅమ్మ చెల్లెం ద్రును వదలివెట్టి దినమున నాభర్త మాయంటియందే వేరొక గదిలో పరుండిరి. ఆరాత్రి మాతోబాటు అచ్చయ్య తల్లి నర సమ్మగూడ మాయంటియందే వేరొకగదిలో నిదించెను. మరు సటి ఉదయము నాభర్తను యింటిలో చూచితిని. ఆదివారము రాత్రిగూడనాభర్త మాయంటిలోనే భుజించెను. ఆరాత్రియింటి లోనే ప్రత్యేకముగ పరుండిరి. మరుసటిఉదయము (సోమవారము) నాభర్తయింటిలోనే యుండెను. వెంకటకృష్ణయ్య శవ ముపై (నేజాచినపుడు) గుడ్డకప్పబడియుండెను. ముఖముపై గూడ గుడ్డకప్పియుండెను. గుడ్డకుతిసి నేచూడలేదు." అని తెల్పెను.

క్రాసు పరీక్ష

యందు సాక్షి ఇట్లుజెప్పెను. "నేను నాభర్త ఎల్లప్పుడు అన్యోన్యముగ నుంటిను. ఎన్నడుగూ మన తగవులులేవు. మాత్రగారింటియందు నాచేతిగొలుసును మాత్రగారు బావి లో పారవేచిరి. అప్పుడు మాకు మాత్రగారికి మనస్ఫుర్లు కలిగెను. కాలిగొలుసు, చామంతిబట్ట రెండున్ను వెంకటకృష్ణయ్య నావద్దనుంచి గైకొనెను. నేను బైబుచేరినపుడు నానాగర ము నెవరోదొంగిలించిరి మాఅమ్మ రాజేశ్వరులు ధరించియుం డిన నగలనెప్పుడు, ఎంతకుకొనియుండిరో నాకు తెలియదు. కలశమునకు సామ్యులుపెట్టియుండిరిని క్రిందికోర్టులోగూడ నే ను చెప్పియుంటిని. (క్రిందికోర్టులో చెప్పలేదు. భాషకముచెప్పి కొని చెప్పనలసినదని న్యాయవాది మరల ప్రశ్నింపగ సాక్షి నాకు భాషకములేక నెను). నా గొలుసులు హరింపబడినపుడే మాత్రగారింటిలో నగలు న్ను పోయెను. దశావతారనాటకమునకు నేనుమాడునూర్లువల్లి యుంటిని. నెల్లూరు మొదలగు గ్రామములనుంచినదశావతారమును చూచుటకై జనులు వచ్చువాడుకగలను. నెల్లూరులో ప్రత్యేక కాపురము పెట్టినపుడు ఇత్తడిపాత్రసామానుమొదలగునవతీయుటకై నాభర్త రు 80 ల నిచ్చెను. రెండు నెలల ఇంటిబాడుగను కూడ నిచ్చెను. మాఅమ్మ ఎప్పుడెప్పుడు ఏమేమిదబ్బులునాభర్త కొసంగెనో నాకు తెలియదు. నాకమ్మలు ఎవరి ఆస్థు తీర్పుటకై తీసుకొని వెళ్లిరో నాకు తెలియదు. నాకుకీళ్లనొప్పికలదు. పి. రామారావు (మదరాసు) గారు నాకు ఔషధ మొసంగిరి. మా అమ్మకు ముట్టుకుట్రొప్పి ఉన్నట్లు నేనెరుంగను. నెల్లూరులో డాక్టరు నంపన్నవద్ద మా అమ్మ మందుతీసికొనియుండ లేదు. అచ్చయ్యగూడ దగ్గనకు గాను పి. రామారావువద్ద మందు తీసుకొనుచుండెను. మానాయనకు కీళ్లనొప్పిలేదు. మాఅమ్మ నాభర్తను ఒక నారాయణ అనిమాత్రమే పిలుచుచుండెడిది. అత్తెల్లండ్రు ప్రక్కప్రక్కనే కూర్చుండి మాట్లాడుచుండెడి వారు. కొన్ని సమయములందు నారాయణరావు పడకపైగూడ కూర్చుండి మాట్లాడుచుండుట నే నెరుంగను. నాతల్లి నాభర్తను స్వంతకుమారునివలెనే చూచుచుండెను. మాఅమ్మకు నెల్లూరు నుండి తోడ్కొనివచ్చెదరని నేనెరుంగను. కాతపడి ఎప్పుడు జరుపబడెనో నేనేమియు ఎరుంగను. మాతల్లి నాగరికతగల స్త్రీ, పల్లెటూరుమనిషిగాదు. శుక్రవారమురాత్రి సుబ్బారావు ఇంటికి 10 గంటలకు వెళ్లితిని. ఆదివారము మాతల్లి మాయంటికివచ్చినపుడు నాభర్త మాతల్లితో "నీవెందుకువచ్చితి మన్నా! రావలసియుండిన నేను మీకు న్రాయానా!" యని అడిగెను. శనివారమునాడు మా అమ్మ నాకు తలంటి నీర్లుపోసెను. మాకు అన్నముమాడా నండిపెట్టెను. ఇచ్చటనే భుజించవలసినది గ నేను మా అమ్మనడిగితిని. ఎచ్చటనైతే నేమి సుబ్బారావు ఇంటియందే భుజించెదనని చెప్పి మధ్యాహ్నము 11 గంటలకు సుబ్బారావు ఇంటికి వెళ్లి తిరిగి 3 గంటలకు మాయంటికివచ్చెను. ఆసాయంత్రమునాకు తలకువ్వలేదు. ఆరేడుగంటలవరకు మాయం టియందే యుండెను. "భారతమ్మ (వెంకటరమణయ్య భార్య) గారు నన్ను భోజనమునకు పిల్చిరి. వారింట భోజనము గావించుకొని దశావతారనాటకమునకు వెళ్లెదను"ని మాఅమ్మ చెప్పె ను. చంద్రమతి, వెంకటకృష్ణయ్యగార్లు వెల్లివాకంవచ్చినపుడు మాతల్లి చెల్లెండ్రవిషయమై వారిని నేను అడుగలేదు. వారు నాతో మాట్లాడరు. అందుచే నేను అడుగలేదు. మాతల్లిగారి విషయమై తులశమ్మను అడిగినట్లు క్రిందికోర్టులో చెప్పినది లేని దిన్ని నాకు భాషకములేదు. తులశమ్మకు నే నీవిషయముకు నపుడు చంద్రమతి, వెంకటకృష్ణయ్యగార లవలలేరు. ఆదిన మన (ఆదివారము) చంద్రమతి, వెంకటకృష్ణయ్యగారలు పాత్ర సామాను తీసుకొని వెళ్లుటకుగానే విల్లివాకం వచ్చియుండిరి. సుబ్బారావు ఇంటిలో వెంకటకృష్ణయ్యశవమును చూడబోయినపుడు "అచ్చయ్య నగలు చంద్రమతి ఎత్తుకొని పోయినందుల

కై" అన్నప్పుడల్లా చంద్రమతితో పోట్లాడుచుండెను. "మాతల్లి విషయమై మీరేల త్వరపడవలెను. నేను చూచుకొందున"ని చెప్పినపుడు "మీరటులేల చెప్పెదరు. మాతల్లి విషయమై చెప్పలేదు" అని నేను వారిని తరచి అడుగలేదు. మాతండ్రి, మామగారలు సుబ్బారావును పోలీసు స్టేషనుకు తమతోపిలుచు కొని వెళ్లిరి. సుబ్బారావు ఇంటియందు కన్పించిన శవముల ముఖముల చాల చెడియుండెను.

మంగళనూత్రం ముచ్చట

మాతల్లి విల్లివాకం వచ్చుటకు నాలుగు దినములకు ముం దు నాభర్త నామంగళనూత్రమును తీసుకొని వెళ్లెను. స్త్రీకి మంగళనూత్రముపోయిన మగడుగతించినట్లు ఎంచబడును. నా భర్త మంగళనూత్ర మడిగినపుడు "నేను ఇన్వబాలను" అని చెప్పితిని. ఈవిషయమై మాఅమ్మతో నేనేమియుచెప్పలేదు. నాకుతలంటి నీర్లుపోసినపుడు మాఅమ్మ మంగళనూత్రము విషయమైనన్ను ప్రశ్నించెను. అప్పటికిని నేనేమియు చెప్పియుండ లేదు. మాతండ్రితో గూడ నేనేమియు చెప్పలేదు.

జజ్జి:—ఇప్పుడు మీకు మంగళనూత్రము గలదా?
సాక్షి:—ప్రస్తుతము నాకు మంగళనూత్రము గలదు.
జజ్జి:—ఎట్లువచ్చెను?
మేము కాపురమున్న యింటి యజమాని చేయించి యిచ్చెను.

సుబ్బారావుకు బ్రతుకును నేను తిరిగి యిచ్చినపుడు నాభర్తగూడ అచ్చటనే యుండెను. కాగితముల కట్టలతప్ప పెట్టెలో వేరేమియుండెనో నాకు తెలియదు. ఆకాగితము లేదయినా నాకు తెలియదు. నేనే ఆకాగితములను కాల్చివేసినది. ఆపెట్టెను సుబ్బారావు కొసంగునపుడు అందేమియో ఉండి నటుండెను. ఆపెట్టె ఎవరిపెట్టె ఐనది నాకు తెలియదు.

నాతోబాటు నెల్లూరు తీసుకవెళ్లిన పెట్టెలో పుస్తక ములు తప్ప వేరేమి వస్తువులేవు. మాయంటియందు మాట్రం టితో బాటు వెంకటకృష్ణయ్యగారి బ్రతుకుగూడ ఒకటుండెను. మాతల్లిగారిది, చెల్లెలిది అని గుర్తించిన నగలకు గుర్తులేమియు లేవు. నేనింతకుపూర్వము ధరించుకొనిన కమ్మలు తెల్లరాళ్ల కమ్మలు. అవి నీరుదగిపోయెను. తనతల్లియొక్క కమ్మలని గుర్తించినవానిని సాక్షి చూపగ అరి తన కమ్మలుగానిని సాక్షి చెప్పెను.

పిదప కోర్టువారు, ఫలాహారములకై లేచిరి.

ఫలాహారానంతరము

కోర్టువారుతిరిగి సమావేశమైనపిదప కామమ్మతిరిగి ఇట్లు సాక్షి మొసంగెను.

"నెల్లూరులో నే వెంటగొంపోయినపెట్టెను నాతండ్రి యున్న మామృకృష్ణరావుగారున్న మాతండ్రి యింటియందే తెరచిరి. ఆపెట్టెలిగము నాభర్తయొద్దనేయుండెను. కాని నే వెంటగొనిపోలేదు. విల్లివాకంలో మేముండెడియింటికిని సు బ్బారావుఉండెడి యింటికి రెండుమాడు ఫర్లాంగులుండును. నేను వెంకటకృష్ణయ్యశవమును జూచిన దినమున అచ్చయ్య అప్పలత్తుమ్మ విల్లివాకం వచ్చెను. ఆమెతన వెంటరు 50 లు తెచ్చినవిషయము నేనెరుంగను. చంద్రమతిని ఆదినారాయణకు వివాహము చేయవలెనని వెంకటకృష్ణయ్య ప్రస్తావన చేసియుండలేదు. చంద్రమతికి వివాహమైనది. నేని పుడు నాతండ్రి సంతకూలలో నున్నాను.

పల్లికు ప్రాసీమగూరు మరల అడిగినప్రశ్నకు సాక్షి ఇట్లు సమాధానమిచ్చెను. విల్లివాకంలో మాఅమ్మ తలంటుచు నాతా లిబాట్టు ఏమైనదని అడిగినపుడు నేనేమియు బదులుచెప్పియుం డలేదు. కారణము చెప్పబాలను.

కోయిలోగారు

రైల్వేకంట్రోలరు స్ట్రోర్సు ఆఫీసులో నూపరింటెండెం టుగారు సాక్షిమొసంగుచు 1 వ ముద్రయి సుబ్బారావు నెరంగు నుగుననియు 1926 సం॥లో నవంబరు 4 లేదీనుంచి డిసెంబరు 20 వ లేదీవరకు ఆఫీసు కరుదంచెననియు పలుమారులు శల వుగైకొనెననియు అటుపైని శలవుగావలసినచో డాక్టరు సర్టి ఫికేట్టు కావలసినదనికోరగ సర్టిఫికేట్టు తెచ్చెననియు చెప్పెను.

క్రాసు పరీక్ష

యందు సాక్షి ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరము లొసంగుచు 2-1-1924 న 1 వ ముద్రయి ఉద్యోగములో జేరెననియు ప్రధ మమున రు 24 ల వేతనముతో ప్రారంభింపబడెననియు, మొదట ఇల్లు పడిపోయెననియు, పిదప తనకును తన కుటుంబమునకు వ్యాధి గలిగెనను. కాగణములపై శలవుబెట్టెననియు పల్కిరి.

డాక్టరు పి. వి. కృష్ణరావుగారు ప్రభుత్వ దేశీయవైద్యపాఠశాలయందు ప్రొఫెసరుగ నుండిన డాక్టరు పి. వి. కృష్ణరావుగారు సాక్షి మొసంగుచు 16-12-26 లేదీ 1 వ ముద్రయి సుబ్బారావుకు సర్టిఫికేట్టు నిచ్చితినియు అందుకుగాను సుబ్బారావు గరి లు ఇచ్చెనని పల్కిెను.

కృష్ణరావుగారి సాక్ష్యము

సాక్షి మొసంగుచు గతించిన సుబ్బయ్య తన సోదరియని యు, తులశమ్మ తమతల్లి సోదరి మాతురనియు చెప్పిరి "సుబ్బయ్య రాజేశ్వరులు డిసెంబరు 10 వ లేదీ 1 వ ముద్రయి సు బ్బారావుతో నెల్లూరువెళ్లిరి. ఆదినారాయణమైనను, వెంకట కృష్ణయ్యమైనను పోలీసువారంటు ఉన్నదనియు, ఏక్షణమైన ను అరెస్టుచేయఁవచ్చుననియు, కామమ్మ ఆత్మహత్యగావించు కొన ను న్నదని యు, తి ను ల కు భార్య భర్తలకు తిండిలేదనియు సుబ్బయ్యవచ్చి కామమ్మకు తీసుకొని వెళ్లవలెననియు సుబ్బారావు తెల్పినందున మాసోదరి మరుటిస దినము వత్తుననితెల్పి రెండవనడ్డతీసుకొనకనే విల్లివాకంవెళ్లె ను. 18-వ లేదీవరకు వారిబాడ తెలియనందున విల్లివాకంలో వెం కటరమణయ్యకు తిండిచ్చితిమి. ఆదినముననే 1-వ ముద్రయవద్ద నుంచి రెండు పోస్టుకార్డులువచ్చెను. 14-వ లేదీగూడ వారు రా లేదు. ఆ రాత్రి అచ్చయ్య అచ్చయ్య తల్లి అచ్చయ్య అప్ప విల్లివాకం నుండి నెల్లూరురాగా రాత్రి రెండు మాడుగంటలకు సుందరరామయ్యగారింటియందు చూచితిని. సుబ్బయ్య రాజేశ్వరులు విల్లివాకంలో కనుపించలేదని వారు తెల్పుటచే మేము కలవరముజేసి 15 వలేదీ ఉదయము విల్లివాకం బైబుచేరివెళ్లితిమి. విల్లివాకం స్టేషనులో మొదట కామమ్మ మా కు కన్పించగ ఆమెతల్లి విషయమై అడిగితిమి. 1 వ ముద్రయి యింటికి వెళ్లియుంటిమి. 1 వ ముద్రయి యింటిలో లేకపోయెను. ఆతనిభార్య తులశమ్మనడుగగ 3 వలేదీరాత్రియే మాచెల్లెలు మేనకోడలు నెల్లూరు వెళ్లిరని చెప్పెను. "వారు వెళ్లుట నీవు చూచితివా?" యని నేను ప్రశ్నింప తానుచూడలేదనియు నెల్లూరుపంపినట్లు తనభర్త చెప్పెననియు తెల్పెను. పిదప 1-వ ముద్రయవచ్చి ఈ వార్తవిని చాల ఆశ్చర్యమును గన్పరచెను. పిదప ముద్రయి పోలీసు స్టేష నుకు రమ్మగగ ప్రభుమున కొంచెము అసమ్మతిని గన్పరచెను. కాని మేము ఆస్థలమునకు క్రొత్తవాడొంటలన రావలసినదని గట్టిగ అడిగినందున మాతోస్టేషనుకు వచ్చెను. స్టేషనులోనుండ గ 2-వ ముద్రయి ఆదినారాయణ మమ్మలను కలసికొనెను. మేము నెల్లూరుకు తిరిగిచచ్చుటకు జనరల్ పోస్టాఫీసుకు వెళ్లినపుడు 1 వ ముద్రయి పోలీసు స్టేషనులోనే యుండెను. తిరిగి మేము పోలీసుస్టేషనుకు వచ్చి పోలీసువారికి ఫీర్యాదు వ్రాసియిచ్చితిమి. 1 వ ముద్రయి గూడ వేరొక ఫీర్యాదు వ్రాసియిచ్చెను. 16 వ లేదీరాత్రి నెల్లూరు పోలీసువారికి మరియొక ఫీర్యాదు గావించితిని. 16 వ లేదీరాత్రి నేను పోలీసు స్టేషనులో నుండగ ఆదినారాయణ కామమ్మ వచ్చిరని ఒకమనిషి వచ్చి నాతోజెప్పెను. నేను తిరిగి వెళ్లి చెల్లెలుస్టేషనులో వారిని కలుసుకొంటిని. వారు ఆ రాత్రి మెయిలు బండిలో వెళ్లిరి. 19 వ లేదీ నేను నాసోదరుడు హనుమంతరావు, నెల్లూరు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరుమ్మ, పి. సుబ్బా రావు అను మరియొకరు విల్లివాకం వెళ్లితిమి. పిదప మాకై మేము కొన్ని విచారణలు గావించితిమి కాని మాకు ఆచూకి దొరకలేదు.

2 వ ముద్రయి ఆదినారాయణరావు డిసెంబరు 17 వ లేదీ (తనకు) కృష్ణరావునకు వ్రాసిన ఉత్తరమునందు "పోలీసు వారు వ్యవహారములో విచారణలు గావించుచున్నారు. నేనే మిచేయవలెనో ఎట్టిదర్శ్య గైకొనవలెనో ఎరుంగబాలనున్నాను. జనులు వారిచ్చినచ్చినట్లు తలంతురు. కాని నావిషయమై మీ రు సరియగు అభిప్రాయము గలిగియుండురని నమ్మెదను. నా మామగారిని దయయించి యోదార్పఁడు. వారికి నేనెట్లు తోడ్పడగలనో నాకు తెలియకున్నది. ఇదియంతయు నాయరన్వ ఘము." అని వ్రాయబడియుండెను.

సాక్షి పిదప శవములు సుబ్బారావు ఇంటిదొడ్డిలో ప్ర వ్వదకుట, శవములు తమసోదరి సుబ్బయ్య, మేనకోడలు రాజేశ్వరులనని తాను గుర్తించుట, శవపరీక్ష జరుగుటను గూర్చి వివ రించి పిమ్మట తాను తనసోదరుడు కామమ్మ, నెల్లూరు వెళ్లి రనియు, కామమ్మ వెంట నొక బ్రతుకులేతపెట్టెను తెచ్చెనని పల్కిెను. నెల్లూరులో ఆరాత్రి కామమ్మ మాయంటియందే యుండెను. కామమ్మ వెంటగొనివచ్చినపెట్టెను తెచ్చిచూడగ అందు కొన్ని దివ్యజ్ఞానసమాజపు పుస్తకములు, సుబ్బారావు

ప్రాసన ఒకటియేయను అందుడెను. ఆరేటిని పోలీసువారి కంటికిని.

సాక్షి సుబ్బయ్య రాజేంద్రులనగలను కొన్నింటిని గుర్తించి విల్లివాకం వెళ్ళుచును సుబ్బయ్య రాజేంద్రులను తమవంట్లో పెట్టె నగలను గురించియుండెని పట్టిరి.

1 వ ముద్దయి వస్తూరితో నాకు పరిచయముగలదు. 2 వ ముద్దయి చెన్నపురికివచ్చినపిదప దాదాపు నిత్యము సుందర రామయ్యగారికి దనకొప్పతనముగూర్చియు, మహత్తునుగూర్చియు ఉత్తరములు వ్రాయుచుండెను. ఆదినారాయణ రావుకు సుబ్బయ్యకును మనస్ఫుర్తలుండెను అనిరి.

క్రాసు పరిక్ష

యందు సాక్షి బదులుచెప్పుచు తన సోదరమేడలోగరించిన నగలను అనేకమార్లు చూచియుంటినియునగలపై ప్రత్యేక గుర్తు చేవియులేకున్నను తేలుచుగూచుచుండుటవలన గుర్తింప గలననియు సాధారణముగ ప్రతి హిందూకుంటుంబునందును ఈ నగలను చూడవచ్చుననియు పట్టెను. 1 వ ముద్దయి నాకొప్పుకును వ్రాసియుండలేదు. ఆఫీసులో వారి దస్తూరిగల కాసితములను చూచితిని. 1 వ ముద్దయి నాకుబంధువు. ఆతని చావకు వ్రాసిన ఉత్తరములను గూడ చూచుచుంటిని. నేను వస్తూరి పరీక్షింపగల నిపుణుడనుగాను. ఆదినారాయణ అత్తయ్యగారు చాల విరోధముండెనని తెలుపుట ఉత్తర ప్రత్యక్షతరము తెలియులేవు. కామయ్య వెంట తెచ్చినపెట్టెను నెల్లూరులో మాబావగారి యింట తెచ్చితిమి. కామయ్య నన్ను తాళముచెవికై అడుగగ నానదనున్న తాళముచెవితో పెట్టె తీసితిమి.

పెట్టెను తెరిచినదెవరు?

నకిలు:— క్రిందికోర్టులో "నేను నాతాళము చెవితో పెట్టెను తెరిచితిని"ని చెప్పియుంటిరా?

సాక్షి:— బేను నాతాళము చెవితోడనే పెట్టె తెలువబడెను.

నకిలు:— నేను నాతాళముచెవితో పెట్టెను తెరిచితినిని క్రిందికోర్టులో చెప్పితిరా?— నాతాళము చెవిచేతనే పెట్టె తెలువబడెను. (నవ్వు) కోర్టువారికినప్రశ్నకు బదులుచెప్పుచు సాక్షి తన తనతాళముచెవితో పెట్టెతీసితినిని క్రిందికోర్టులో చెప్పినట్లు అంగీకరించెను.

సాక్షి:— ఇంకనుజెప్పుచు విల్లివాకంలో తామందర మొకపూటకూర్చి యింటనే బసచేసితిమనియు, ఆపూరియం వదియొకటే హోటలనియుపట్టిరి.

నాకు తెలిసినంతవరకు రెండవ ముద్దయి ఆదినారాయణ రావు, ఆతనిభార్య కామయ్య అన్యోన్యముగనుండిరి. భార్య భర్తలకు ఒకడొకరికిగలది సుబ్బారావు నెల్లూరులో తెచ్చిన మాటలను నేను విశ్వసించితిని. 15 వ తేదీ విల్లివాకం వచ్చినపుడు వెంకటరమణయ్య ఇంటికి వెళ్ళలేదు. నేరగ సుబ్బారావు ఇంటికి వెళ్ళితిని. ఇంటిలో చంద్రమతిఅను నామెను చూడలేదు. ఇంటిలో దొడ్డివరకు వెళ్ళితిని. ఇంటిలో గుమారు పావు గంటకుంటిని. మాబావ సుందర రామయ్యగూడ నాతో ఇంటిలోనేయుండెను. "మాచెల్లెలు విషయమై నేను మొదట సుబ్బారావును ప్రశ్నించినపుడు ఆతడునవ్వి "చాల చెప్పవలసియున్నది". ఇది సమయముకాదు. "అనెను. నేను 1 వ ముద్దయిని పోలీసుస్టేషనుకు బలవంతపెట్టి తీసుకొనివెళ్ళలేదు.

నకిలు:— "1 వ ముద్దయిని నిర్బంధముగ పోలీసుస్టేషనుకు తీసుకవెళ్ళితిమి" అని క్రిందికోర్టులో చెప్పలేదా?

సాక్షి:— నేను చెప్పియుండవచ్చును. అని పట్టిరి. విరచ కోర్టువారు నేటికి విచారణ ముగించిరి.

వల స్వల్పము! ఫల మధికము!!

ఆంధ్ర లోకోక్తి ముక్తావళి

మొదటి భాగము

ప్రస్తుతకాలమున మిక్కిలి నాడుకలో నుండు సామెత లెందుగలవు. పెక్కింటికి వివరములు పైతము వ్రాయబడి యున్నవి. ఇయ్యది ఉపన్యాసకులకును వ్యాసరచయితలకును ప్రబంధ కర్తలకును అత్యంతోపయుక్తముగ నుండును.

వల నాలుగవంతు. పి. పి. ఖర్చునేటు

బుక్కపట్టణము - రామానుజయ్య, 24, సోలైయప్పకొ విధి, దేవాంగపురము, పాతచాకలపేట, మద్రాస్.

“మద్రాసు స్వరాజ్యపక్షమువారి ద్రోహము”

అసహాయోద్యమకార్యక్రమమును కొనసాగించుడు

కేరళ రాష్ట్రీయ మహాసభ తీర్మానములు

(అసోసియేటెడ్ ప్రెస్)

కల్లికోట్, ఏప్రిల్ 17:—కేరళ రాష్ట్రీయ మహాసభ మరల నేటిదినము బి.జి. హార్మి ముగారి అధ్యక్షతను సమావేశమయ్యెను. విషయనిర్ణయసభయం దామోదించబడిన చిత్తుతీర్మానములపై చర్చ ప్రారంభమయ్యెను. ఈక్రిందితీర్మానములు ఆమోదించబడెను.

కాంగ్రెసు కార్యక్రమము

భారతదేశము మహాసభ కార్యక్రమమున అసహాయోద్యమమే ప్రధానాంశముగ నుండవలెను. అసహాయోద్యమ సిద్ధాంతములకు విరుద్ధముగ కాంగ్రెసువారు ప్రవర్తించుచున్నారని భారత కాసనసభయందును, రాష్ట్రీయ కాసనసభలయందును కాంగ్రెసుపక్షమువారు కాంగ్రెసుతీర్మానములకు విరుద్ధముగ ప్రవర్తించినందులకు సభవారు చింతిల్లుచున్నారు. యావద్భారత కాంగ్రెసుసంఘమువారు కాసనసభలయందలి కాంగ్రెసుపక్షపు సభ్యులవద్దనుండి ఈవిషయమై సంజాయషీ పుచ్చుకొని కాంగ్రెసునిర్ణయము ఇకమీదట నను తిరస్కరింపబడని విధమున తన కట్టుదిట్టములను గావింపవలయునని సభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

అసహాయోద్యమమే శరణ్యము

మరల అసహాయోద్యమ కార్యక్రమము సంపూర్ణముగ కొనసాగింపవలసిన సమయ మేర్పడినదని సభవారు అభిప్రాయపడుచున్నారు. కావున సాత్వికనిరోధము కొనసాగింప సాధ్యమగువిధమున దేశపరిస్థితుల కనుగుణ్యముగ అసహాయోద్యమ కార్యవిధానమును నిర్ణయింప యావద్భారత కాంగ్రెసు సంఘమువారు ఒకఉపసంఘము నేర్పరపవలయునని సభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

కాంగ్రెసు నిర్మాణము

కాంగ్రెసు నిర్మాణమున కొన్నిలోపములున్నవని ఇటీవల జరిగిన విషయములవల్ల గుర్తెరుగవచ్చును. కావున కాంగ్రెసునిర్మాణమున కొన్నిమార్పులు గావించుట అవసరము. కాంగ్రెసు సంఘముల ఎన్నికలు రహస్యముగ బాటుద్వారా జరుగవలయును. కాంగ్రెసువారి సంఘములు క్రమసాంప్రదాయముల ననుసరించి జరుగునట్లు తన నిబంధనలను యావద్భారత కాంగ్రెసుసంఘమువారు నిర్ణయించవలెను.

కార్యకులయొక్కయు నైతులయొక్కయు

సంఘములను స్థాపించుట

స్వరాజ్య సంపాదనకై జాతీయోద్యమములందు నైతుల కార్యకులు తన విధమున తోడ్పడుటకై నైతులసంఘములు

కార్యకుల సంఘములను దేశమునందంతటను స్థాపించి వారిని కాంగ్రెసు వశమొనర్చుకొనుటకు ప్రానుకొనుట అవసరమని సభవారు తీర్మానించుచున్నారు. ఈవిషయమై పనిచేయుటకు యావద్భారత కాంగ్రెసు సంఘమునా రొకఉపసంఘము నేర్పరపవలయును.

మద్రాసు స్వరాజ్యపక్షమువారి ద్రోహము

మద్రాసు కాసనసభయందు స్వరాజ్యపక్షమువారు ముఖ్యులజీతముల సంపర్కమున తలసమ్మగనుండి కాంగ్రెసుపట్ల ద్రోహము గావించినందులకు వారివర్తనను సభవారు తీవ్రముగ ఖండించుచున్నారు. ఇట్టి పరిస్థితులు మరల ఏర్పడని విధమున యావద్భారత కాంగ్రెసుసంఘమువారు తనవర్తన పుచ్చుకొనవలయుననివారు కోరుచున్నారు.

బ్రూకుబాండు టీకం పెని

బ్రూకుబాండు తేయాకు కంపెనీవారికి తిరువాన్కూరు ప్రభుత్వమువారు లక్ష యేబదితేల ఎకరముల భూమి తేయాకు సాగుబడికివ్వ సంకల్పించుకొనినందులకు సభవారు చింతిల్లుచున్నారు. ప్రజలకు ఇందువల్ల గొప్పనష్టము కలుగును కాన ఈ ప్రయత్నమును ప్రభుత్వమువారు మానుకొనవలయునని సభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

ఇతర తీర్మానములు

సంసానముల ప్రజల విషయమై కాంగ్రెసువారు ఎక్కువ శ్రద్ధపుచ్చుకొనవలయుననియు ఇందులకు అవసరమైనచో కాంగ్రెసు నిర్మాణమునందు మార్పు చేయవలయుననియు ఒక తీర్మానము గావించబడెను. వైనాకు భారతపైనికులను పంపి నందులకు ప్రభుత్వమువారి చర్యను ఖండించుచు ఒకతీర్మానము శ్రద్ధానందస్వామి మరణమునకు విచారము తెలుపుచు మరియొక తీర్మానము ఆమోదించబడెను.

స్వాతంత్ర్య తీర్మానము

భారతదేశము సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమును ప్రకటింపవలయునను తీర్మానము మహాసభయం దుపపాదించబడెను. దీప్తి ముగ చర్చజరిగెను గాని అధికసంఖ్యాకులచే నిరాకరింపబడెను.

అంతటితో సభముగి సెను. బి. జి. హార్మి ముగారు

రేపు మాంగుగూరు మెయిలులో కల్లికోటనుండి మద్రాసుకు ప్రయాణ మయ్యెదను. (అ. పే.)

మహమ్మదీయుల స్థితిగతు

తెలున్నవి?

మహమ్మదీయ సభవారాలోచించుట

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 18:—మహమ్మదీయుల స్థితిగతు తెలున్నవి? విద్యావ్యాప్తిపొందిన అభినవనాగరికసంఘమును చేయుట యెట్లును విషయమును సర్ గూలాముహమ్మద్ హిదాయతుల్లాగా రధ్యక్షతనహించిన మహమ్మదీయసభయందు భివాం డీలా చర్చింపబడెను. మూడేండ్లనుంచి నాయకులు మహమ్మదీయ జనసామాన్యమునకు విద్యవలన లాభములను తెలుపుచున్నారు. విద్యావిషయములందు హిందువులతో సహకారముచేయవలసినదిగూ మోచింపబడెను.

బొంబాయిలోని మహమ్మదీయనాయక బృహజ్జైన. ఈసభయందు హిదాయతుల్లాగారు విద్యాభివృద్ధి జరిగినదానికింట్ల జరుగవలసినది ఎక్కువగనున్నదనిరి. మన పూర్వచరిత్ర గర్వింపవలసినదిగనున్నది. పూర్వచరిత్రాంశములకు ఇప్పటినిగికి భేదముండరాదు. పేదరికము దీనికి గారణమునమన్నారు. అతివ్యయమే పేదరికమునకు గారణము. నిలవచేయుట నేర్వవలెను. వృధావ్యయము మానవలెను. నిలవచేసినదానిని విద్యకై వినియోగింపవలెను. 'ఒకడు' 'వాక్కుచందాలకు దీనికై యుపయోగింపవలెను. పాఠశాల మతనాయకు లిచ్చునదియు విద్యకై యుపయోగింపవలెను. మహమ్మదీయ బాలురకును బాలికలకు విడిగ పాఠశాలలవనవరము. చిన్నతనమందలి స్నేహము వృద్ధినిండును. (ఫీ ప్రెస్)

రాజకోట ప్రతినిధిసంఘసమావేశము

ప్రథమముననే అడ్డరస్సెంటు

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 18:—రాజకోట ప్రతినిధిసంఘ సమావేశమునకు తామూరుసామెలు, దివానుగార్లును, ఇతరఉన్నతోద్యోగులును హాజరైరి. ఒకసభ్యుడు శ్రీగోవర్ధనదాసులాలా భాయిగారిని అధ్యక్షునిగ నియమించుటకుగూర్చి చర్చించుటకు గాను అడ్డరస్సెంటు నుపపాదించిరి. గోవర్ధనదాసుగారు మొదట సభ్యులగ నియమింపబడిరి. తరువాత ఎన్నికవలన యాయన యధ్యక్షులైరి.

అడ్డరస్సెంటు ఉపపాదకులు సభ్యుల నియమించుటకు చట్టప్రకార మవకాశములేదని తెలిపిరి. తామూరుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు తాను రాజాధికారము నుపయోగించి యట్లు చేసెననియు అనసరమైన చట్టమును మార్చవచ్చుననియు తెలిపిరి. (ఫీ ప్రెస్)

బొంబాయి స్టేడరు పరీక్షలు

బొంబాయి ఏప్రిల్ 18:—బొంబాయి హైకోర్టు స్టేడరు పరీక్షలయందు 496 గురుకును 838 రు పూర్తిగా 100 రు భాగములందు కృతార్థులైరి. 120 మందిని పరీక్షకు సరిగ చదువ లేదను నెవమున డిబారుచేసిరి.

ఇదివరలో 70 ఏండ్లలోను 20 మంది మాత్రము డిబారులైరి. (ఫీ ప్రెస్)

మార్వారి పెండ్లియూరేగింపు

మహమ్మదీయుల అటకాయింపు

బొంబాయి, ఏప్రిలు 18:—బొంబాయి క్రానికలు పత్రికకు తానుచూచిన యీ విషయమును పంపెను. ఒక మార్వారి వివాహసంబంధపు టూరేగింపును మహమ్మదీయులు ముగియవద్ద ఊరుచివర అటకాయించిరి. మహమ్మదీయుల కోరికపై మార్వారి లక్కడ వాద్యముల నాపిరి. మహమ్మదీయులు వారి జయధ్వజములుగూడ మాడవనిరి. పోలీసువారు లేనందున మాటలు పెరిగి చెబ్బులాటగా మారెను. పెండ్లి కు నా రి త పెండ్లి కుమారుడు పారిపోయిరి. మాడవచ్చినవారు పారి పోయిరి. పోలీసువారికి స్టేటుమెంటుల నిచ్చిరి. (ఫ్రీప్రెసు.)

వీరేశలింగ జన్మదినోత్సవము

నటరాజనుగారధ్యక్షత వహించుట

బొంబాయి, ఏప్రిలు 18:—బొంబాయిలో ఆదివారము సాయంకాలము రాజమహేంద్రవర వాస్తవ్యుల కీ॥ శ్రీ॥ రావుబహదరు వీరేశలింగం పంతులవారి జన్మదినోత్సవమును శ్రీ కే.నటరాజుగారి అధ్యక్షతకైంద అత్యుత్సాహముతో జరుపబడెను. బొంబాయి ఆంధ్రసంఘమువారి యాజమాన్యమున జరుపబడుటయు బొంబాయిలోని ఆంధ్రులందరూ సమావేశ మగుటయు ఆంధ్రులకు నూతనసంఘసంస్కరణాభిలాష పొడముటకు కారణమైనది. ప్రేక్షకులు లెక్కకు మిక్కిలి వచ్చిరి. శ్రీ కే.నటరాజుగారు వీరేశలింగముగారిని గూర్చి ముచ్చటించుచు వారు మొదటినుండియు జాతీయవాది యనయు పెద్దతన కొలదిని బలోత్సాహములు పెంపమచెననియు తెలిపిరి సంఘసంస్కరణము 25 సంవత్సరములలో గాంచిన అభివృద్ధిని గూర్చి తెలుపుచు సంఘసంస్కరణకు ప్రతికూలవాదము నాశన మగుటయేగొప్ప యభివృద్ధియనిరి. సమద్రయనము, వర్ణాంతరభోజనము, స్త్రీవిద్య సాధారణమైనవి. విధవావివాహములకు ప్రతిరోధకము గనుపించుటలేదు. దానికే యావజ్జీవము పంతులుగారు కృషిసల్పిరి. (ఫ్రీప్రెసు.)

రెండు హత్యలు - ఒక దోపిడి

కలకత్తా, ఏప్రిలు 18:—రెండు హత్యలు ఒక దోపిడి హత్య జిల్లాలోని చంబారులో జరిగెను. పోలీసువారికి సహాయము చేయుచుండిన నానికు ఫెయిసుగారు తోబుట్టునుండి పోవుచుండ హత్యగావింపబడిరి. క్రోధమే కారణము. పోలీసువారికిని అనుమానముపై నర్రెప్పచేసిరి.

తెల్లవారుగూమున 10 మంది ఆరుగురుపాణులై తామారుదాసు సాగ్రగారి భవనముందు చొరబడిరి. తామారుదాసు కంఠమును నులిపివైచిరి. భార్య కేకలిడెను. ఆమెను దోపిడిగాండ్రు కత్తితో బాడవగా వెంటనే యామె పరలోకగతురాలయ్యెను. దోపిడిగాండ్రు పారిపోయిరి. పోలీసువారు ముప్పుర నర్రెప్పచేసిరి. (ఆ.ప్రె.)

వడగండ్లవాన - తుపాను

10 మంది గాయపడుట

భరీద్వరము, ఏప్రిలు 18:—ఏప్రిలు 14-వ తేదీ తుపాను మొదలు తిరిగి తుపాను వీచుచున్నది. అంగూరిచూలో ఒక నీటిబిగ్గ బయలుదేరెను. మదారీపుంపు వాస్తవ్యులకు చాల నష్టము గలిగెను. వడగండ్లవాన 14 వ తేదీనుండియు కురియుచున్నది. 10 మంది గాయపడి వైద్యాలయమున నున్నారు. (ఆ.ప్రె.)

చిట్టగాంగులో గూడ తుపానుగాలి పెద్ద వానలుగా ఎక్కువగా నున్నవి. కొలదిమంది పృథివినందిరి. చాల నష్టము గలిగెను. చాందరవద్ద లాంచి మునిగిపోయెనట. (ఆ.ప్రె.)

బీహారు గ్రామపంచాయితీల మహాసభ మొదటిసమావేశము దర్వాజాపూరులో ఈ నెల 16, 17 తేదీలయందు యం. యస్. ఆనేగారి అధ్యక్షతన జరిగెను. స్వరాజ్య నిర్మాణమునకు గ్రామపంచాయితీలు అవసరమని అధ్యక్షుడు సూచించెను. 500 జనసంఖ్యగల ప్రతి గ్రామమునందును నిర్బంధమున ప్రభుత్వమువారు గ్రామపంచాయితీల నేర్పరపవలయునని ఒక తీర్మానము గావించబడెను. (ఫ్రీప్రెస్)

సెంట్రలిండియా రాజపుటానా

దివ్యజ్ఞానసమాజ మహాసభ

ఇందూరుదర్బారు ఆతిథ్య మొనంగుట

ఇందూరు, ఏప్రిలు 18:—మధ్య ఇండియా రాజపుటానా దివ్యజ్ఞాన సమాజ మహాసభ 14-18 తేదీలందు జరిగెను. సభ్యులు దివ్యజ్ఞాన సగిస సుహృదులనుంకిరి. ఆ నివాసము చాల ఆనందదాయకముగనుండెను. సాయమున ఏడు గంటలకు హిందూమతైకపూజతోను సర్వమత ప్రార్థనలు, విద్యార్థిసభలతో కార్యక్రమము ప్రారంభమయ్యెను. తరువాత కార్యనిర్వాహక సభలు వర్ణాంతరభోజనములు జరిగెను. కొలది నిశ్చింత విశ్రాంతిల తరువాత బహిరంగోపన్యాసములు. సాయంకాలమందు గానకాల్యప్రవర్తనము. ఉపన్యాసములలో ముఖ్యులు జగ్గుదాసు ద్వారకదాసు, మాగూజీగొంధినేపేయి, చిష్టాకారు, కుల్కార్ణిగార్లు. ఉపన్యాసవిషయములు:—ప్రాపంచికాంతరంగిక ప్రభుత్వము, భావినాగరికత, ఆంతరంగిక జీవితము, ప్రపంచమాత, త్యాగరహస్యము, శ్రీకృష్ణ సంజ్ఞము. అర్జును ఆస్థాననారికార్యక్రమ ముదివారము జరిగెను. దర్బారుసగిన స్థలమునభవనమునకు పూనాగులవైచిరి (ఆ.ప్రె.)

అన్యమతస్వీకారము

సౌఖ్యదాయకమా?

ఒక బ్రాహ్మణుని అంత్యసంజ్ఞము

బొంబాయి, ఏప్రిలు 18:—ఒకడు నల్ల నుదుతిరి ఆత్మహత్యగావింపకొని యొకయు త్రరమును విడిచెను. తాను మొదట బ్రాహ్మణుడనియు మహమ్మదీయుడై పెండ్లాడి సుఖమునుభవించలేక అన్యమతస్వీకారము చేసినందులకు ఏచారింది పశ్చాత్తాపపడి హిందువుడుగా నటించి మనస్సాక్షి వేడిచుటచే నల్ల నుదుతిని మృతినొందెనని లేఖయందుండెను.

ఈతడు కథిమనారులోని మామూవాగ్రామవాస్తవ్యుడు. బ్రాహ్మణుడు. షేరు బాధ్యురంహాద్దిచ్చాను. ఒక నీటినింటి వంటచేయువాడు. మార్చి నెలలో జమీలాయను మహమ్మదీయులవతి స్నేహముపట్టి 10 వ తేదీన మహమ్మదీయుడై ఇల్లహిం ఆరవను పేరుతో నామెను పెండ్లాడెను. పెండ్లి నాడే కలహము ప్రారంభమగుటచే పెండ్లిలని సౌఖ్య మునుభవించలేదు. తరువాత పశ్చాత్తాపపడెను. అంత తిరిగి బ్రాహ్మణుడననిచెప్పకొనుచు సోరేఖి గూర్కబ్బులో పనిచేయుచుండెను. తన్ను తానే మోసగించినినందులకు పశ్చాత్తాపపడి ఆత్మహత్యకై నిశ్చయించికొనినెను.

భార్యకు లేఖవ్రాయుచు అందు ఆమెను తిరిగి వివాహమాడవలసి గోరెను. (ఫ్రీప్రెసు.)

నర్ బెసీలుబ్లాకెట్టు

బొంబాయి రాష్ట్రము

బొంబాయి, ఏప్రిలు 18:—బ్రిటిషుపత్రికలు బ్లాకెట్టుగారు రాష్ట్రకప్పముల తగ్గించినందులకు అత్యధికముగ పొగడినవి. బొంబాయికి వాటిని నిరసించును. చెంగాలు రాష్ట్రపు అప్పు తగ్గచున్నది. బొంబాయి అప్పురీక్ష కొట్టుపెరిగినది. బొంబాయి తలబకటికి 20.5 రూపాయల పన్ను అన్ని రాష్ట్రములలోను సగటును బొంబాయి ఎక్కువపన్ను చెల్లించుచున్నది.

బొంబాయి తలబకటికి 28 మొదలు 30 రూపాయలు చెల్లించుచున్నది. మెన్జును అనాధు సునరాడేసి బొంబాయి ఆదాయపుపన్ను రాష్ట్రమునకు ఇచ్చివేయునట్లు చూడవలెనని ఇండియను సేవనలు మోరాలు వ్రాయుచున్నది. (ఫ్రీప్రెసు)

తిరువాన్కూరు రాజకీయమహాసభ

తిరువనంతపురం, ఏప్రిలు 18:—తిరువాన్కూరు రాజకీయమహాసభ నేటిదినము చంగానగరమున సమావేశమయ్యెను. దాదాపు వెయ్యిమంది సభకువచ్చిరి. అధ్యక్షుడుగ ఎన్నుకొనబడిన కుమారప్పిగారు అన్వయులుగ నుండుటచే రామును మీసను గారు అధ్యక్షతవహించిరి. బ్రూక్ బాండు కంపెనీవారికి తేయాకుసాగుబడికై భూములకు ప్రభుత్వమువారి రివ్యూను ఆక్షేపించుచు అన్వయులకుపన్నునిచ్చెను. ఈ ప్రయత్నమును ప్రభుత్వమువారు మానుకొనవలయునని ఒక తీర్మానము గావించబడెను. (ఆ.ప్రె.)

నాతో వర విస్తృతి

1927 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 18-వ తేదీ సోమవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	గత 24 గంటలలో అత్యధిక వర్షము	గత 24 గంటలలో అత్యల్ప వర్షము	గత 24 గంటలలో వర్షము	జనవరి నెల 1-వ తేదీ నుండి వర్షము	సాధారణముగ సంవత్సరమునకు కురియు మొత్తము
గోపాల్ పూర్	87.8	79.4	...	0	0.41
విశాఖపట్నం	91.8	93.2	...	0	0.37
కాకినాడ	96.5	81.6	...	0	0.25
మచిలీపట్నము	95.7	82.5	...	0	0.35
కర్నూలు	105.5	78.5	...	0.65	+ 0.33
బళ్లారి	102.0	80.0	...	0	0.41
అనంతపురం	0.02	0.10
కడప	107.0	88.7	...	0.02	0.19
నెల్లూరు	107.1	81.8	...	0	0.19
నంద్యాల	94.9	81.4	...	0	0.30
కడపూరు	92.6	79.5	...	0	0.43
నీలము	103.4	80.9	...	0.48	0.34
కోయంబూరు	99.7	76.5	...	0.43	0.39
తిరుమనాపల్లి	104.4	77.6	...	0.01	0.44
నాగపట్నము	94.2	80.6	...	0	0.34
మధుర	104.1	77.8	...	0.22	1.90
పాంబన్	88.6	82.5	...	1.16	0.08
తిరువళ్ళూరి	0	1.64
తిరువేంగళము	89.0	81.4	...	0.01	2.30
కొచ్చిక్	89.6	83.0	...	0.05	2.50
కానికల్లు	92.8	78.1	...	0.04	1.47
మంగళూరు	90.9	81.6	...	0.01	0.63
తెంగుకూరు	96.2	70.7	0.03	0.16	0.50
చెరకార	84.1	66.8	...	0.82	0.50
కొడెకనాల్	75.3	55.7	...	1.67	0.87

సర్కారులు:—ఆకసము మేఘాన్నితంబై యున్నది. రాత్రివేడిమి 2 నుండి 4 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

డక్కన్:—మేఘములు ఒక మోస్తరుగనున్నవి. అద్వితీయ తుమ్మన. బళ్లారిలో 2 1/2, కడపలో 7 1/2 డిగ్రీలు రాత్రివేడిమి ఎక్కువ. కడపలో 107 కర్నూలులో 105.5 డిగ్రీలు పగటి వేడిమి.

కర్నాటకము:—ఆకసము నిర్మలముగనున్నది. పగటి వేడిమి నెల్లూరులో 7 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. రాత్రివేడిమి మద్రాసులో 3 1/2 నెల్లూరులో 4 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

సాధారణముగ వాతావరణము అనుకూలముగ నున్నది.
వ. వ. నారాయణ అయ్యరు,
సహాయనాతానరకాశ్రయజ్ఞాని.

వశేలుగారికి స్వాగతము

బొంబాయి, ఏప్రిలు 18:—ఇంగ్లాండుపోవుచు ఏడే నునం దానిననవుడు కేంద్ర శాసనసభ్యులు వి.కె. వశేలుగారికి కొంత మూల్యమునొసంగి బహూకరించి నుస్వాగతమిచ్చిరి. అధికసంఖ్యకు లకు భారతీయులు వారినిమాడ నుత్సాహపై నుంపులుగచేరిరి. (ఫ్రీప్రెసు)

బాక్సే కమిటీ విచారణభిర్లులు

బొంబాయి, ఏప్రిలు 18:—బాక్సే కమిటీ విచారణసంఘపు భిర్లులు 189 వేల రూపాయలని తెలియుచున్నది. (ఫ్రీప్రెసు.)

కావలెను

మా ప్రసిద్ధిజెందిన మైసూరు అగరువత్తులను విక్రయించుటకు హిందూదేశమునందంతయును, బర్మా, సిలోకాలయందును ప్రతిజిల్లాయందును ప్రతితాలూకాయందును, నెలకీతములపై గాని, ధారాక మైన కమిషనుమీదగాని, సోల్ ఏజెంట్లు కావలెను. ఏర్పాటును ఏజెంట్లు కొంతమైనమును ధరావర్తగా కట్టవలయును చెండకాల తవాల భిర్లలతో ఏజెన్సీపద్ధతులకు క్రిందివారికి వ్రాయుడు.

మ్యానేజింగు డైరెక్టరు మైసూరు పెట్రోల్యుమరి అండు ఇండిజిన్స్ ఇండస్ట్రీస్ లిమిటెడ్ మైసూరు

హిందూ మహాసభ ముగియుట

సమిష్టి నియోజకవర్గముగూర్చి ఉపసంఘము
నేర్పరచుట

వాద్యములతో ఉర్రేగింపులు, పట్టుకాలి
సత్కారముగూర్చి తీర్మానములు

పాట్నా, ఏప్రిల్ 18:- హిందూ మహాసభ మరల నేడున
యము సమావేశమయినపుడు నిన్నటికన్న తక్కువమందివచ్చిరి.
ప్రభుత్వతీర్మానము బెంగాలులో హిందూమత ప్రచార
ములు కేయుదున్న పని నభినందించు హిందూమతాభివృద్ధి
కల్పరిని తోడ్పడవలెనని గోరుచు శ్రీ మదనమోహన బర్హద
గారు ప్రతిపాదించిరి. 50 వేలమంది తిరిగి హిందూమతములో
చేరిన పన్నురాజ తెయిగురు చెప్పిరి. అప్పట్ను రోడ్ల
మీద జనుదులకు పూర్ణముగ హక్కులుగలవని మదరాసు ప్రా
కార్యవారు గావించిన తీర్మానము సంతోషము తెలుపుచు అప్ప
ట్ను అన్యమతముల శరణుజొచ్చు నంటిటి యిబ్బందులపాలు
జేయరాదని మదరాసు హిందువులను కోరుచు రెండవ తీర్మా
నము గావించబడెను.

హిందువులు తమసోదరులగు జూయికుమారున్న చీనా
వారియెడల సానుభూతి తెలుపుచు విడేయులు వారినికట్టు
లడెట్టులు అన్యాయమనియు, చైనీయుల స్వాతంత్ర్యసంస్థాప
నతో సీతగవు ముగియవలెనని గోరుచు అభ్యుదయ ప్రతిపాదం
చిన తీర్మానము ఏకగ్రీవముగ నామోదించబడెను. నిర్బంధ
ముగ పనిజేయుచు పద్ధతిన ప్రభుత్వమువారు వదలుకొనవలె
నని ఒకతీర్మానము వేరొకసారి జనాభాతెక్కలు వేయు
నపుడు భిట్లు, కోరువాండు మున్నగు కొండజాతులవారిని
హిందువులగు వేరొకనవలెనని వేరొక తీర్మానము గావించ
బడెను.

పాట్నాలో హిందువులవద్ద అదనపు పన్ను వసూలుజే
యుటను నిరసించుచు వెంటనే తీసివేయ మని ప్రభుత్వమువారిని
గోరుచు శ్రీ మదనమోహనబర్హదగారు వేరొక తీర్మానమును
ప్రతిపాదించిరి.

కర్నూలులో హిందువులపై మహమ్మదీయులు కలసి
కట్టుకనచ్చి పైబడి హిందూమతవర్తన నిందించుచు హిందువుల
యెడ సానుభూతి తెలుపుచు దైర్యముతో నుండమని గోరుచు
వేరొకతీర్మానము సభలో ఆమోదించబడెను. జిల్లా మేజిస్ట్రేటు
ముందుగ తెలిపియు తన చర్య దీసికొనకుండుట వింత
గనున్నవనియు, ప్రభుత్వమువారు యీ విషయమై వెంటనే
విచారించవలసినయు, దోషులగువారిని నిందించవలసినయు,
యికముం దిట్టిచర్యలు జరుగకుండ తగినయత్నములు జేయవ
లసినయు, తీర్మానము కోరుచుండెను. తీర్మానము ఏకగ్రీవము
గ నామోదించబడినది

విషయ నిర్ణయ సభ

సమిష్టి నియోజకవర్గముల తీర్మానము

హిందూమహాసభ విషయనిర్ణయ సంఘమునందు నేడు
మధ్యాహ్నము రెండుగంటలకాలము విభాగా వివాహములు, వివా
హసంబంధములు మున్నగు విషయములగూర్చి తీర్మానము
చర్చించెను. కాని యేమివిశేషము గా లేదు గనుక సమిష్టి ని
యోజకవర్గములగూర్చిన తీర్మానముపై చర్చించి చివర కీరీతి
నామోదించిరి:-

తీర్మానము:- సాంఘిక ప్రాతినిధ్యముగూర్చి తొమ్మిదవ
మహాసభయం దామోదించబడిన తీర్మానము పునరుద్ధరించుచు
హిందువులకు మహమ్మదీయులకు కాసనసభలో ప్రాతినిధ్యము
విషయమున రాజకీయముగ విభేదముల పరిష్కరింపకొనవలసి
గావించు మానవలకు విచారించుటకు మహాసభవారు సిద్ధముగ
నున్నారు

2. (1) ఢిల్లీలో మార్చిమాసమున కొందరు మహమ్మదీ
య నాయకులు గావించిన సూచనలకు మహమ్మదీయు లందరు
ను బలపరుడలేదు సరికా కొందరు అసమ్మతిన తెలుపుటచేత
ను, (2) మహమ్మదీయ నాయకులు గావించిన ప్రకటనయందే
వారినూచనలు కొన్ని మహమ్మదీయ సంస్థలచే నిరాకరింపబడ
వచ్చునని యుండుటచేతను, (3) సదరుసూచనలు అంగీకరించి
వను నిరాకరించినను అన్నింటిని గైకొనవలెనుగాని మార్చి
రాదని జిన్నాగారు తెల్పుటచేతను, ఆసూచనలపై తాము
అభిప్రాయము తెల్పుట నిష్ప్రయోజన మని మహాసభవారు
జలించుచున్నారు.

3. ఏదేని యొకసంఘమునకు అధికసంఖ్యాబల మొసం
గులుకై మాత్రమే ప్రత్యేక రాష్ట్ర కాసనసభానిర్మాణము జేయ
రాదని యీసభవారు చలించుచున్నారు. ప్రత్యేక రాష్ట్రవిభ
జన జేసినచో సమిష్టి లేక ప్రత్యేకనియోజకవర్గముల ఊగు
తలపెట్టక ఆయాసాన అర్హతలనుబట్టి యేర్పాటు జేయ
వచ్చును.

4. పైన చెప్పిన కారణములబట్టి యీవిషయ మిప్పుడు
అ. భా. కాంగ్రెసుసంఘమునందు చర్చింప తగియుండలేద
నియు, ఇట్టి సమయమున చర్చించినను హానికరముగ నుండు
ననియు మహాసభవారు చలించుచున్నారు.

5. మహాసభవారు యీవిషయ విషయములు చర్చార్హ
ములని నూచించుచున్నారు:-

(1) అన్ని కాసనసభలందు సమిష్టినియోజకవర్గము లుం
దుట. (2) కాసనసభలలో అన్ని పక్షములవారి అంగీకారముపై
జనసంఖ్య ఎన్నికహక్కులు, పన్ను చెల్లించుట మున్నగువిష
యముల ననుసరించి కొంతకాలమువరకు కొన్ని సాసనములను
ప్రత్యేకించుచుండుట. (3) ప్రతిరాష్ట్రమునందు ఓటింగుహక్కు
లొకేరీతి యుండుట. (4) మతవిషయమున సాంప్రదాయము
లను హక్కులను పద్ధతుల కాపాడుటకు కాస్త్రయుక్తముగ సం
రక్షణల నేర్పరుదుట.

6. ఒక ఉపసంఘమును నియమించి వివిధరాష్ట్రముల
లో హిందూసంఘమువారి అభిప్రాయములను తెలిసికొని
కొన్ని నూచన లేర్పరుకొని మహమ్మదీయ నాయకులతో చ
ర్చించి అభిలభారత హిందూసభవారి యామోదమునకై రిపో
ర్టును పంపవలెనని యీసభవారు కార్యనిర్వాహకవర్గమువారిని
కోరుచున్నారు.

మహాసభలో ఆమోదించబడిన తీర్మానము

పాట్నా, ఏప్రిల్ 18:- హిందూమహాసభ నేడు మ
ధ్యాహ్నము 5 గ మరల సమావేశము కానుం డె ను. కా ని
విషయనిర్ణయ సభ 6-30 గ వరకు జరుగుటచే 7 గ మహాసభ
సమావేశమయ్యెను. సమిష్టినియోజకవర్గములు మనీదులయెదుట
వాద్యములు పట్టుకాలి సత్కారముగూర్చి తీర్మానము
లు తయారుజేయుటయందు మూంజీ, మాల్వ్యా, లజపతిరాయి,
జయరామదాసు చౌలతరాముగార్లు నిమగ్నలై యుండిరి.

ఉత్సవములందు వాద్యములు

బాజుపాయిగారు (లక్నో) యీ దినవ తీర్మానమును
ప్రతిపాదించిరి. నడిపిగులలోను రాధాకృష్ణారోదలందుగాన
ముతో ఉత్సవములను నడిపించుటకు పౌరులందరికి హక్కుగల
దు. హిందువులకు ముఖ్యముగా మతవిధియొక్కది. బ్రిటీషు
సామ్రాజ్యమునందు ప్రధాన న్యాయస్థానమున ప్రెసి కాన్సిలు
నందే యీ హక్కును అంగీకరించి యుం డి రి. దీ ని బట్టి
ప్రభుత్వమువారు మతవిధుల కాపాడుటకు బద్ధులైయున్నారని
తెలియగలదు. తాత్కాలిక యిబ్బందుల తొలగింప పోలీసు
చట్టమునను క్రిమినలు ప్రాసీజరుకోడు ననుసరించి ఒసంగబడిన
అధికారము నుపయోగించి ఎక్కువటిపు అధికారులు హిందువు
లకు గల యీహక్కును నిరోధించుటకు జేయుచున్న యత్నము
లన్నిటిని యీసభవారు తీవ్రముగ నిరసించుచున్నారు ఇట్టిసం
దర్భములలో హిందువులు నిరాటంకముగ తమహక్కుల ననుభ
వింపుటకై న్యాయమరుపద్ధతి ననుసరించి పాటుబడవలెనని
యీసభవారు హిందువులందరిని హెచ్చరించుచున్నారు.

పట్టుకాలి సత్కారము

పట్టుకాలియందు సత్కారము మొనర్చుచున్న హిందు
వులు రస్తాపై గానముతో ఉత్సవములజరిపించుచుతమహక్కుల
నిలబెట్టుకొనుటకై పోరాడుచున్నందులకు వారి నభినందించుచు
హిందూసభలన్నియు, ముఖ్యముగ బెంగాలువారు వారికి న్యాయ
మును సహాయము జేయవలసియుండునని యీ సభవారు
కోరుచున్నారు.

పట్టుకాలియందు హిందువులు కాంతిముగ సత్కార
హ మొనర్చుచుండ బెంగాలు గవర్నరుగారు హిందువులవద్ద ఆ
దనపుపన్ను వసూలుజేయుటను యీ సభవారు గర్హించు
చున్నారు.

ఈ తీర్మానమును సత్యనెనుగారు బలపరచగ ఏకగ్రీవ
ముగ నామోదించబడెను.

బెంగాలులో స్త్రీల సత్తుకపోయెడి దురాచారమును
నిలుపుజేయ యత్నింపవలెనని బెంగాలునాయకులను యువకు
లను హెచ్చరించి తీర్మానము అప్పట్నులపబడువారిని బడుల
లోనికి చేవాలయములోనికి నూతులవద్దకు రానిచ్చు చుండవలె
నని ఉన్నతజాతులవారిని గోరుచు వేరొక తీర్మానము ఆమో
దించబడెను.

సమిష్టి నియోజకవర్గములనుగూర్చిన తీర్మానమును జను
రామదాసు చౌలతరాముగారు ఆంగ్లమున చదివిరి. హిందీలోని
కి తర్జుమా జేసినపిమ్మటసభలోనేకగ్రీవముగ నామోదించబడెను.

మహా మృ ది యు లు వెంట బెట్టుచుండగా
వీరులవలె ప్రవర్తించిన బల్బంతశింశుగారిని భార్యను
అభినందించు తీర్మానము, నాభామహారాజుగారి యెడల సాను
భూతిజూపుచు ప్రభుత్వమువారు త్వరలో వారి యిక్కట్లను
బాపవలెనని గోరు తీర్మానముగూడ ఏకగ్రీవముగ అంగీకరించ
బడెను.

మహాసభ నిబంధనల మార్పుల ముందు వత్సరపు సభా
సలసిర్ణయము మున్నగువిషయములు కార్యనిర్వాహకవర్గమున
కు విడచిపెట్టబడెను.

జగతు నారాయణులుగారు అధ్యక్షునకు వాలంటీరు
లకు నందనము లర్పించిరి. అధ్యక్షుడు ప్లప్తముగ మాట్లాడిన
పిదప సభ ముగిసెను.

సభానంతరము శుద్ధి

సభ ముగిసినవెంటనే ఆయనిరమునందే భారతీయ
శుద్ధిసమైక్యసమవారు 10 మంది మహమ్మదీయులను హిందూ
మతమునచేర్చిరి. సభవారందరు నారితో అల్పాహారములందు
పాల్గొనిరి. (ప్రీ(పెను)

అధిక పోలీసు దళము

గవర్నరు ప్రకటన

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 17:- గవర్నరు నేడు బేకర్గంజీ,
నల్బట్టి పోలీసు స్టేషనుల యాజమాన్యముననున్న గ్రామముల
వారు కాంతిభంగముగావించుచున్నందున వాస్తవ్యుల ఖర్చుపై
అధిక పోలీసుదళము నక్కడనుంచుచున్నారని ప్రకటించిరి.
(అ. (పె.)

స్వామి ఓంకారానందుగారు హరిద్వారములో నాభా
మహారాజుగారిని ఆశీర్వదించిరి. నాభామహారాజుగారు కృత
జ్ఞతెలుపుచు జాతిన ఉద్ధరించుటకై స్వామివారు గావించిన
త్యాగములను వివరించిరి. బేకర్గంజీ అన్యాయములు
తనకుజరిగిన అన్యాయము త్వరలో సరిపడగలవనియు, న్యాయ
ము సమహరగలదనియు మహారాజుగారు చెప్పిరి.

అఖిలభారత పి.యూ.సంఘము

పాట్నా, ఏప్రిల్ 18:- అఖిలభారత పి.యూ.సంఘ
నిర్మాణమును సవరింప నియోజింపబడిన ఉపసంఘమువారికొ
డ రెండులోజులు సమావేశమైరి. చాల ముఖ్యముగా సూచనలు
గావించబడెను. సూచన లంగీకరింపబడిన సంఘద్వేషము లేక
మహమ్మదీయు లభివృద్ధిపందగలరని తెలియుచున్నది. (అ. (పె.)

అఖిలభారత అస్పృశ్యతానివారణ మహాసభ

పాట్నా, ఏప్రిల్ 18:- అఖిలభారత అస్పృశ్యతా
నివారణసభ మరల నేటిదినము ఉదయం లాలా లజపతిరాయి
గారి అధ్యక్షతన సమావేశమయ్యెను. అస్పృశ్యులనేకులు సభకు
వచ్చియుండిరి. రాజా నరేంద్రనాథుబాబు, రాజేంద్రప్రసాదు,
శ్రీకృష్ణసింగు, నాగేశ్వరప్రసాద్, లాలారానాప్రసాదు, మధుర
ప్రసాదుగార్లు మరెందరు ప్రముఖులు సభకువచ్చిరి. అస్పృ
శ్యుల ఉద్ధరణకు సంబంధించిన తీర్మానములు కొన్ని గావించ
బడెను. అస్పృశ్యులు తమబాలకులకు చక్క విద్యకరుపవలయు
ననియు ఇందులకు సాంఘికసంఘముల తన సౌకర్యముల వోసగ
వలయుననియు తీర్మానములు గావించబడెను. అస్పృశ్యులు
నివృత్తులను విడనాడి గౌరవవృత్తుల నలంబింపవలయు నని
కోరుచు మరియొక తీర్మానము గావించబడెను. రాత్రి 8 గంట
లకు సభ ముగిసెను. (ప్రీ(పెను.)

కీ|| శే|| యస్. యల్. నారాయణరావు పంతులు

గారి ఆయిల్ పైంటింగ్ ను తెరచుట

ఈనెల 16 వ తేదీన శుభసందర్భితకారు డెస్ ఆత్మ్యారి
రాంమోహన్ రాయగారిచే తయారుచేయబడిన ఇంపీరియల్
బ్యాంకు ఏజెంటుగారు లేట్ మ|| రా|| శ్రీ యస్. యల్
నారాయణరావు పంతులుగారి ఆయిల్ పైంటింగ్ పటమును
చెజవాడ వర్తకసంఘమువారు ఇంపీరియల్ బ్యాంకునందు
అలంకరించిరి. మద్రాసుబ్యాంక్ పెక్టరిగారిగు మెక్ బైన్
దొరగారు యిందునిమిత్తమే మద్రాసునుండి దయచేసి నారా
యణరావుగారియొక్క బుద్ధికౌశల్యము, శక్తిసామర్థ్యనిపుణత్వ
ములగురించి కొంచెమునేపు ముచ్చటించి పిదప పటమును తెరచిరి.
(చెజవాడపురవాస్తవ్యుడు)

సుబాసుచంద్రబోసుగారి లేఖ

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 19:—సుబాసు చంద్రబోసుగారు తనసోదరుడగు శరత్చంద్రబోసుగారికి పెద్దయు తరమును వ్రాయుచు తాను ప్రభుత్వమువారికి వ్రాసిన పత్రములపై విడుదలకేల యంగీకరింపలేదో తెలుపుచు అది ఆక్షణమున దీర్ఘబోధనచే గలిగిన తమఅభిప్రాయమునియు కొని తనఅభిప్రాయము తప్ప యిట్లవో తప్పు దిద్దవచ్చుననియు తానాలోచించునపు డేవిషయమునైనను మరచినటుల కనుపడినయెడల ఆవిషయమును చెలిపినచో తిరిగి ఆలోచింతుననియు వ్రాసిరి. ప్రభుత్వమువారు జేసిన మాచనలాని గౌరవమును భాగములకు కృతజ్ఞతడెల్లపును విదేశవాసము లేకున్నచో కారాగారవాసము తప్ప వేరొక మార్గము లేకుండగ పోదని తలంచుచున్నాను. కాలనియమితిలేకుండ ప్రభుత్వమువారు బెంగాలుక్రిమిలుల ఆమెండుమెంటుచట్టము అంతిమగువరకు విదేశవాసము జేయమనుచున్నారు. అది 1930 వరకునని యందరకును తెలిసినవిషయమే. అప్పుడు మాత్ర మా ఖరగునను నమ్మకమేదీ? ఆ చట్టమునకు నూతనజీవమును పోయకుండలను నమ్మకమేదీ? అదిగాక యూరపునందు నా కొనగు స్వేచ్ఛపరిమితియెంతయో చెబువరే. ఈగూఢచారుగుంపులనుండి తప్పించరా? స్విట్జరులందు నిండవారే నన్ను రాజకీయసేవస్థునిగ అనుమానించుచున్నారనువిషయము వేరుగచెప్పనక్కరలేదు. పిల్లిమొగ్గవైచి పోలీసువారికి గట్టుతెలుపువరకును నన్ను నమ్మజాలరు. అడుగడుగునకును గూఢచారులపిడ పడలేనటు నన్ను బాధించవచ్చును. ఎంతజాగ్రత్తగ నున్నను ఎంతపిరికివాడైనను నాపై భారతప్రభుత్వమువారికి నీలాపనిందలుచేరును. నాజన్మభూమినిండి నాయంతటనేను ప్రవాహమునకు ఒప్పుకొనను

బాల్లివికు ఏజెంటునగుటకు నాకేమాత్రము యిష్టములేదు. నన్ను ఆరెస్టుచేయకమునుపు నాజీవితాంశములను నాచర్యములను తిలకించిజూచిన ప్రభుత్వమువారు తలచినంత దుర్భేద్యముయిన రాజకీయప్రవర్తన నాయందుగలదని తోచలేదు. స్వలాభాపేక్షపరులై దుష్టవర్తనలై కుచంతనలై ప్రభుత్వమునకు కొందరు దురభిప్రాయమును గలిగిగింతరు. బెంగాలు పాలిమేరదాటిన నాకు అనుసరింపదగిన రాజకీయ కార్యక్రమములేదు. నాకటిఆశయులేదు. నాకు బెంగాలుప్రభుత్వముతోతప్ప యితరప్రభుత్వములతో పనిలేదు. బెంగాలు ప్రభుత్వముతప్ప మరియేప్రభుత్వమునకు నాపయి కొరవములేదు. నాకుటింబీకులను జూచుటకును, అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘసమావేశములకు హాజరుగుటకుతప్ప క్రిందటి ఆరెండ్లలోను నేను వంగరాష్ట్రమును విడచియుండలేదు. ఇండియాలోగాని బర్మాలోగాని సింహళములోగాని నన్ను రాజకీయవిద్రోహిగ నిరూపించి అపాయకరమగువానిగనెంచి ఆయా ప్రభుత్వముల భయపెట్టినేలే నన్ను ఆ మాదేశములనుండి బహిష్కరింపనేలే? బెంగాలు ప్రభుత్వము నాచర్యలజూచుమండ యిచ్చగించుచున్నారు. నేనెక్కడకును కదులుటయేలేదు. నాకును సిరాజిగంజి మహాసభకును సంబంధముకలుపయత్నించుట వృథాప్రయత్నించు దుష్టతలంపు నన్ను ఆరెస్టుజేయకమునుపు ప్రభుత్వమునకు నాచర్యములపూర్తిగ చెలియును. నాచర్యముల సంచారమును ఆపుటమాత్రమే ప్రభుత్వాశయమయిన యెడల యీ కారాగారవాసమునవసరము. ఏమాత్రమును కారణములేకయు న్యాయమని రుజువుజేయుటకు అణుమాత్రము ఆ సాగరము లేనట్టియు యీ కారాగారవాసము నన్నెట్టికష్టముల పాలనరెన్చినో ప్రభుత్వమువారు పూర్తిగా మరచియున్నారు. బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు నన్ను పట్టుకొన్నప్పటినుండియు నాకుటుంబమునకు తగు పోషణగాని, నానాఖరలకు వలసిన జీతభత్యములుగాని యేమాత్రమును యిచ్చియుండలేదు. గోరుచుట్టుపై రోకటిపోటున్నట్లు దీనిపై 3 సంవత్సరములు ప్రవాసమా? కుటుంబపోషణార్థము ప్రవాసకాలమున నౌఖరిజేయవలెనా? ప్రభుత్వమువారు ఏదీజేసినను ఏదీజేయకున్నను నన్ను పట్టుకొనినపుడు ఏస్థితిలోనుంటినో అస్థితిలోనైనను నన్ను స్వేచ్ఛగ విడువవలెనా? కారాగారవాసముచే నా యాగోగ్యము చెడినయెడల దానికి తగు పరిహారము లొసంగవలెను. నా దేశాగోగ్యము నాకు చేకూరు వరకు నైనను, ఖగ్గుల నీకులెను, వైతికబాధ్యతలను మరచి ఎన్ని నాల్గుప్రభుత్వముగారు నన్ను ప్రవాసమున కంపుటకు ముందు నన్నింటి క్షోకసారి గొనిపోయినయెడల, యూరపులో యున్నంతకాలము ఖగ్గుల భరించినట్లుయిన నిర్బంధములులేకుండ ఆగోగ్యము చేకూరినంతనే తిరిగి యిల్లు చేరవచ్చుయెడల, ఆ మరతులయందు కొంత మానవసౌజన్యముగ నుండేడివి

మనోనిశ్చయము

నేనిప్పుడు ప్రభుత్వవరతుల నంగీకరింపకున్నయెడల యేది రానున్నదో దానికి సిద్ధుడనై యున్నాను. కాని నేనుయావజ్ఞనము

స్వదేశమును విడిచి ప్రవాసముండుటకంటె వరణమార్గమున నున్నను స్వదేశమునందు కారాగారవాసమే యెక్కువ వాంఛనీయము. ముందు రానున్న దుర్భరజీవనముగూర్చి నేను భయపడుటలేదు కవిబ్రహ్మచెప్పినటుల క్షీరమంతముగ మార్గము గూడ మరణమునకే గొనిపోవునని నేను నమ్ముచున్నాను. వ్యక్తులను సంఘములును, స్వేచ్ఛాసామ్రాజ్యము నేనూరెడిలోపున నెంతత్యాగమో జేయవలసియున్నది. నేను మనశ్శాంతి గల్గి యున్నాను. అంతేచాలును. భగవంతు డెంత ఆగ్రహ చిత్తుడైయెట్టికష్టముల పాల్చే నీ న నుఅనుభవించుటకు సిద్ధముగనున్నాను. మనజాతియొక్క పూర్వపాపపరిహారార్థము నాచేత నయినంతవరకు నేను తపశ్శుశ్రేయుచున్నానని నమ్ముచున్నాను. నాకార్యసిద్ధియందే నాకానందము. మన తెలంపులు, ఆశయములు వృథా పోనేరవు. మనముగాకున్న తదనంతరము వారైన మన ఆశయముల దీక్షేర్తురు. ఆనమ్మకముతోనే యంతకాలము ఎన్నియిబ్బందలైన పడగలను.” (అ. (పె.))

అన్నదమ్ములు చూడబోవుట

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 19:—చంద్రబోసుగారు సుబాసుచంద్రబోసుగారిని జూచుటకై రంగూనుబోయిరి. విడుదలనంగీకరించుటకై శరత్ చంద్రబోసుగారు తమ్మునికి నేడు కొన్ని మాచనల గావించినటుల తెలియుచున్నది. (అ. (పె.))

అఖిలభారత ఆయుర్వేద మహాసభ

17 వ సమావేశము పాట్నాలో జరుగుట పాట్నా, ఏప్రిల్ 18:—అఖిలభారత ఆయుర్వేదమహాసభ 17 వ సమావేశము పాట్నా జంక్షన్ వద్ద ప్రత్యేకముగ నిర్మింపబడిన పెద్దపందిరిలో సమావేశమయ్యెను. అన్ని రాష్ట్రములనుండి ప్రతినిధులు వచ్చియుండిరి. బీహారు రాష్ట్రపు మంత్రియగు గౌ. బాబు గణేశచంద్రగారు, వైద్యరత్న బోశేంద్రనాథ నెనుగారు (కలకత్తా) డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు (మద్రాసు) కవి రాజ హరిరంజనుమజుందారు, (బెల్జి) రఖలు చంద్రనేను (కలకత్తా) రామప్రసాదవైద్య (పాటియాల) పండిత రామేశ్వర బిశ్ర, పండిత అయోధ్యానాథ టేవారి (కాన్పూరు) మరికొందరు ప్రముఖులు మహాసభకు వచ్చియుండిరి.

స్వాగతోపన్యాసము

పాట్నా వాస్తవ్యులగు పండిత ప్రజావిహారి చతుర్వేదిగారు ప్రతినిధులకు స్వాగత మొసగుచునిట్లు చెప్పిరి:—ఆయుర్వేద ప్రతిష్ఠాపనలకు బీహారు ప్రభుత్వమువారు తిరస్కరించుట విచారకరమగు విషయము. ప్రభుత్వమువారిక ఆయుర్వేద ప్రతిష్ఠాపన సేర్పరచిగాని ఇతర ప్రతిష్ఠాపనలు ఏర్పడుట ప్రభుత్వమువారి కిష్టములేనట్లు తోచుచున్నది. ఇతివృత్తపద్ధతియని నా అభిప్రాయము. గురుకులపద్ధతి ననుసరించి గురువులవద్ద శిష్యులు విద్యనేర్చుకొనువిధమున గొప్ప వైద్యుని వద్ద యువకులు ఆయుర్వేద వైద్యమును నేర్చుకొనలేను. కావున వైద్య ప్రతిష్ఠాపనల వ్యాప్తిని నిర్దుత్తాపరచుట ఆయుర్వేదవైద్యవిద్యావ్యాప్తిని నిరోధించుట యగును.”

అధ్యక్షుని యుపన్యాసము

మహాసభ అధ్యక్షులగు ఆయుర్వేద పంచానన శివజ్యోతి పండిత జగన్నాథ ప్రసాద కుక్లాగారు, హిందీయందు ఉపన్యసించిరి. ఒక చక్కని ఆయుర్వేద కళాశాల ఏర్పడవలయుననియు ప్రతిగ్రామమునందును నగరమునందును రాష్ట్రమునందును ఆయుర్వేద వైద్యసంఘము లుండవలయుననియు నూచించిరి. మహానుండలము కూడ ఏర్పడవలయును. ప్రాచీన గ్రంథములను సంస్కరించి శుద్ధిప్రతులను ప్రకటించవలెను. వైద్యవిద్య దేశభావలయుందు గరువుట అవసరము. శ్రీమతు విద్య కరువుట మిగుల లాభకరమగు విషయము. వైద్యుల నూచికను తయారుచేయుట అవసరము. వైద్యపరిశోధనము జరుపుటకును ఆయుర్వేద వైద్యవిధానమునందు నూచింపబడిన శాస్త్రవిశిష్టతను పునరుద్ధరించుటకును తగు ఏర్పాటులు చేయవలయును. ఆయుర్వేదమున నూచింపబడిన ఆగోగ్యనియమములను ప్రజలు గుర్తెరిగి తిడచునట్లుముగ జీవితములు గడపిన దీర్ఘకాలము ఆగోగ్యముతో జీవించవచ్చును. కావున దేశమున ఆయుర్వేద వైద్యప్రచారము మిగుల అవసరము.” పిమ్మట విషయ నిర్ణయసంఘము ఏర్పరపబడెను. రాత్రి 8 గంటలకు విషయనిర్ణయ సంఘసభ జరుగును. (అ. (పె.))

పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా వార్తలు

(స్వకీయవిలేఖరి)

తణుకుతాలూకా బోర్డు అధ్యక్షులయిన కానుమిల్లి సర్వారాయుడుగారు ఈనెల 15,16 తేదీలలో నిడదవోలు తణుకుతాలూకాలలో నన్న రమరమి 300 పాకకాల ఉపాధ్యాయులను తమయింటికి రమ్మనమని తాకిదుపంపిరి. ఆప్రకారము సుమారు 500 మంది ఉపాధ్యాయులు వెళ్లిరి. ఉపాధ్యాయుల వేతనముల స్కేలును నిర్ణయించెనని చెప్పిరగ్గునిరట. పాపము ప్రతిఉపాధ్యాయునికి ఆశగలిగిదామాయిమారు ఒక్కొక్కరు అధవము రుదీలు చేతిఖర్చు పెట్టుకొని వెళ్లియుందురు. వరద 1500 లు సర్వారాయుడుగారు మేష్టర్లచే ఖర్చుచేయించరని చెప్పుట కడుకోచనియ్యము. మేష్టర్ల మొఖాలుమాచి స్కేలుయిచ్చుటకు యింటికి రమ్మనమన్నటుల నున్నది క్రియా ఫలితం చాలమందికి తెగోతలే. ఒక రూపాయ మొదలు రు 20 ల వరకు బాహుమైన తెగోతులగలవు. కొంతమంది మేష్టర్లు మే 1 తేదీతో క్రొత్తబోర్డు రానున్నది. ఈలోపున ఎందుకునీ అడుగగా నాపనినేను చేయకమాననని ఆనెనట. శ్రీసర్వారాయుడుగారి పరిపాలనాశక్తి మ్యాష్టర్లు చూచి గోలపెట్టనివారెవరు లేరని చెప్పకయే చెప్పుచున్నది.

జస్తిసుపార్టీవారి కుతంత్రములు

తాలూకాబోర్డులకు మరల నామినేషనులను చేయగూడదనియు జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులకు శ్రీపెద్దిరాజుగారు పనికిరారనియు తాడేపల్లిగూడెం, పెనుగొండ, అత్తిలి, ఏలూరు, నిడదవోలు, తణుకు, పాలకొల్లు, నరసాపురం మున్నగు టెలిగ్రాము ఆఫీసులనుంచి టెలిగ్రాములను యీనెల 9 వ తేదీన యిచ్చిరి. దానితో తృప్తిచెందక మరల 15,16 తేదీలలో మరల టెలిగ్రాములను యిచ్చియుండిరి. జస్తిసుపార్టీవారి గత 6 ఏండ్లపరిపాలన జ్ఞాపికి తెచ్చుకొన్నవారెల్లరు వీరి కుతంత్రములకులోనున్నారు. శ్రీపెద్దిరాజుగారు వారు యం.యచ్.సి. గా వున్నప్పుడు స్వరాజ్యవాదులతోపాటు కాన్సిలును వదలి వెలుపలకు వచ్చినవారిలో నొకరు. జస్తిసువారివలె కాన్సిలు హాలును వదలక అందుకూర్చోలేదు. పెద్దిరాజుగారి త్యాగమునకిదే నిదర్శనము.

తూర్పు గోదావరిజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము.

ఈనెల 17 వ తేదీ నాయంకాలము 4-30 గంటలకు తూర్పుగోదావరిజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘ సాధారణసభ కాకినాడలో పైండా వెంకటచలపతి పురమందరమున జరిగెను. శ్రీయుత బ్రహ్మజ్యోతుల గుబ్రహ్మణ్యంగారు సభ కార్యక్రమములనుండిరి. గతసంవత్సరమునలేనే శ్రీసాంబమూర్తిగారు అధ్యక్షుడుగను శ్రీపారుపూడి సత్యనారాయణ, కౌ నెంకట్రావు గార్లు కార్యదర్శులుగను నుండుటకు సంఘమువారు తీర్మానించిరి. సంఘముయొక్క నిత్యకార్యములు జరుపుటకు సామ్య అవసరముగా నున్నదిగావున రూ 2,000 తాలూకాల వారిగా ఎనూళ్లుచేసి యిచ్చుటకు నిర్ణయింపబడెను. అక్కొట్లు తని భీచేయుటకు శ్రీ గుణపూడి కామోజిరావు గారిని కోరడమయినది.

ఈ క్రిందివారిని ప్రత్యేకస్థానములకు ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులుగా నుండే తీర్మానింపబడెను.

- 1. కందుల వీరరాఘవస్వామి న్యాయుడుగారు. 2. ఉమర్ అలీమసామెబుగారు. 3. దేశబాంధవి దువ్వూరిసుబ్బమయ్యగారు. 4. గుణపూడి కామోజిరావుగారు. 5. గరిమెళ్ల సత్యవీరభద్రరావుగారు. 6. పాలకోడేటి సూర్యప్రకాశరావుగారు.

మేనెల తుదివారములో తూర్పుగోదావరిజిల్లా మహాసభ అమలాపురంతాలూకాలో జరుపుటకు తీర్మానింపబడెను.

మద్రాసు శాసనసభలో మంత్రులవేతనముల సరించి కాంగ్రెసు పార్టీసభ్యులు తాబడ్డ్యమును వహించుటకురించి చర్చించబడెను. తాబడ్డ్యమును సమర్థించుచు తీర్మానమును, సదరుసభ్యులు రాజీనామాల నివ్వవలసినదను తీర్మానములను పెట్టబడెను. రాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘములో నీవిషయము చర్చకు రానున్నది గావున ప్రస్తుతము యీసంఘసభలో తీర్మాన మక్కరలేదను నుద్దేశముతో తీర్మానములన్నియు నుపసంహరించుకొనబడెను.

(స్వకీయవిలేఖరి)

దేవతలు

శ్రీశ్రీశ్రీశ్రీ

సివిలు సర్వీసు సభ్యులను దేవతలని పిలుచుట పరిపాటియైనది. ఇట్టివిరుద్ధము సార్థక మనియే, లండను ప్రైముస్ ట్రిక కొక విలేఖకుడు హిందూ దేశమునుండి వ్రాసెను. ప్రైముస్ మున్నగు బ్రిటిషు పత్రికలలో సివిలు సర్వీసు మహిమను బొగడుట యాచారము. బ్రిటిషువారికిట్టి వ్రాతలే పరమ ప్రమాణములు. సివిలు సర్వీసునారి సామర్థ్యమును, వారి భక్తిని, ఈ విలేఖకుడు బట్టవలె బొగడెను. ప్రజలదృష్టిలో మార్పుగలదని, యిత డంగీకరించుచున్నాడు. అధికారులు కోరిన విధముననే ప్రజలు నడచుట లేదని గూడ, నితనికి తెలియును. అయినను సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగులను తృణీకరించిన వారు, నేడు వారినే నాయకులుగ నైకొనుటకు సమ్మతించుచున్నారట. దేశములో ప్రబలియున్న యంతఃకలహములవలన, మరల అధికారప్రతిష్ఠ హెచ్చినమాట నిజమే. ఈ కారణమువలన సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగి స్థానము మరల హెచ్చినది. ప్రైముస్ పత్రికా విలేఖకుని వ్రాత గమనించి యైనను, ప్రజలు తమ పోరాటములను మానుకొని, స్వాతంత్ర్యసిద్ధికై కలిసి పనిచేయుట యుక్తము. లేనియెడల, వీరు ప్రతిపక్షుల అపహాస్యములకు పాలగుదురు. ప్రైవిలేఖకు డొక్కవిశేషమును కనిపెట్టెను. ఇంతకు పూర్వము ప్రజలు బ్రిటిషు అధికారులపట్ల మాధవిశ్వాస ముంచెరుట. అది విమ్మట తొలగిపోయెను. నేడు మరల ప్రబలిన విశ్వాసము, హేతుబద్ధ మనియు, ఎక్కుడు విచక్షణతో గూడుకొని యున్నదనియు, అందుచే కేవలభ్రమ సహితముగాక, సివిలు సర్వీసు సభ్యుల సుగుణరాశిని గ్రహించుటచే గలిగెననియు, విలేఖకుడు దంభముల పల్కుచున్నాడు. అందుచేతనే కాబోలు, దేవతలను పేరు వారికి మరింత సార్థక మయ్యెను. ఇట్టి వ్రాతల గాంచియే, సివిలు సర్వీసు సభ్యులకు జీతములను, అలవెన్సులను, పెన్షనులను వృద్ధిజేయవలయునని, బ్రిటిషువారెప్పటి కప్పుడు గోరుచుండురు !

సివిలు సర్వీసు అను ఉక్కుచట్టముపై మాత్రమే స్వపరిపాలనసాధమును నిర్మింప వీలు గలదని, లాయడు జార్జిగా రిదివరకు చాటియుండిరి. ఆ యభిప్రాయమే పలువుర నావహించుచున్నది. లీ సర్వీసు కమిషను సూచనలను వెంటనే అమలులోనికి దెచ్చుట కిదియే కారణము. బ్రిటిషు పత్రికా విలేఖకులు వీరి కీర్తిని వేనోళ్ల బొగడుచుండురు. అట్టితరి, సివిలు సర్వీసు సభ్యుడు లేకుండ, హిందూ దేశ మొక్కక్షణమయినను నిలువజాల దని, బ్రిటిషు ప్రజలు తలంచుటలో వింత ఏమిగలదు? హిందూ

దేశమునం దిటీవల గలిగిన మార్పులను ఈ విలేఖకుడు వివరించెను. వీని నిండుక పరికించుట యవసరము. ఎట్టిమార్పులు జరిగినను, సాంఘికభేదములనుండి జాతీయత ఎటుల బెరుగునో, ప్రజాహిత జీవితమునందలి అక్రమముల మధ్యనుండి సత్యజీవన మెటుల బెరుగునో, దేశరక్షణ విషయమున బాధ్యత వహింపనివారికి ఆర్థికాధికారమును, పరిపాలనాధికారమును ఎటుల ప్రసాదింపవలయునో తెలియకున్నదని, ఈ విలేఖకుడు చాటుచున్నాడు. వీని కన్నిటికిని సంపూర్ణస్వపరిపాలనాప్రదానమే పరమాపధమని గుర్తెగుట యవసరము. స్వపరిపాలనాభవమువలన, జాతీయత ప్రబలి, సాంఘిక వైషమ్యము లంతరించును. అందువలన ప్రజాహితజీవితమును చక్కబడును. ప్రభుత్వము ప్రజలకు బాధ్యత వహింపనికతన, అంతఃకలహములు మొండగుచున్నవి. దేశరక్షణ బాధ్యతను ప్రజలకిచ్చుచో, వారు నిర్వహింపజాలకబోరు. కొంతకాలము చిక్కుగ నున్నను, పిమ్మట చిక్కులు వానియంతట యవియే దొలగిపోవును. సివిలు సర్వీసును శాశ్వతముగ నెలకొల్పుటకు, ఈ విలేఖకు డిట్టినిరర్థకవాదము గావించుచున్నాడు గాని వేరుగాదు.

ఇతడు గనిపెట్టిన మార్పులలో ముఖ్యమయినది భాషావిషయకమగు మార్పు. ఈ మార్పుగాంచి ఆంగ్లో-హైందవులు సంతసించినను, ప్రజలు సంతసింపజాలరు. భారతీయవిద్యాధికులు తమలోతాము మాటాడుకొనునపుడు, ఇంగ్లీషుభాషను దేశభాషను మిశ్రమముజేసెదరని, విలేఖకుడు దెలుపుచున్నాడు. ఇట్టి యలవాటును మానుకొని, దేశభాషలలో స్వేచ్ఛగ మాటాడుకొనుటకు విద్యాధికులు పూనుకొనవలయును. చెన్నరాజభానిలోనిచెడుగు విస్తారముగ నుపించును. విద్యాధికులు పలువురు సంకరభాషను మాటాడుచున్నపుడు, బ్రిటిషువారేవగింపు జూపుట వింతగాదు. స్వచ్ఛమగు దేశభాషలను భారతీయులు పయోగింపక, ఆంగ్లమును ముఖ్యసాధనగ జేసికొనుచున్నపుడు, సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగులకు దేశభాషలను నేర్పికొన సవసర మేముండును? వెనుకటివలె సర్వీసు ఉద్యోగులు దేశభాషల సభ్యసించుట లేదని, యీలేఖకుడు దెలుపుచున్నాడు. దేశభాషలను సివిలు సర్వీసు సభ్యులు మాటాడుట నేర్పికొనినను, శాసనసభలు మున్నగు సమావేశములలో ఆభాషల నుపయోగింపగల సామర్థ్యము అలవడదనియు, ఇంగ్లీషు మాటాడు భారతీయుల ద్వారా సమలన్నియు నెరవేరుచున్నవనియు విలేఖకుడు దెలిపినసంగతులను గమనింపవలయును. శాసనసభలలో, దేశభాషలలో ముచ్చటించుటకు సభ్యులు దీక్షబూనుచో, అధికారసభ్యులు తప్పక నాభాషలనే వాడకమానరు. స్వల్పసంఖ్యాకులగు అధికారుల కొరకు, ఆంగ్లభాషలో సభ్యులెల్లరును ముచ్చటించుచున్నారు. ఇందువలన శాసనసభల కార్యక్రమము జనసామాన్యమున కగమ్యగోచర మగుచున్నది. తమప్రతినిధు లేమని చెప్పిరో గ్రహింపలేనంతవరకు, ప్రజలు ఎన్నికహక్కును చలాయించిన ప్రయోజన మేముండును ?

విలేఖకుడు కనిపెట్టిన మరియొకమార్పు, భారతీయులు విదేశముల కధికముగ వెడలుట. వీరు

పాశ్చాత్యజీవిత ప్రమాణముల ననుసరించుచున్నారట. ఇది వీరికి సంతృప్తికరముగ గనుపట్టినది. కాని, విదేశములకు బోయి విద్యకై డబ్బుకర్చు వెట్టుకొని వచ్చినవారి స్థితి ఆర్థికముగ చక్కబడుట లేదు. అనుకూలమగు జీవనోపాయములు లభింపకున్నవి. ఇందుకుదోడుగ, పాశ్చాత్యులు నివసించిన రీతిని నివసించ బ్రయత్నించుటవలన, వీరి దుర్దశ మరింత హెచ్చుచుగాని తగ్గదు. హిందూదేశమునందు జీవితమున కగు ఖర్చులు నానాటికి హెచ్చుచున్నవనియు, యూరపియనులు తమ ఖర్చులను తగ్గింపవలసి రాగ భారతీయులు హెచ్చుచేసికొనుచున్నారనియు, విలేఖకునితలంపు. జీవితప్రమాణమును వృద్ధిజేసికొనవలయునని, భారతీయులకు సలహా నిచ్చువారు, వారి రాబడి వృద్ధియగుటెటులో మాత్రము జెప్పరు. పరిపాలనపుఖర్చును తగ్గించుటకు సాధనముల నరయరు. దేశమునందు రానురాను దారిద్ర్యము విస్తరించుచున్నది. విద్యాధికులు జీవనోపాధులు లేక అల్లాడుచున్నారు. విరుద్ధోగ సమస్యత ప్రయాపముదాల్పుచున్నది. ఇట్టి సందర్భములలో పాశ్చాత్యుల జీవితమార్గముల ననుసరించుటకన్నను భారతీయులకు సప్తము వేరుండదు. యూరపియనులు తమ ఖర్చులను తగ్గించుకొనుచున్నారని తెలుపుటవలన వారి వేతనముల నింకను వృద్ధిచేయవలయుననుభవి విలేఖకుని సూచనయందు గనుపించును. భారతీయులు యూరపియనులవలె బంగళాలలో నివసించుచున్నారని, యీవిలేఖకుడు దెలుపుచున్నాడు గాని, ఇందువలన వారి ఆర్థికస్థితి చక్కబడెనని యూహించుట కెంతమాత్రము వీలులేదు. రయితులు ఎక్కువగ భుజించుచున్నారనియు, బట్టల నధికముగ కొనుచున్నారనియు, తలదండ్రులెరుగని భోగములను వీరు అనుభవించుచున్నారనియు, విలేఖకుడు వ్రాయుచున్నాడు. రయితులు కొందరు బాగుపడియుండవచ్చును గాని, పలువురింకను దరిద్రబాధలో మునిగియున్నారనియు, వెనుకటికన్న నెక్కుడుగ తినుట సత్యదూరమనియు, రెండుపూటలతిండి లేక యల్లాడువారు పలువురు గలరనియు, గ్రహించుట ముఖ్యము. రయితుల బిడ్డలు కొందరు పట్టణములకు బోయి కాఫీ హోటలులలో భుజించియు, సినిమాలకు బోయి యు డబ్బును ఖర్చుపెట్టుట నిజమయినను, ఇందువలన లాభముకన్న నష్టమధికముగ నున్నది. జీవితవ్యయము మితిమీరి, పలుకుటుంబములు అప్పులు పాలగుచున్నవి. పట్టణసౌఖ్యముల రుచి మరిగినవారు, పొలము దున్నుటకు గాని ఇతరవిధముల కష్టపడి పనిచేయుటకు గాని పాల్పడక, పెక్కునష్టముల పాలగుచున్నారు. అందుచే ప్రైవిలేఖకుల జూచి, భారతీయులు సంపదతో తులదూగుచున్నారని తలచుటకన్నను ప్రమాదము వేరుండదు.

సహకారపు బ్యాంకులు

సహకారపు బ్యాంకుల భావిపరిణామమును గూర్చి గా॥ రామదాసు పంతులుగారు వ్రాసిన విషయములను పాఠకులు పరికించియుండురు. బ్యాంకు నిర్వచనమునందు సహకారపు బ్యాంకులకు గూడ స్థానమున్నను, ఆచరణలోమాత్రము రిజర్వు బ్యాంకు చట్టము సహకారపు బ్యాంకులను ఎటుల

బహిష్కరించుచున్నదో, పంతులుగారు బాగుగ చూపిరి. పిడ్యాలలో జూపబడిన బ్యాంకులద్వారా మాత్రమే రాబోవు రిజర్వ్ బ్యాంకువ్యవహరించును. ఇంపీరియల్ బ్యాంకు, వీనికి ఏజెంటుగ బనిచేయును. సహకారపు బ్యాంకులకు పిడ్యాలలో స్థానమొసగలేదు. ఇంతియగాక చట్టములోని ఇతరనియమములు సహకారపు బ్యాంకులకు కనుకూలించవు. సహకారపు బ్యాంకులకు నూతనవిధానమునందు స్థానమియవలయుననిన, కొన్నినిబంధనలను మార్పుట యవసరము. అట్టి మార్పులను కొన్నింటిని రామదాసుగారు వివరించిరి. వడ్డీ లేకుండ కొంత నిలువను రిజర్వ్ బ్యాంకునొద్ద నుంచవలయునను, షరతును దీసివైచుట యవసరము. వ్యవసాయవ్యవహారములకు ధనసహాయముచేకూరుటకు సహకారపు బ్యాంకుల నుపయోగింపవలయును. రిజర్వ్ బ్యాంకుకును ఇంపీరియల్ బ్యాంకుకును జనుగు ఒడంబడికలో, ప్రభుత్వమువారు సహకారపు బ్యాంకుల కొనగచున్న సౌకర్యములను రక్షించుట కేర్పాటుండవలయును. ఇంపీరియల్ బ్యాంకు శాఖలులేనిచోటలు, సహకారపు సెంట్రలు బ్యాంకుల కవకాశమొసగవలయునని రామదాసుగారు కోరుచున్నారు. ఇంకను పెక్కు జిల్లాపట్టణములలోగూడ ఇంపీరియల్ బ్యాంకు శాఖలు లేకున్నవి. అట్టి తరి, సహకారపు బ్యాంకులకు ప్రోత్సాహమొసగుచో, ప్రజల కెంతేనిలాభము గలుగును. సహకారపు బ్యాంకుల ఆవశ్యకత వెనుకటికన్నను నిపు డధికముగ గోచరించుచున్నది. ఇంపీరియల్ బ్యాంకు, ప్రభుత్వపు పలుకుబడికి లోబడి, సహకారోద్యమమునకు కొన్ని సౌకర్యముల నొసగుచుండెను. ఇకముం దీ బ్యాంకు ప్రజలకు గాని, ప్రభుత్వమునకు గాని బాధ్యత వహింపదు. అట్టితరి, ప్రజలసౌకర్యము లింకను తగ్గిపోవచ్చును. రిజర్వ్ బ్యాంకు విధానము జూచినను, ప్రజల కది విశేషముగ నుపయోగించు నను నాశ గనుపింపదు. అట్టి స్థితిలో, ఇప్పుడిప్పుడే పైకివచ్చుచున్న సహకారపు బ్యాంకులకు క్రొత్తయేర్పాటులందు అసలే స్థానము లేకబోవుచో, అవి నిర్లప్యోగమగును. రామదాసుగారు సూచించినటుల, వ్యవసాయదారుల కిపుడు సహకారపు బ్యాంకులు నలుపుచున్న సహాయము మూలబడి, కేవల ధన సంపాదననిమిత్తమై నెలకొల్పబడిన బ్యాంకు లీపనులను నిర్వహింప మొదలిడును. అప్పుడు రయితుల దుర్దశ విస్తరింపకమానదు. కావున రిజర్వ్ బ్యాంకు చట్టమును సెలెక్టుకమిటీవారు విచారించునపుడేమి, పిమ్మట శాసనసభలో చర్చజరుగునపు డేమి, మార్పులనేకములను సూచింపవలసి నయవసరము గలదు. నూతనచట్టము సాంకేతికపదములతో గూడుకొని యున్నను, అవగాహన చేసికొనుట కొంత కష్టమయినను, ప్రజాప్రతినిధులు చట్టము వలన గలుగు నష్టములను, అందు చేయవలసిన మార్పులను ప్రజలకు సుబోధకము గావించుట ముఖ్యము. ఇంతకుముందు చట్టపు భాషాంతరీకరణమును ప్రచురించి, అందలి ముఖ్యవిషయముల గూర్చి వ్యాఖ్యానము గావించియుంటిమి. ఈ చట్టము, బ్యాంకింగుపద్ధతయందు క్రొత్తమార్పు దెచ్చిపెట్టుచున్నను, రిజర్వ్ బ్యాంకు స్టేటుబ్యాంకు కగుననునాశ గలుగుట లేదు. ఇంపీరియల్ బ్యాంకు, రిజర్వ్ బ్యాంకుకు ఏజెంటుగ చేత, ప్రజల కెట్టిలాభము గలుగదు. ఇంపీరియల్

బ్యాంకును ప్రజలు ప్రేరేపింపగల స్థితి సయితము దప్పిపోవును. దేశీయవర్తకుల కిందువలన గలిగెడి నష్టమును గమనింపవచ్చును. సహకారపు బ్యాంకులకు గలిగెడి నష్టమును శ్యామలదాసుగారును, రామదాసుగారును జూపుచున్నారు. దేశమునకు నష్టదాయకమై ప్రజలచే నేవగింపబడిన పిల్లింగు ఆరుపెన్నీల మారకపుచట్టము, ఇటీవల శాసన మయ్యెను. ఇక రెండవచట్ట మగు రిజర్వ్ బ్యాంకు చట్టము రాబోవు శాసనసభలో చర్చకు వచ్చును. సెలెక్టుకమిటీలో, భారతశాసనసభ్యులును, స్టేటు కౌన్సిలు సభ్యులును గూడ గలరు. ఈ కమిటీవారు విశాలమగు మార్పులను సూచించెదరను నాశ గనుపింపకున్నది. ఈ చట్టమునం దుండు అనుకూల మగుమార్పులు జరుగనిచో, ఆర్థికవ్యవహారములు మిగుల క్లిష్టమగును.

జమిందారులు: ప్రజాశయములు

జమిందారులు నే మాన్యముగ ప్రజాశయములకు ప్రతికూలురను నమ్మకమును బాల్బీలిమహారాజు గారి ప్రకటనము బలపరుపకమానదు. జమిందారులు అసహాయమును ప్రోత్సహింపగూడదని చెప్పటయగాక, అసహాయవాదులకు తమ సంస్థానములలో ఉద్యోగ మియ్యగూడదని గూడ, మహారాజుగారు హెచ్చరించుచున్నారు. జమిందారులును ప్రభుత్వమువారును ఎల్లివేళలను నొక్కటి యనుభావమును, వీరిప్రకటన బలపరుచుచున్నది. దేశమునందు ప్రభుత్వముతో సహకారము నలిపెడి “భారతజాతీయసంఘ” మొక్కటే నుండవలయునని మహారాజుగారి తలంపు. వీరు ఒక్కసంగతిని మాత్రము గ్రహింపవలయును. ప్రజలకోర్కెలను నిరాకరించుటమూలమున, అసహాయపద్ధతిని మొదట నవలంబించినవారు ప్రభుత్వమువారే. ఇట్టిమార్గమును వీరు విడనాడుచో, ప్రజలలోగూడ అసహాయ దృష్టి మార్పుజెందును. జప్తి సు మంత్రివర్గముతో ప్రజలకు విసువెత్తినదని మాత్రము, మహారాజుగారు రంగీకరించుచున్నారు. ఉప్పుపన్నును పది అణాలకు తగ్గింపగూడదని వీరు అభిప్రాయ పడుచున్నను, రూపాయికి తగ్గించవచ్చునని మాత్రము వీరు భావించుచున్నారు. పోస్టు రేట్లను తగ్గింపవలయునని, వీరి యుద్దేశ్యము. కాని సంపూర్ణమద్య నిషేధము సాధ్యముగాని వాంఛనీయుముగాదని, వీరు వెలుపుట చోద్యము. అన్ని పక్షములవారిలోను నీవిషయమై ఏకాభిప్రాయము ప్రబలియున్నదని, పాశకు లెరుంగుదురు. ప్రజల ఆరోగ్యమునకు కల్లు మంచిదనియు, ఇందువలన హాని లేదనియు గూడ, వీరు చాటుచున్నారు. ఈవిషయము గూర్చి జమిందారులలో నయినను పలువురు వీరి యభిప్రాయముల నామోదించెదరని తోచదు. ప్రభుత్వమువారు ప్రస్తుత మొసగు బిరుదములు జమిందారుల ఘనతకు తగియుండలేదని, మహారాజుగారు భావించుచున్నారు. ఎట్టేటుగాని, కుటుంబగౌరవముగాని, లేనివారికి రాజాబిరుదము నిచ్చుట పాడి గాదని, వీరి తలంపు. హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యావశ్యకతను వీరు గుర్తించుచున్నారు. జమిందారులకు ఏ రొసగిన సలహాలు మాత్రము మిగుల యుపయుక్తముగ దోచును. తమ ఎట్టేటులను జమిందారులు పలువురు శ్రద్ధతో నిర్వహించుట లేదనియు, దివానులుదన్నతు చేయుమన్నచోటుల వారు చేసెదరని

యు, చెన్నపురివంటి నగరరాజములలో పనిలేనిదే నిలిచియుండి గుజ్జిపుష్పం దెములక్రిందను పోలోమున్న గు ఆటలక్రిందను డబ్బు దండుగ బెట్టుట పాడి గాదనియు, వీరు చెప్పిన హితవు అమూల్యమయినది. జమిందారులలో ముగ్గురు దప్ప మిగిలినవా రెనరును ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునకు ధన సహాయము చేయకుండుట భావ్యముగ లేదని, మహారాజుగారు సూచించిరి. ఇక నయినను, ఆంధ్రదేశపు మేలు గోరి, జమిందారులు తాము చేయు వ్యర్థపుఖర్చులను తగ్గించుకొని విశ్వవిద్యాలయమునకు తోడ్పడుట వివేకము. తమకు జరిగెడి గౌరవములకు పొంగిపడక, జమిందారులు నిష్కామకర్మ నాచరింపవలయునను హితవాక్యములు మిగుల సమంజసముగ గనుపట్టును. జమిందారు లికముందు తమదృక్పథమును మార్చుకొనుట మేలు. ప్రజల లాభక్షేమములతో తమకు సంబంధము లేదని భావించక, వారితో కలసి మెలసి పనిజేయుట లాభకరము. వంగ దేశమునందు గోస్వామి మున్నగు జమిందారులు ప్రజాసేవ నొనర్చి వారి కృతజ్ఞతకు పాత్రులగుచున్నారు. అందుకుమారుగ, ప్రజలకు దూరముగ నిలిచియుండుకొలదియు, జమిందారుల పలుకుబడి యంతరించుట సహజము.

హిందూమహాసభ: డిల్లీ సూచనలు

హిందూమహాసభ డిల్లీ సూచనల గూర్చి ఎట్టి యభిప్రాయము నొసగకుండుట మిగుల శోచనీయము. అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘమువారు గూడ, ఈ విషయమును చర్చించుటకు వీలులేదని శాసించుట, మరింత విచిత్రముననున్నది. హిందూసభజోలు సాంఘికసభలు, సాంఘికసమస్యలను పరిష్కరించుటకై కృషి నలిపి, రాజకీయవ్యవహారములను కాంగ్రెసుకు వదలిన ఎంతయో మేలుగ నుండును. అనుగ్రహనారాయణసింగు, బి. దాసుగార్లు మహమ్మదీయులతో సఖ్యపడుట కెట్టియవకాశములున్నను హిందూమహాసభ విడువగూడదనియు, భారతీయులమధ్య విభేదము లింకను పెరుగుట ఆత్మహత్య యగుననియు, ప్రకటించిరి. విశాలజాతీయదృక్పథము గల నాయకులు గాని, నేటి రాకీజయనాకను ఒడ్డున శ్రేర్పజాలరు.

భూమిపన్ను

పట్టణములలోని స్థలములకు మ్యునిసిపలు సంఘములు విధించుచున్న మార్పు జెందుచున్నను, ప్రభుత్వమువారు విధించు భూమిపన్ను మాత్రము ఎకరమునకు రు 6-4-0 లను మించగూడదని, ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించినటుల, మద్రాసు మేయిలు పత్రికకు ఉదకమండలపు విలేఖకుడు వెలుపుచున్నాడు. ఈ నిర్ణయము మిగుల సమంజసమనుటకు నందియములేదు. రిసెటిల్ మెంటులో మాత్రమిరేటు మారవచ్చునట. ఏలూరు హిందూయవజన సంఘ వ్యవహారమునందు జరిగిన యాందోళనమే, యిట్టి నిర్ణయమునకు తోడ్పడెనని తలంపవచ్చును.

ప్రభుత్వ సహాయమును నిరసించుట

కిచ్చా ప్రవాస పర్యవనానము

ఇందూరు, ఏప్రిలు 17:—ఇందూరు ప్రభుత్వమువారు తైదీకుటుంబసహాయార్థము రెండువేల రూపాయల నొసంగిరి. కాని కిచ్చాగారిని ప్రవాస మంపుటవలన బాధితులు (ప్రభుత్వ) సహాయము నందకుండుటకు తీర్మానించిరి. (ప్రే ప్రెస్సు అల్లరుకేశులు 20 వ తేదీన విచారణకు వచ్చును.

మదరాసు వార్తలు

ట్రైబియూన్ అరెస్టు కో ఆపరేటివు సొసైటీ:—

పై సంఘముయొక్క జనరలు బాడీమీటింగు ఈ నెల 24 తేదీ ఆదివారము సాయంకాలం 8 గంటలకు ట్రైబియూన్ పెద్దవిధిలో జరుగును.

రాకపోకలు:—యం. యన్. యం. రైల్వేస్టేషన్లు

ఎ. ఎ. బిస్మిగారు నేటిదినం ఉదయం చెన్నపురికి వచ్చిరి. నాల్గవారమున నేటిదినం ఉదయం నేలనుండి, జి. జి. హార్ని నాగుడు కల్లికోటనుండి చెన్నపురికి వచ్చిరి.

స్వగర్వ ప్రకాశిని:—ప్రభవసంతోషం

చిక వెలువడినది. స్వత్రతావళి, సనాతన ధర్మప్రశోత్తరావళి, గోత్రవామములు ప్రవరలు, మున్నగు విషయములకు సంబంధించినవ్యాసము లిందుగలవు. పత్రికవలయువారు, మానేజరు, స్వగర్వ ప్రకాశిని, కీల్ పాకుపాస్తు, మదురాసు అని వ్రాసిన బడయగలరు. వార్షికపుచందా, రెండు రూపాయలు.

శ్రీనివాసయ్యంగారి పర్యటనము:—యన్.

శ్రీనివాసయ్యంగారు మద్రాసునుండి ఈనెల 21 తేదీ బయలుదేరి కలకత్తాకు వెళ్లెదరు. వీరు వంగరాష్ట్రములో ఈనెల 23 తేదీ మొదలు 28 తేదీ వరకు నుండెదరు. కలకత్తాలో 28 తేదీ న బయలుదేరి బొంబాయి వెళ్లెదరు. బొంబాయికి మేనెల 1 తేదీకి చేరెదరు.

శ్రీ మోహనవిలాస పుస్తక భండారము మదరాసు

పై గ్రంథాలయమున బ్రహ్మశ్రీ. పంచాంగుల దక్షిణామూర్తి రామస్వామియారు యాజమాన్యమున ఆదివారము (17-4-27) సాయంకాలము 5 గంటలకొక బహిరంగసభ జరిగెను. ఆ త్రరి బ్రహ్మశ్రీ. పురాణం నూర్వనారాయణ తీర్థలవారు “గురు భక్తి”యను విషయంగూర్చి ముచ్చటించిరి.

బడలు కాల్యకొనిన యువతి:—పెరియమెట్టు

నద్ద బోసరు అనువానిభార్య బడలుకాలి చనిపోయిన విషయములో పోలీసువిచారణ జరిగినది. యామెభర్త సాక్ష్యము నీవిధముగా తెప్పెను:—నా కుమారుడును, కోడలును, నాయింటిలోనే వంటచేసికొనుచు కాపురమున్నాడు. ఆమెకును నాకోమారునకు కోడలునకును సరిపడలేదు. ఈ విషయములో సర్దుబాటు చేసెదనని నేను చెప్పితిని. ఈ మనస్ఫూర్తి కారణముగ తలపోయుచు మార్పుండెను. ఈమెకును నాకును ఒకపర్యాయము నెనుక కలత సంభవించెను. నేను నాగడిలో బట్టు సర్దుకొనుచుండగా మంటలు కన్పించెను. వెంటనే పరుగెత్తి వెళ్లి ఆర్పితిని. ఈమె వస్తుతః అతిసుతిమెత్తని మనస్సుగల మనషి.

బోసరుగారి కుమారుడుకూడా సాక్ష్యమిచ్చుచు ఆమె కిరసనాయిలు కరీరమంతటను పోసికొని నిప్పంటించుకొని చని పోయినదని చెప్పెను.

పోలీసు సబుజన స్పెక్టరుగారి కొక పగిలిన సీసానూడా వొంకినది. ఆత్మకాత్యయేయని పంచాయతీతీర్పు చేయబడెను.

దక్షిణాంధ్ర పత్రిక

సంపాదకుడు- సాధు వరదరాజం పంతులుగారు

శ్రీనివాసశిల్ప విధి, ఎళంబూరు, మదరాసు

మొదటి సంచిక ప్రభవసంతోషరాదివాడు (8-4-27 ఆదివారము) వెలువడినది. కృతజ్ఞతతో నందుకొంటిమి. ఇది యేడాదికి నాలుగు సంచిలు చొప్పున మూడునెలల కొక సారి ప్రతాపాథ భాద్రపద పుష్యమాసములందు ప్రకటింపబడును. వీరసాదలుగూడ చందాదారులగుటకు వీలగునట్లు సాలుకు ఒకరూపాయిమాత్రమే చందాదేర్పరపబడెను. దీనియందు తెలుగు యింగ్లీషు అరవము యీ మూడుభాషలలోను వ్యాసములు ప్రకటింపబడును. ముప్పదిగారు లక్షల గాంధీదిన దక్షిణమున ద్రవిడదేశమునందు స్థిరపడిరి. వారిలో చాలామంది మాతృభాషయను వాంఛమును పూర్తిగా మరచిపోయిరి. వారికి మరల స్వభాషయం చట్టిమానమును కలిగింపవలెనని వారి

కిపును పరిచితములు గానున్న ద్రవిడ భాషలోను ఆంగ్ల భాషలోను వ్యాసములను ప్రకటింపకతప్పదు. వారు చక్కగా తెలుగుభాషను నేర్చుకొనగలుగువరకును యీపద్ధతి నే అనుసరింపవలసియుండును. క్రమముగా దీనిని వాసపత్రికగా చేయవలెననియే ప్రకాశకు లాశించుచున్నారు. వీరు 400 వత్సరములక్రితము ద్రవిడదేశమున స్థిరపడిరి. స్త్రీలుమాత్రము మాతృభాషయనువాంఛనము మేనమామ పోలికగనై న.యింట్లో కాపాడగలిగియున్నారు. మరల వీరికాంధ్రాభిమానము కలిగింపుట, నరదరాజ పంతులుగారు చేయుచున్న ఘనతరమున కృషి ఆంధ్రులకందిరికిని విదితమే. దీనిని దక్షిణాంధ్రులు పశ్చిమాంధ్రులు ఉత్తరాంధ్రులు నిజాం హైదరాబాదు మైసూరు బొంబాయిమహారాష్ట్రము మధ్యరాష్ట్రములు బర్మా మున్నగు వివిధ ప్రాంతములందలి ఆంధ్రులు నీ పత్రిక నాదరింప వ్రాద్ధితులు. ఎలయువారు సంపాదకునిపేర వ్రాయవలెను.

న్యాయస్థాన వార్తలు

నీటిపన్ను-భూస్వాముల హక్కులు

(హైకోర్టు.)

పర్యెంటు సెటిల్మెంటుగల ఎట్టేటు భూములపై నీటి పన్నులగురించియు భూస్వాముల హక్కులగురించియు హైకోర్టు నందు న్యాయమూర్తులు పి. వి. కుమారస్వామిశాస్త్రి, వేపారామేశ్వరు గార్జీదినమున నొక ముఖ్యమగు తీర్పు నొసగిరి.

అప్పీలు కథ ఇది. గోదావరిజిల్లాలో; గుత్తియనదీవి అను గ్రామము గలదు. అది పర్యెంటు సెటిల్మెంటు గావింపబడిన ఎట్టేటులో జేరినది. ఆ గ్రామమున వాదితాలూకుభూముల నంటుకొనియే గోదావరినదీవియ యొకటి ప్రవహించుచుండెను. ఆ పాటులోని నీరును వాది తన భూముల కుపయోగించుకొనెను. ఆకారణముగా ప్రభుత్వమువా రాభూమిపై నీటి పన్నుల విధించి వసూలుజేసిరి. ఇట్లు నీటిపన్ను విధించుట అశాస్త్రీయమనియు, అందుచే చెల్లించినమొత్తమును తిరిగి మజరా ఇవ్వవలసినదని వాది ఈ దావాను దెచ్చెను. తనది అతరాపు దారీభూమి యనియు, అందుచే నదీనుండి నీటి నుపయోగించుకొనుటకు తనకు హక్కుగలదని యు వానికి పన్ను విధించుటకు ప్రభుత్వమువారికి అధికారము లేదనియు వాదివాదన. ఇరికి పను సెక్సు ఆక్టు 1 వ సెక్షను ప్రకారము ఆతరాపుదారీభూముల కుచిత్తుగ నీటిని సరఫరా జేయుటకు ప్రభుత్వమువారు బద్ధులై యున్నారనిగూడ వాదితరపున వాదించిరి. నదిగట్టులు రెండును పర్యెంటు సెటిల్మెంటు ప్రదేశమునందేయున్నవనియు అందుచే అచ్చట నానదీపై ప్రభుత్వమువారి కధికారము లేదనియు, వాది వాదన.

ఈనది “నాకాప్రయాణయోగ్యమైనది” అను నిర్వచనములోనికి వచ్చుననియు నదీగర్భము ప్రభుత్వమువారి స్వంతమనియు అందుచే నీటి నుచిత్తుగా నుపయోగించుకొనుట కిత్తుల కధికారములేదనియు ప్రతివాదులకు ప్రభుత్వమువారు వాదించిరి. క్రింది రెండుకోర్టులలోను పిటిషను నిరాకరించి ప్రభుత్వమువారి తరపున తీర్పుచెప్పిరి. వానిపై హైకోర్టులో అప్పీలు చేయబడెను.

న్యాయమూర్తులు తీర్పుచెప్పెను ఆతరాపుదారీ హక్కులు సహజమైనవనియు నదీగర్భమునకు యజమానులెవరాయను విషయమునకిందు సందర్భము లేదనియు నుడివిరి. అంతియగాక ఆనదీపాయయందు, సంవత్సరమునకు ఆరు ఏడు నెలలు మాత్రమే పెద్దపడవలు నడచును. మిగిలిన నెలలలో చేపలపడవలు మాత్రమే తిరుగుచుండును. సంవత్సరమంతయు పెద్దపడవలు నడచునపుడే ఆనదికి నాకాప్రయాణయోగ్యమగు నిర్వచనము వర్తింపదు. అందుచే నది “నాకాప్రయాణయోగ్యమగు” నది యని చెప్పటకు వీలులేదు. అంతియ గాక, వాదికిగల ఆతరాపుదారీ హక్కులు సహజసిద్ధమైనవి. వాని నాక్షేపింప వీలులేదు.

న్యాయమూర్తులు తుదకు అప్పీలు సంగీకరించి క్రింది కోర్టుతీర్పుల గద్దుచేసి ఖర్చులను ప్రభుత్వమువారు చెల్లింపవలెనని తీర్పు చెప్పిరి.

వాది తరపున ఎన్. రామారావు, పి. పాణినిరావుగార్లు వాదించిరి. ప్రభుత్వమువారి తరపున గవర్నరు సెంటు స్టేషను వాదించిరి.

రాష్ట్రీయసహకార మహాసభ

తీర్మానములు

మధుర, ఏప్రిలు 18:—రాష్ట్రీయ సహకార మహాసభ మరల నేటిదినము సమావేశమయ్యెను. ఈ క్రింది తీర్మానములు ఆమోదింపబడెను.

రాష్ట్రమునందలి సహకారోద్యమము విషయమై సరికేలనమొనర్చి ఉద్యమమును అభివృద్ధికి తెచ్చుటకై తగుసూచనలు గావించ ఒక విచారణసంఘము నేర్పరుపవలయునని కాసనసభ వారు గావించిన తీర్మానమును ప్రభుత్వమువారు అంగీకరింప నందుకు విచారములేవును ఒక తీర్మానము గావించబడెను. సహకారమహాసభలకు వచ్చుప్రతినిధులకు రైల్వేకంపెనీల కన్వేషను చార్జీలు వుచ్చుకొనవలయుననియు, కొ ఆపరేటివు బాంకులపట్ల రిజర్వబాంకిట్లు అనువర్తింపవలయుననియు, తీర్మానములు గావించబడెను. ఇంటిరియలు బాంకివాడు కొ ఆపరేటివు బాంకిలకు ఇప్పజెప్పుచున్న పౌకర్యములకు రద్దుచేయకూడదనియు, రైతులకింకను ఎక్కువసౌకర్యములు కలుగువిధమున సహకారోద్యమము వ్యాపింపజేయవలయుననియు తీర్మానములు గావించబడెను.

సహకారవాదుల పితామహుడనెను వుల్పుగారు సత్కా విజయముకోరుచు పంపినతెలివార్తను అధ్యక్షుడు చదివెను. వుల్పుగారికివందనములర్పించుచు ఒక తీర్మానము గావించబడెను. గా|| ఎ. రంగనాథం మొదలిగాడు మంత్రిపదవి సొంతి నందుటకు వారి నభినందించుచు ఒక తీర్మానము ఆమోదింపబడెను.

మంత్రిగారి ప్రత్యుత్తరము

గా|| రంగనాథం మొదలిగాడు సభ్యులకు నందనము లర్పించుచు ఇట్లు చెప్పిరి:—మీ అభినందనములకు కృతజ్ఞుడను. ఈ సభకు వచ్చినందున నాకెన్నియోవిధములభాగము కలిగినది. మీ తీర్మానముల నన్నిటిని ప్రభుత్వమువారు కడుశ్రద్ధతో పరిశీలించెదరని వాగ్దాన మిచ్చుచున్నాను. మీరు కోరిన విధమున విచారణసంఘ మేర్పరుప ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించెదరు. సహకార సంఘములకును రాజకీయములకును ముడిపెట్టుకూడదు. గ్రామస్థులు రైతులు సహకారోద్యమమున శ్రద్ధ వుచ్చుకొనిన దేశము గొప్ప అభివృద్ధి చెందగలదు.”(అ. ప్రె.)

కూర్పు భూస్వాములసభ

మర్కూర, ఏప్రిలు 18:—దేశీయ మహాసభ అధ్యక్షులగు యన్. శ్రీనివాస అయ్యంగారు ఈనెల 15 వ తేదీ కూర్పు భూ స్వా ము ల మ హా స భ ము అధ్యక్షత వహింప మర్కూరాకు నచ్చిరి. ఆదినము సాయంకాలము గొప్ప పౌరసభ జరిగెను. కూర్పు ప్రజలు బికమత్తముతో చక్కని నిర్మాణ మేర్పరుమకొని అఖిల భారత వ్యవహారములందు జోక్యము వుచ్చుకొనుమండలముననియు, భారతీయులను భావము కూర్పుప్రజలయందు వ్యాపింపవలయుననియు శ్రీనివాస అయ్యంగారు చెప్పిరి. ఉత్తర హిందుస్థానమునందలి హిందు మహమ్మదీయుల విభేదములు త్వరగా అంతమొందగలవని నూచించిరి.

16 వ తేదీన అయ్యంగారు మర్కూరాకు 28 మైళ్ల దూరముననున్న అన్నుట్టి గ్రామమునకు వెళ్లిరి. ఈ గ్రామమునందే భూస్వాములు ఎదుగవచ్చి గొప్ప స్వాగతమిచ్చి ఊరేగింపుతో సభాధనమునకు తీసికొనిపోయిరి. మహాసభకు అధ్యక్షత వహించి శ్రీమాను శ్రీనివాస అయ్యంగారు గంభీరమగు ఉపన్యాసమిచ్చిరి. రాష్ట్రపు ఆర్థిక సాంఘిక రాజకీయ పరిస్థితులను గురించి వివరించుచు షాస్త్రిభివృద్ధికి అవసరమగు కార్యములకు ధనములేదని చింతిల్లిరి. మద్రాసునందువలెను కూర్పునందుకూడ ఎక్స్లెం ఆదాయము లాంఘనముగా ఆదాయమునకు సమానముగనుండు విచారకరమిరి. న్యాయ కార్యనిర్వాహక కాఖిలను విభజించుట అవసరమని అయ్యంగారు హితమొసగిరి. ప్రభుత్వమువారి ఆరోగ్యనిధానమును ఖండించి కూర్పు ప్రజలు చక్కని నిర్మాణ మేర్పరుకొని ఎక్కువ అధికారములను పొంద యత్నింపవలయుననిరి. కూర్పు ప్రజలు కాంగ్రెసునందు శ్రేష్ఠ స్వరాజ్య సంపాదన ప్రయత్నములందు యధాశక్తి తోడ్పడవలయుననిరి. (అ. ప్రె.)

హరిద్వారమునందలి కుంభోత్సవమునకు జనసమృద్ధి మత్తధికమగుటచే స్నాన సమయమున గుహగు 40 మంది మరల రణించిరిని తెలియుచున్నది.

బొబ్బిలిమహారాజాగారి మహాపదేశములు

“వర్తమానకాలపు వ్యవహారములను గూర్చియు, మనుష్యులనుగూర్చియు, కొన్ని సలహాలు, కొన్ని ఉపాహులు” అను తీర్మానముతో నొక చిన్న గ్రంథమును బొబ్బిలిమహారాజాగారు ఇంగ్లీషులో రచించి ప్రచురించెను. ఆ గ్రంథములో నీక్రిందిరీతిని వ్రాయబడినది:—

ముందుగా నే నొకటి ఒప్పుకొనవలసియున్నది. నేను రాజ్యాంగవేత్తనుగాని, గొప్పవర్తమానగాని, సభావేదకలనెక్కు-ఉపన్యాసకుడనుగాని కాను. అట్లయ్యును, నిర్భీతిగా, ఫలాపేక్షరహితముగా, వర్తమానకాలవ్యవహారములను గూర్చియు మనుష్యులనుగూర్చియు కొలదిమాటలను చెప్పగోరుచున్నాను.

ప్రస్తుత రాజ్యాంగసంస్కరణములద్వారా పరమధర్మానుభూతిగల బ్రిటిషుగవర్న మెంటువారు మనకు కొన్ని అధికారావకాశముల నొసంగిరి. కాని, వనవాళ్లందఱును వివిధమైన రాజకీయకక్షలుగా చీలిపోవుట నాకు విచారముగానున్నది. ఈ కక్షలలో అపాయకరమైన రాజకీయగూండోళ్లనకర్తలుగల కక్షలు కొన్ని గలవని చెప్పవలయును. రాజ్యపరిపాలనావిధ్యయందు మనము సామర్థ్యమును గడించుటకై కొలది సంస్కరణములను గవర్న మెంటువారు మనకు ప్రసాదించియున్నారు. కనుక కొలదికాలములో మరికొన్ని అధికారములను ఇవ్వవలసినదని మనము గవర్న మెంటువారికి అడుగవలసియున్నది. అందుకొరకై గవర్న మెంటువారికి సంపూర్ణసంతృప్తికలుగునట్లుగాను దేశమునకును ప్రజలకును అత్యంత లాభదాయకమగు నట్లుగాను యీసంస్కరణములనెల్ల కలుగజేయబడిన అధికారావకాశములను ఆచరణలోఁ బెట్టవలెను. రాజ్యాంగపరిపాలన విషయములో గాని వాణిజ్యభివృద్ధికిగాని, యుద్ధనిర్వహణమునందు గాని, ఎవ్వర్లమైన మానవకృషికై నను జయముచేసారవలెనన్న సహకారమే ప్రధానసాధనము మతగ్రంథములన్నిటిలో సహకారమే ప్రధానధర్మముగా చెప్పబడియున్నది. దేవతలకు కూడ ప్రతిఫలమును అన్యోన్యసహకారము లేకపోవుట లోపమైనట్లుగా మనకు కన్పించుచున్నది. కాని, దురదృష్టవశమన, మన చారిత్రాలో చాలామంది అసహకారమునే అవలంబించుచున్నారు.

ఈ సహాయనిరాకరణమును జమిందారులు ప్రోత్సహించుచేయుచున్నాడు. సహాయనిరాకరణవాదులకు తమవద్ద ఏవిధమైన యుక్తిగమును యివ్వరారు. గవర్న మెంటువారికి సహాయము నిరాకరించుటవల్ల పరిపాలనాస్వాతంత్ర్యము సంపాదించవలెనని టూ రోజులలో అనేక రాజకీయ ప్రముఖులు కోరుచున్నారు. ఇది నిశ్చయముగా తప్పు అభిప్రాయము. జమిందార్ల యొగ ట్టునుములకు స్వరాజ్యవాదులు విరోధులైయున్నారని కొన్నిచోట్ల దురభిప్రాయము ప్రబలి న్నది ఇది సరియైన అభిప్రాయ మెందువల్ల కాదనగా, స్వరాజ్యవాదులు కూడా గొప్పమాస్వామ్యులైయున్నారు. కాబట్టి స్వంత శ్రేయమునకు వివాదమును చెప్పుకొను పద్ధతి నవలంబించి దేశముయొక్క రాజ్యాంగవ్యవహారములలో వాగు పనిచేయుదు రని ఊహించబడవలయును. ఏదోకాస్త్రం చెప్పినట్లుగా, వాళ్ల గొంతుకులను వాళ్లే పట్టికొని కోసికొనరు. మనరాజ్యాంగవేత్తలలో కాంగ్రెసుపార్టీవారు, స్వతంత్రపక్షమువారు, జన్మసుపార్టీవారు, పార్లమెంటుపక్షమువారు ఇత్యాదు లనేకులున్నారు. వైశిష్ట్య పార్టీలలో ఏదో ఒక పార్టీలో మన ప్రముఖుల అనేకులు చేరియుండుట నాకు విచారకరముగా నున్నది.

దేశక్షేమార్థమును ప్రజాక్షేమార్థమును దేశములో ఏదో ఒక్కజే. పార్టీ ఉన్నయెడల నేను సంతోషించెదను. ఈపార్టీ నేను “భారత జాతీయ సమితి” అని నీలవలె నున్నను. ఈపార్టీయొక్క ప్రధానోద్దేశ మేమనగా:—రాజ్యాంగసంస్కరణములను జయప్రథముగా కొనసాగించుటకై గవర్న మెంటువారికి సహకారములై పనిచేయుచు చిట్టచివరకు నా ప్రజాజ్యయందలి ఇతరదేశములు అనగా స్వదేశికాలవాయుతాభివేగ రాజ్యములతోపాటు సమానహక్కులను ఇండియాకు కూడ సంపాదించుటయే యీ సమితి యొక్క ముఖ్యోద్దేశము. పరరాజ్యములవారు మనదేశముపై దండెత్తినచిన్న యెడల మనంతట మనము దేశమును కాపాడుకొనజాలమునే సంగతి పట్టవలెనలె, బట్టి యిట్లై తేటతెల్లమై యున్నది. మనకు వైనికబునూ, లేదు. నాకాదరమా, లేదు. ప్రపంచములోకెల్ల బ్రిటిషువారి నాకాదరమే మహాత్మ్యవ్యవస్థమైనదనే సంగతి ప్రపంచములో ప్రతివానికిని బాగుగా తెలియును. ముందుగా మన మొక్కసంగతి తోచించవలెను. నాకాదరమునకుగాని సాధారణ సైనికదరము

నకుగాని అర్హమైన దేహదాన్యము మనకు కలిగే అప్పటికిని మన సైన్యములకు పూర్తిగా తర్ఫీయతుచేయుటకును ఎన్నికతాబద్ధములుపట్టునో మనము ఆలోచించవలెను. అయినప్పటికి, ఈ సైన్యముల నన్నిటిని పోషించి భరించుటకు డబ్బుపది? అది యటుండ నియ్యండి. ఇదివరకైనను మనదేశములో నేపాటి యుద్ధవిరులు గలరు? ఈరోజులలో ఉపన్యాసవేదికలనెక్కి-ఉపన్యాసముల నిచ్చేవా రెవ్వరును యోధులలో జేరరు.

ఇండియను సివిలుసర్వీసు ఉద్యోగములను దేశేంద్రపదవులని వర్ణించుట యూరోపియనులలో వెనుకటి రోజులలో వాడుకగా ఉండేది.

కాని ఈరోజులలో మంత్రిపదవులకు ఆహుట బాగుగా వర్తించుచున్నది. సివిలియను ఉద్యోగులుగాని మరేయితర ఉద్యోగులుగాని మంత్రుల కన్నను అపవృత్తమంతులుకారు. రెండు సంవత్సరములు మంత్రిపదవిలో ఉన్నారో లేదో “సర్” అనే బిరుదు రాగలదు. వారివెనుకటి జీవితచర్య తెలువంటి వైనప్పటికి తగాదాలేదు. కాని, పాప మీ సివిలియనుద్యోగులకు న్యాయపరిపాలనా శాఖలోగాని, కార్యనిర్వహణశాఖలోగాని, ఏళ్లది సంవత్సరాల దీర్ఘకాల ముద్యోగముచేసిన తర్వాత “సర్” అనే బిరుదు యివ్వబడుచున్నది. ఇంకొక విశేషము కూడా కలదు. సివిలియనుద్యోగులయొక్క సామర్థ్యమును బట్టిగాని, చిరకాలపు నేపను బట్టిగాని ఎన్నికలూ టిపుసర్వీసులోనికి తీసికొనబడుచున్నారు. కాని ఏదైనా ఒక రాజకీయకక్షలో చేరినంతమాత్రముచేత తీసికొనబడుటలేదు. అదియటుండనియ్యండి. ప్రభుత్వకార్యనిర్వహణ సభ్యులను ఏర్పాటుచేయుటలో సివిలియనులతోపాటు ఒక బ్రాహ్మణుడు, ఒక బ్రాహ్మణేతరుడు, మహమ్మదీయుడు, నియమింపబడుచున్నారు. వీరందరు భిన్నతెగలవారైనప్పటికి వ్యవహారములను ఒడుదుడుకులేకుండా తృప్తిగా నిర్వర్తించుచున్నారు. కాని మంత్రిపదవువారు-మఖ్యముగా మద్రాసులో- ఏదోఒక రాజకీయకక్ష నాయకులలోనుండి నియమింపబడుచున్నారు. అంతియగాక, మిగిలిన యిద్దరు మంత్రులను తన పార్టీవారిలోనుండి యేనియమింపవలసినదని ప్రధాన మంత్రికి అధికారమిచ్చుచున్నారు. కాబట్టి సర్వసాధారణముగా తన స్నేహితులనే ఆయన నియమించుచున్నాడు. ఈవిధమైన వ్యయంకరము ఇతరదేశాలలో సంతృప్తిగానుండునేమోగాని ఇండియాలో నుండజాలదు. ప్రభుత్వకార్యనిర్వహణసభ్యులనియమకమునలె ఎన్నికలలో విజయము నొందిన అన్నిపార్టీల నాయకులలో నుండియు గవర్న మెంటు వారు మంత్రులనే నియమించరారు? బొంబాయి మొదలగు రాష్ట్రప్రభుత్వములవారు చేయుచున్నట్లుగా, ఎన్నికలలో విజయముగొందిన పార్టీలలోకెల్ల పెద్దపార్టీనుండి ప్రధానమంత్రిని నిర్ణయించి-దానికంటె చిన్నవన తరువాత రెండవపార్టీలో నుండి మిగిలిన యిద్దరు మంత్రులను ఏల స్వీకరింపరారు? అట్లు చేసిన యెడల దేశములోని ప్రజాసమూహ మంతటికిని సమాన ప్రాతినిధ్యముగల మంత్రివర్గ మేర్పడగలదు. వెనుకటి మంత్రివర్గమువారిలో పడలేక ప్రజలందుచేతనో విసిగిపోయినవారని వ్రాయుటకు నేను చింతిల్లుచున్నాను.

ఉప్పుపన్ను

ఈపన్నును నిశ్చయముగా తగ్గించవలసినదే. ఇటీవల యీ ప్రశ్న సామ్రాజ్యశాసనసభలో చర్చింపబడినది. ఇప్పుడున్న రు 1-4-0 పన్నును 0-10-0 లు చేయవలెనని శాసనసభ్యులు తీర్మానించిరి. కాని ఒక్కసారిగా యంత తగ్గింపు చేయవలదు దుస్సాధ్యమని నేను తలంనుచున్నాను. ప్రస్తుతము అధమము ఒకరూపాయకి తగ్గించవచ్చును. కాని, దరిమిలాను, కాన్సిలు ఆఫ్ నేట్లువారును, సామ్రాజ్యశాసనసభవారును పూర్వపు రు 1-4-0 రేటునే ఉంచుటకు తీర్మానించినది తెలియుచున్నది. దొంగతనముగా ఉప్పుపట్టును పండింభండ నివారించుటకై ఏర్పడిన నిబ్బందికొరకు చాలా ఖర్చుఅగుచున్నది. ఇది సులభముగా తగ్గించవచ్చును.

తపాలారేట్లు

ఇవన్నియు పూర్వపురేట్ల ప్రకారమునున్నట్లుగా తగ్గించవలెను. ఇట్లు చేసినయెడల బీదజనులు బాగుపడెదరు.

ఇట్లు తగ్గించుటకు ప్రభుత్వవాయువులో నష్టమును చేర్చెయెడల ఉత్తరములకు రిజిస్ట్రేషను, చార్జీలును తిరుగరసీదు చార్జీలును చెల్లించవచ్చును.

మొత్తంమీద ప్రజాసామాన్యమునంతను బాధించేదిపన్నులు తగ్గించబడవలెను. ధనికులను వర్తకులను మాత్రమే బాధించేదిపన్నులను చెల్లించవచ్చును.

పోలీసు

ఈ రోజులలో పోలీసువానియొక్క జీతమునకు హోదాకు మించిన అధికార మతనిశ్చయబడుచున్నది. ఈవిషయమై గవర్న మెంటువారు శ్రద్ధవహించుటకు పూనుకొనెదరని తలంచెదను.

కల్లు-సారాలు

నేను కొద్దిగా ముచ్చటించవలసిన విషయ మింకొకటి కలదు. దేశవాళీ సామ్రాజ్యము చిక్కదనమును పరీక్షించుటకై ఆబ్కారీ ఉద్యోగములకు “హైద్రాబాదు” సాంప్రదామాపకము అనుసాధనము సప్లయ చేయబడుచున్నది. ఏయూరునకై నను ఈ ఉద్యోగులు తనిఖీకి వచ్చునప్పుడు, సాబ్బుకాని నీటిల్లు ముందుగా వెళ్లి తనిఖీఉద్యోగుల వచ్చుచున్న సంగతి దుకాణదారులకు తెలియజేసెదరు. వారు తనిఖీకి వచ్చునప్పటికి మంచి సారానే దుకాణములో ఉంచుటకు వారికి వీలుకలుగుచున్నది. కాబట్టి యీదగా వ్యాపారము ఆపివేయవలె నన్నయెడల ఊరిలోనున్న పెద్ద మనుష్యులకు కొందరికి యీ హైద్రాబాదు (సాంప్రదామాపక) సాంసమును సప్లయ చేసి అప్పుడప్పుడే సారాదుకాణాలలోనికి వెళ్లి తనిఖీచేయ నివ్వవలెను. ఈరోజులలో సామాన్యముగా సారాదుకాణాదారులు అనేకవిధములైన రసములను కల్లుపుచున్నారు. ఈరసములు కలుపుబట్టి ప్రజలకు జబ్బుచేయును-కల్లులో ఇటువంటి కల్లలను కనిపెట్టుటకు కూడా ఏదైనా ఒక యంత్రసాధన మున్నదని తలంచెదను-ఈ ప్రస్తావన వచ్చినది గనుక చెప్పుచున్నాను. ప్రజలకు కల్లు చక్కని వడబట్టు. ఇతర కల్లలకుకంటె త్రాగేయెడలవారి ఆరోగ్యమున కేమాత్రమును హానిచేయదు. కేవలము కల్లుత్రాగేవారి కెప్పుడును జబ్బురారు. పూర్వయుగములో కల్లుత్రాగుటవల్ల ఎంబడేనేగాని గర్భింపబడలేదు. ఈ సందర్భములో నాన్యాకుభవము నొకటి చెప్పుచున్నాను.

ఒకపర్యాయము వేటపికారునకు వెళ్లి నవ్వుడు నాకు ఆపరిమితదాహమైనది. ఒక చెరువుగట్టున నడచుచు యీతకల్లు ఒకగిన్నెడుత్రాగినాను. అదిరుచికి బాగాలేదుగాని, చెరువేమియును చేయలేదు. ఊరికి పరిక్షార్థము, ఒకటిరెండుసార్లు నేను కుండ బాగా కడిగించి ఈతకల్లు తెప్పించి పుచ్చుకొంటిని. అది రుచికి కొంచె మించుమెంచుగా కొబ్బరినీళ్లవలె నుండెను. అది లోపలికి త్రాగిన తర్వాత నెమ్మదిగా ప్రేమలను నడలించి “ఈనో సుప్రూటుసాల్టు” మందులై సుఖవిరచన కారి యయ్యెను. అంతేకాని నాదేహమున కేమియు జబ్బుచేయలేదు. కల్లుదుకాణముల సంస్కరణవిషయములో ఒకముఖ్యమైన విషయము మరునగూడదు. ఈదుకాణాలవద్ద గరమగరమ సుసాలా తినుబండారములు అమ్ముబడుచున్నవి. ఈవేడివస్తువులను తినుట నల్ల దాహము మరింతపెచ్చి మరికొంత కల్లుత్రాగుట సరిభ విందుచున్నది. కాబట్టి యీతినుబండారములను అమ్మేడి దుకాణములు కల్లు సారా డిపోలవద్ద ఉంచవలసినది నిశ్చేధింపవలసియున్నది. ఇంకొక విషయమున్నది. కల్లు కాగ బెట్టుగూడదు. సామాన్యముగా, ఏదో యొక విధమైన ఆకులనుచేసి దుకాణదారులు కల్లు కాచెదరు. దీనినల్ల మత్తుచెచ్చుచున్నది. మరుసటిరోజువరకును కల్లు నిలువయుంచబడుచున్నది. అందువల్ల పులి సెపోవుచున్నది. మత్తునుకూడా కలుగజేయుచున్నది. అనేకమైన, మూలికలు, ఆకులు, దుంపలు, వీటియొక్క రసాను పానముకల్లు మత్తుకలుగుచున్నది. కాని యివి ప్రజలదేహములకు చాలా జబ్బుచేయును. ఒకవేళ కల్లు, సారా, నల్ల మందుల అమ్మకములు మనము పూర్తిగానిశ్చేధించినప్పటికిని వైశిష్ట్య రసానుపానములను జనులు సులభముగా చేసికొని త్రాగెదరు. కాబట్టి మత్తుపదార్థములను సంపూర్ణముగా నిషేధించుట ఎంత మంచిదైనప్పటికిని యీదేశములో అది అసాధ్యమని కన్పించుచున్నది-నల్లమందు నిషేధము మంచిదికాదు. అనేకమంది త్రాగుబోతులు నల్లమందును అలవాటు చేసికొని త్రాగుచు మాని ఆరోగ్యమును బాగుచేసికొన్నారు. (సకేషము)

కల్లు ఆనరెట్ తగ్గించవలెనని ప్రభుత్వ ఏజెంటుగ దక్షిణాఫ్రికాలో నుండుట కంగీకరించినది లీడరుపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

కేదరిన్

గ్రంథకర్త:—శరణురామస్వామి చౌదరి రావప్రసాద్ గారు వ్రాసిన హిందీగ్రంథమున కనువాదము. లోకప్రసిద్ధమును ఒకవీరమాత చరిత్రము. అందరను చదువతగిన సులభతై నిల్లో వ్రాయబడినది. ఉన్నన లక్ష్మీనారాయణగారి అమూల్యమును సీతక గలదు. ధర 0-4-0.

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, మద్రాసు.

జపాను బ్యాంకు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

జపానులో డెయిటా బ్యాంకు వ్యాపారమును కట్టిపెట్టినది. జపాను బ్యాంకు సహాయము నిమిత్తము : 0000000 తేక 8000000 ఎన్నులను (నాణెము) ఫార్మాపాకు సహాయార్థ మంపుచున్నది.

చీనాలో బ్రిటిషు సైనిక చర్యలు

ఇండియన్ ఐర్మి కార్మిక పక్షమువారు ఖండించుట

సేనలను మరలించవలె ననుట

భారతీయుల ఐర్మిము లేకుండా భారత సేనలను

చీనాకు బంపుట తప్పదు

యుద్ధమే వచ్చిన ఏమియు సహాయము

చేయరాదు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, ఏప్రిల్ 18:—బ్రిటిష్ లో ఇండియన్ ఐర్మి కార్మిక పక్షమువారు చీనాలో బ్రిటిష్ వారి కట్టకొన్న సైనిక చర్యను ఖండించుచు తీర్మానించిరి. సాయుధ సైన్యములను చీనా నుండి మరలించవలె ననియు, న్యాయాంగును ఉదంతమునుగూర్చి నిష్పాక్షికముగ విచారణను జేయించవలెననియు, చీనాకు భారత సేనలను భారతీయులు వద్దు మొట్టొకటనుండ బంపుట తప్ప నియు యుద్ధమే గతక వచ్చుచో మందుగుండుసాముగిని తయారుచేయుట, బ్రాన్సు పోర్ట చేయుటగూడ మానవలెననియు యుద్ధమునకు నలయు సహకారమును చేయనేరదనియు శిష్యము జేసికొని తీర్మానించుకొనిరి. ఇంజనీర్లను రైల్వే పనివాండ్లను నాకాళియ పనివాండ్లను ప్రస్తుతము శ్రేడ్ యూనియనువారే చేయలేనిపనిని జేయవలెననుట గాలిలో కొట్టుటవంటిదని, నిర్ధారకమని, పిన్వేలుగారు.

చేనుగారి ప్రత్యుత్తరము

అసంతృప్తిగ నున్నదట

చీనావరిధితులు

లండన్, ఏప్రిల్ 18:—పికింగులో నున్న అయిదుగురు ప్రభుత్వముల ప్రతినిధులును చేనుగారి ప్రత్యుత్తరము అసంతృప్తిగ నున్నది. తమ ప్రభుత్వములకు దెలియజేసిరి. తమ లేఖయందు ఆలోచించబడిన సేనలను సహాయము నియతదనిరి. మరింత ఆలస్యము చేయుటకే ఇట్లు చేసేసేమోయనుచున్నారు. ఇదివరలో దెలిసిన వాటివిషయమై మరల చేనుగారికి ఘాటుగ క్రొత్తవరతులను దెలియజేసి స్పష్టముగ ప్రత్యుత్తరమును ఎవరు జూచెదరట. క్రొత్తవరతులలో కాలిగర్మయమును గూడ నియమించెద రనుకొను చున్నారు.

చీనాదొంగల దుండగీడుతనము

కనడా మత ప్రచారకుని జంపుట

భార్యను, స్నేహితుని గొంపోవుట

సోవియటు ప్రచారమును ఖండించుట

ష్యాంగు హే, ఏప్రిల్ 17:—త్రోవలో చీనాదొంగలు నలుగురు మత ప్రచారకులను ముట్టడించిరి. తండ్రిని మాతురిని జంపిరి. తక్కిన ఇద్దరు స్త్రీలను ఎత్తుకుబోయిరి.

టోక్యో, ఏప్రిల్ 17:—మంబూరియాలో జపాను సేనలనుచుట్టకే నిశ్చయించుకొనిరి.

పికింగు, ఏప్రిల్ 17:—పికింగునుండి సేటియవయము సోవియటు రాయబారివర్గమునుండి 30 మంది లేచిపోయిరి.

క్యాంటనులు బ్రిటిషునాకలై గాల్చిరి. బ్రిటిషుయుద్ధ నాకలు మరల గాల్చినవి. లూయీ ఫీరంగులను ప్రయోగించిరి. శత్రువుల అలజడి అంతటితో చల్లారెను.

వాషింగ్టన్, ఏప్రిల్ 17:—అమెరికా డెప్టోయరు నై చీనావారు కాల్చు మరల అమెరికను యుద్ధ నాక కాల్చెను. అమెరికను సైనికులను గాయముతగిలెను.

ష్యాంగు హే, ఏప్రిల్ 16:—18 తేదీని అనుకొన్న సమై అంతరించుచున్నది. 85000 సమైవారులు పనిలో ప్రవేశించిరి. యాంగ్ స్టెలోయలో క్రిందభాగమును సైనిక పరిస్థితులందు మార్చుగలుగలేదు. ఉభయమును ఒకరివైపుకొకరు కాల్చుకొనిరి. దారిని పోవుచున్న విదేశీనాకలనుగాల్చిరి. బ్రిటిషు అమెరికను యుద్ధనాకలు మరల గాల్చెను.

క్యాంటనులో కమ్యూనిస్టులపై దాడి

హోంకాంగు, ఏప్రిల్ 15:—క్యాంటను నగరములోను ఆజిల్లాలోను చాల పోరాటము జరుగుచున్నట్లున్నది. సాయుధులైన కార్మిక పిక్టులు, కమ్యూనిస్టులను ఎన్నుంటుచున్నారు. వందమంది రెవ్యు (కమ్యూనిస్టులు) మడసిరి సమైకు బ్రోత్సిహిందు అధికారులను అరెస్టుజేసిరి. అల్లరులు వ్యాపించుండ విదేశీయులనుచోటును విడదీయ వంటెనను సేనలు కాపాడుచున్నవి.

సోవియటు ప్రచారము

పికింగు, ఏప్రిల్ 17:—చీనాలో తాము చేయవలసిన పనినిగూర్చియు సామ్యు ఆయుధములను నుంచుగండు సామగ్రిని సప్లయచేయుటకు చీనావారు విదేశ యుద్ధనాకలను తగుదేశమునుండి మరలిపోమ్యునవలెనని జెప్పువటుల జేయుచుటకును సభజేసిన తీర్మానముల క్రిందియు పికింగులో సోవియటు కార్యాలయములో దొరికెను. విదేశ నాకా సైనికదళములందు ప్రచారము పట్టుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. ఆయా రాయబారుల కార్యాలయములలో ఏమేమి జరుగుచున్నది తెలుపుటకు ముఖ్యముగ జపాను రాయబారి కార్యాలయములో ఏమిజరుగునో తెలుపుటకు సోవియటు రాయబారి ముగ్గురు చీనావారిని నియమించిరి.

చేనుగారి ప్రత్యుత్తరము

చీనా రాష్ట్రములో బ్రిటిషు కాన్సులు కార్యాలయమునకు అపాయము గలుగుటచేత కల్లిన నష్టమును ఇచ్చుకొనెదమనియు అంతయుగాని బ్రిటిషువారు తెలిపిన కారణములకు ఇచ్చుటలేదనియు చేనుగారు దెలిపిరి.

ఈ హత్యలకు, సాత్తుపోవుటకు, అల్లరుల కుత్తరవాదులైన సేనానులకు తగినట్లు శిక్షించవలెనన్న వారు సేనలను సేనిశ్చయించినట్లుగననియు, నిజపరిస్థితులను ప్రభుత్వమువారు న్యాయముగ విచారణజేయవలెననుచున్నారనియు, అంతవరకు ఏమియుచేయ వలెదనిరి.

చాలామందిని, సేనలను తోచినవారిని తలదీసితిమనిరి. ప్రభుత్వమువారి విచారణఫలితములు తెలువరకుగాని నిష్పాక్షిక విచారణసంఘ మేర్పడువరకుగాని దండనలను ఆపుజేయవలెననిరి.

జాతీయ సైన్యపు సర్వ సేనాధిపతి క్షమాపణమునుగూడ సేరము స్థాపించబడువరకు ఆపుజేయవలె ననిరి.

జాతీయ ప్రభుత్వమువారు దౌర్జన్యమునుసహించరు. విదేశీయుల ప్రాణములకును స్వాత్తునకు నష్టముగాని హానిగాని వచ్చుట కిష్టపడరు. వారివిధానమే అది, అదినుండియుగూడ. అట్లు న్రాతములముగ అభయమునిచ్చుటయేగాక తగిన చర్యను గూడ దీసికొనెదమనిరి.

చీనా సేనలు సైనికదస్తులతో దోచుకొనిరిని అమెరికను బ్రిటిషు జపాను ప్రతినిధులు దెలిపిరి. ఈ సంగతిని చాంబర్లెను గారు కామన్వెథలో దెలిపిరి. కాన తమ సేనలుచేయలేదని చేనుగార్లనుచో దాని కిదియే ప్రత్యుత్తరమగునని టైముస్ ప్రతిక దెలుపుచున్నది.

ష్యాంగు హేలో కమ్యూనిస్టుల ఇండ్లను ముట్టడించుటకు చాంగ్ కేషే గారు తర్రువుజేసిరి. ముట్టడిజరిగెను. కమ్యూనిస్టులు చాలమంది చనిపోయిరి. కార్మిక సంఘ నాయకులను అరెస్టుజేసిరి.

జపాను బ్యాంకుల దురవస్థ

జపానులో ప్రస్తుతమందు అధిక బాధలనులోనైన బ్యాంకులకు సహాయముచేయుటకు బ్యాంకర్లలో నాయకులు ఒకనిధి సేర్పాటుజేయుటకు నిశ్చయించుకొనిరి.

డివెలరాగారి యువన్యాసము

బ్రాడ్ క్యాస్టుచేయ నిరాకరించుట

డివెలరా, ఏప్రిల్ 16:—అమెరికాలో డివెలరాగారు సంచారము పట్టుచున్నారు. వీరు వివిధ స్వాతంత్ర్యమును గూర్చి యువన్యాసించుటకు బ్రాడుకాస్టింగుకంపెనీతో ఏర్పాటుజేసికొనిరి. కంపెనీ యజమానులు డివెలరాగారి న్రాతప్రతిని జూచి దానిని సవరణజేయవలెననిరి. డివెలరాగారు నిరాకరించిరి. అందుచే యజమానులు ప్రకటించబడుననిరి.

బెల్జియములో గని ప్రైలులుచే 26 గురు చనిపోయిరి. ఇంకను 9 గురి శవములు కన్పించలేదు.

రసోస్టిస్వ్ పరిష్కారము

జనీవా, ఏప్రిల్ 17:—రసోస్టిస్వ్ రాయబారులు ప్రారంభము స్విస్సు ప్రజలకు నిరత్యాసానుగ నున్నవి. 1918 సమైవారి కింకను మరపురాతేదు. తిమదేశములో సోవియటు ఏజెంటు లుండుట వారికి ఏమియు ఇష్టములేదు. చాల అసంతృప్తిగ నున్నది.

ష్యాంగు హే, ఏప్రిల్ 18:—పహోను నాల్గు ఆంగుళముల ఫీరంగులతో లయనుకొండనుండి ముట్టడించుచున్నారు. యునైటెడ్ స్టేట్స్ డెప్టోయరుకు గుండుదెబ్బతగిలెను.

పాదచారుల ప్రమాదము

లండన్, ఏప్రిల్ 17:—నిరుడు వీళ్లలో బండ్ల ప్రమాదముచే 4886 మంది చనిపోయిరి. 188038 క్షతగాత్రులైరి. మోటారుబండ్లు, లారీలచే 4846 మంది చనిపోయిరి. గుట్టుములచే లాగబడినవాటిచే 28 మంది చనిపోయిరి. మిగిలిన 812 మంది త్రొక్కుడుబండ్ల ప్రమాదముచే చనిపోయిరి. వీరికిగూడ 23191 మందికి గాయములు తగిలినవి.

జోసెఫ్ అగ్గరుగారు చనిపోయిరి.

వైమానిక ప్రమాదము

విమానము సరిగాపోవునో లేదో పరీక్షించుచుండ పోకరు అను నాతినికి గాయములు తగిలెను.

నాకాదళాధికారి బియాటిగారు రాజనామా నిచ్చెదరనియు ఆయనస్థానే ఎవరైన నయమించుటకు ప్రయత్నించుచున్నారనియు తెలియచున్నది.

బ్యాంకాకునుండి ముగ్గురు పోర్టీలు, త్రొక్కుడుబండ్లను త్రొక్కువారు గంగునుకు బయట దేరిపోయిరి.

ఆంధ్రక్షత్రియులకు విజృంభి

ఆంధ్రభారతీతీర్థ విశ్వవిద్యాలయము తర్రు సంతాన క్షత్రియచరిత్ర వ్రాయవారంభము కాబడినది. కాన క్షత్రియులందఱు తమతమయొద్దనున్న ప్రాచీనకాసనములు కృతిసాంధిని పుస్తకములు, చాటుపద్యములు, వంశక్రమముగఁజెప్పుకొను కథలు; తాటియాకులపైనున్న రికార్డు మున్నగు యావద్విషయములను వెంటనే విజయనగరము శ్రీ బుట్టా శేషగిరిరావు ఎమ్. ఎ. పి. హెచ్. డి. గారిపేర ఆంధ్ర రీ సెర్చి యూనివర్సిటీకిఁ బంపఁగోరుచున్నాము. జూన్ 1 వ తేదీనుండి శ్రీ బుట్టా శేషగిరిరావుగారు కవిరాజ శ్రీమల్లాది విశ్వనాథశర్మగారు నేనును గలసి క్షత్రియులు- చారిత్రక జీవనము, మున్నగు విషయములగూర్చి ప్రబంధము గావించుటకుఁ బ్రచారము చేయఁబోవుచున్నాము. అయ్యది ముందు పశ్చిమగోదావరిజిల్లాలోను తరువాత తూర్పు గోదావరిజిల్లాయందును, గావించబడును. సరియగు ప్రచార ప్రణాళిక మేము 10 వ తేదీలోపల బ్రతికలలోఁ బ్రచురించెదము.

పెన్మెచ్చ సత్యనారాయణరాజు,

రాజవిద్యా విభాగసహాయ్యుం.

యావద్భారత తీర్థమందెర ఉధార్ మహాసభ

18-వ తేదీన హరిద్వారమునజరిగెను. నేలకొలదిప్రజల సభకు వచ్చియుండిరి. సన్యాససంఘాభ్యుదయ స్వామి విశ్వానందుగారు దేవాలయముల పరిపాలనమునందలి లోపములను మహాతుల దుర్మితి వివరించిరి. స్వామి ఓంకారానందసరస్వతిగారు వహాసభకు అధ్యక్షతవహించి పవిత్రత్రేతములను సంగ్రహించి భారతదేశమును ఉద్ధరించుట అవసరమనిరి. (ఆ. ప్రె

సామాన్యవార్తలు

మహాత్మాని సీయచరిత్ర

మూడవభాగము-19 వ ప్రకరణము

మతముపేరట కాళికాదేవికి జంతువులను దారుణముగా బలియిస్తున్నట్లునలన వంగరాష్ట్రవాసుల జీవితపద్ధతిని గ్రహింప నలెనను వాంఛ నాకు మరింత హెచ్చైచది. బ్రహ్మసమాజముత మును గూర్చి నేను చాలచదివయు నినియు నుంటిని. ప్రతాప చంద్ర మజుందారుగారి జీవితపద్ధతి కొంత నాకు తెలిసియే యున్నది. కొన్నిసభలలో అయిన యువసన్మసిందుడుగా గూడ నేను వినియుంటిని. మజుందారుగారు వ్రాసిన కేశవ చంద్రసేమగారి చరిత్రమునుగూడ నేను చాలకథగా చదివయుంటిని. సాధారణ బ్రహ్మసమాజమునకును ఆదిబ్రహ్మసమాజమున కును గల భేదమునుగూడ తెలుసుకొనియుంటిని. పండిత శివ వాధకాశ్రమిగారిని నేను చూచియుంటిని. ప్రాథమిక కథపేట గారిలో గూడ మహర్షి దేవేంద్రనాథగోయగారిని చూడ బోతినిగాని అప్పుడు మహర్షి ఎవ్వరికిని దర్శనమియ్య విలులేక పోవుటచే వారిదర్శన ముపుడు లభించలేదుగాని అటుపిమ్మట మహర్షి భవనమున బ్రహ్మసమాజ సంబంధము నుత్సవము జరిగినపుడు మాకుగూడ నాహ్వానములు వచ్చినందున నపుడు అపూర్వమాధ్యుర్యులుగల వంగీయుల గానమును వినగలిగితిని. అటు పిమ్మట వివేకానందస్వామిని చూడగోరి చాలవరకు కాలినడ కనే తెలూరు మతమునకేగితిని. ఆ ప్రదేశము విజనస్థలమగుటచే నా మనసు నధికముగా నాకర్షింప గలిగెను. స్వామికి జబ్బుగా మన్ననవియు ఆయన కలకత్తాలోనే యున్నారని యు యు పుడు వారిని చూడ వీలులేదని యు హుయు లోనివారు తెలిపిరి. అంతట సోదరి నివేదితను చూడగోరి చారం గీభవనమున నామెను సందర్శించితిని. ఆమె మహా వైభవమున తులతూగుచుండుటచే నాకు చాల హాశ్చర్యము కలిగినది. మాసం భాషలోగూడ మాకిద్దరికిని ఆమెదాకరమగువిషయ మేదియును నాకు కనబడలేదు. నేనా విషయమును గోళ్లగారి కెరింపగా చంచలస్వభావయగు నామెకును మీకును సరిపడకపోవుటలో ఎంతలేదని యాయన యనెను.

తరువాత పెప్టోంజీ సామగ్గారి మందిరమున నివేదిత పెప్టోంజీగారి తల్లితో మాట్లాడ నున్నపుడు నేనచటికి వెళ్లితిని. గాన నేను వారికిద్దరికిని ద్విబాషిగా నుండుట తలపించినది. పోవరి నివేదితకు భారతదేశముపట్లగల ప్రేమ నిరుపమానమని నేను నిశ్చయముగా తెలుపగలను. అటుపిమ్మట నేనే నామె గ్రంథముల సంగతిగూడ తెలుసుకొన గలిగితిని.

కలకత్తానగరమున ప్రతిదినమును కొంతకాలము ప్రముఖులను సందర్శించి ఆశ్రీకా భారతీయులను గూర్చి వారి కెరించు టయును కొంతసేపు మతసాంఘిక రాజకీయసంస్థలను పరికిం చుటయును నాకు నిత్యకృత్యముగా నేర్పడెను. డాక్టరు మల్లి కుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగిన బహిరంగసభలో నే నొకనా డుపన్యసించితిని. బోయరుయధ్యక్షున భారతీయవైద్యసహాయ కదళముచేసిన పనిని వివరించితిని. ఇంగ్లీషువను పత్రికాసంపాదకునితో నాకదివరకు కలిగిన పరిచయము నాకపుడు గూడ వక్తరకు వచ్చినది. అపుడు శాంఢర్నగారికి జబ్బుగానుండెను గాని 1893 లోవల నపుడుగూడ శాంఢర్నగారు నాకు చాల సహాయముచేసెను. నే నొసంగిన యుపన్యాసమును గోళ్ల గారును డాక్టరు రాయగారును గూడ చాల మెచ్చుకొనిరి.

నేను కలకత్తాలో గోళ్లగారి అతిథిగా నుండుటవలన నాపని చాల తేలికయైనది. చాలమంది ప్రముఖులతోను చాల నొప్ప ముటుంబములతోను నాకు పరిచయము కలిగినది. వంగ రాష్ట్రముతో నాకు ఘనమగు పరిచయము కలుగుట కదియే ప్రారంభము.

నేనటనుండగానే ఆకస్మికముగా బర్మాకు వెళ్లితిని. బర్మా మతగురువుల (ఫ్రాంగీలు) సోమరితనముచూడగా నాకు చాల విచారము కలిగినది. నేను స్వర్ణదేవాలయమును చూచితిని. అనట శేలకొండగా చిన్నచిన్న కొవ్వత్తులు వెలుగుచుండెను. గర్భ గుడిలోగూడ నెలుకలు పరుగిడుచుండెను. వానిని చూడగా స్వామి దయానందసంస్థాపితచరిత్ర జ్ఞాపకమునకు వచ్చెను. బర్మాలో స్త్రీల స్వాతంత్ర్యోత్సాహములకు నేను చాల సంత శించితిని. పురుషుల సోమరితనమునకు చాల చింతించితిని.

బొంబాయి ఎటుల భారతదేశము కాజాలవో అటులే దంఘనుగూడ బర్మాదేశముకాజాలదు. భారతదేశమున దేశీయు

లాంగ్లేయులకు కమీషను యేజెంట్లుగా నున్నారు. బర్మాలో మనము ఆంగ్లేయులతోనే బర్మావారినిగూడ మనకు కమీషను యేజెంట్లుగా చేసితిమి. అను విషయములనుగూడ నే నపుడే గ్రహింపగలిగితిని.

నేను బర్మాకుండి కలకత్తాకురాగానే గోళ్లగారివద్ద నె లవుపుచ్చుకొంటిని. ఆయననువదిపావుల కష్టముగా నేయుం డెను గాని కలకత్తాలో నాపని ముగిసినందున నే నచట నుండు టకు కారణ మేమియును నాకు కనబడలేదు.

నేనొకచోట సి రి ప డు ట కుముందు మూడవతరగతి లోనే రైలుప్రయాణముచేయుచు భారతదేశముంతను చూచిరా వలెనని నిశ్చయించితిని. నేనాసంగతి గోళ్లగారి కెరింపగా మొదట నాయన వేగకోశముగా భావించెను. తరువాత నేను వివరించిచెప్పగా ఆయన సంతోషముతోనే ఆమోదించెను. అప్పుడు అనివిసెంటుగారికి జబ్బుగా నుండుటచే నేను మొదట కాశీనగరమునకే ఆమెను దర్శింపగోరితిని.

నాప్రయాణమునకు సామగ్రిని సిద్ధపరచవలసియుండెను. గోళ్లగా రొకలోహపుగిన్నెను ఫలహారము పెట్టుకొనుట కిచ్చెను. దానినిండా పూరినను లాడూలను (స్వీటుబాల్సు) నింపినా కిచ్చెను. పన్నెండణాలుపెట్టి ఒక కాన్యాను (రైలు) సంచిని కొంటిని. ఆ సంచిలో ఒకకోటు ఒకభోవతి ఒకతువారు ఒక వర్షు వీనిని పెట్టితిని. కప్పుకొనుటకొక పన్నవము (క్లాంకెటు) ను ఒకవీళ్లజారీ (జగు) యనుగూడ నుండెను. ఈ సామగ్రితో నేను దేశాలను ప్రారంభించితిని. నన్ను సాగనంపుటకు గోళ్ల రాయగార్లు స్టేషనుకు వచ్చిరి. నేను రావద్దంటినిగాని వారు విన లేదు. మీరు ఘట్టుక్లాను బండిలో వెళ్ళుమంటినిచో నేను రాక పోదును. చూడనక్లాను బండిలో వెళ్ళదలచితిరిగాన నేను రాక తప్పదని గోళ్లగారనిరి.

ప్లాటుఫారముమీదికి రాబోగా గోళ్లగారి నెవ్వరును వారింపలేదు ఆయన భోవతిని చొక్కాను పట్టు తలదాగాను ధరించియుండెను. పి. సి. రాయగారు భోవతిని చొక్కాను మాత్రమే ధరించియుండుటచే టిక్కెటు కలర్టరు రాయగారిని రాసీయలేదు. గోళ్లగారిదమాచి ఆయన తనమిత్రుడని చెప్పగా నపుడతడు రాయగారిని వదలెను. ఈమిత్రుల ఆశీర్వాదముతో నేను ప్రయాణమును ప్రారంభించితిని. (మా. క గాంధీ, ఎం. యిండియా, 14-4-27)

ఇరువదవ ప్రకరణమునకు సంగ్రహము

1902 లోను 1915లోను 1919లోను నేను మూడవతర గతి బండిలో ప్రయాణముచేసితిని. 1902 లో నెటులుండెనో 15 లోను 19 లోనుగూడ అటులనేయుండెనుగాని అభివృద్ధి యేమియును కనబడలేదు. ఆంగ్ల దేశమునను విరోధాభివృద్ధి నను చక్షుజాశ్రీకాలిను మూడవతరగతి ప్రయాణీకులకుగల సౌకర్యములతో పోల్చినచో భారతదేశమువలె సౌకర్యములు చాల అభవస్థితియుండెయున్నవని స్పష్టముకావనదు. రైలు ప్రయాణములో భారతదేశమునందు బీదలకును ధనికులకును కల భేదము కనబడునంత స్పష్టముగా ఇంగ్లాండును న్నగు విదేశములలో కనపడదు. భారతదేశమునందు తప్ప మరే దేశముననుగూడ మూడవతరగతి ప్రయాణీకులను పశువులవలె చూడరు. విద్యాధికులును ధనవంతులును గూడ మూడవతరగతి లోనే ప్రయాణముచేయుచు ఆరోగ్యకరముగా నుండవలసిన పద్ధతిని అనుష్ఠానపూర్వకముగా జనసామాన్యమునకు నేర్పుచుం డిననేగాని యీ అనర్థము తొలగదు. ప్రస్తుతము చాలమంది చాల ఆశుచిగా ప్రయాణము చేయుచుండురు.

నేను కాశీనగరమున విశ్వనాథస్వామి ఆలయమున కేగి తిని. అచట స్వామి నారాధింపగోరువారికి లోపలకు వెలుప లనుగూడ చాల ప్రశాంతముగా నుండుటసరము. ప్రశాంతముగా నుండినగాని ధ్యానమునుదురుదు. అక్కడనే మితాయుకుకాణము లనుబొమ్మలకుకాణములనుగూడ పెట్టిరి. గుమ్మమునద్దకుల్లి దుర్వా సనగల పువ్వులను పడచేసిరి. లోపల చంద్రకాంతశిలలతో కట్ట బడిన చప్రాను పగులగొట్టిరి. దానిలో రూపాయలువేయుటకే వారటులనేసిరి అచ్చట దుమ్ము విస్తారముగానుండెను.

పూజారులకు విస్తారముగా వానదక్షిణాదులనిమ్మలు నా కిచ్చుమలేదు. నేనొక కానీనియ్యగా పూజారి నన్నుతిట్టెను. నీవు నరకమునకే పోయెదవనెను.

నే నందులకు చలించలేదు. నేనిచ్చిన కానీనిగూడ మరల తీసుకొంటిని. అంతట పూజారి నన్ను మరలపిలిచి ఆకానీని పుచ్చు కొనెను. అటుపిమ్మట ననగా నాకు మహాత్మ్య బిరుదుముతగిలించ బడినపిమ్మట నేను మరిరంకుసారులు విశ్వేశ్వరాలయమునకు

వెళ్లితిని. నావర్తనమునుకోరివచ్చిన ప్రజలసంఖ్య మితిమీరియుం డుటచే నాకు విశ్వేశ్వరునిచర్చనము లభించ నీలేదు. మహాత్మ్య నకు గల కష్టములు మహాత్మ్యవక్తగాని పరులకు తెలియవు. (ఫీ. ప్రెసు.)

వాస్కో-డిగామా చతుర్థశతాబ్ది వర్ధంతి

భారతీయుల పాల్గొనకుండ ప్రోత్సహించుట పాంజిము (గోవా), ఏప్రిల్ 19:—పోర్చుగలు ఉన్న త న్యాయస్థానము మూడేండ్లు విచారింది భారతీయులను వా స్కో-డిగామాచతుర్థశతాబ్దివర్ధంతియందు పాల్గొనకుండ ప్రోత్స హించినందులకు 'హిందు మార్గ్' పత్రికాధిపతికి కారాగా రవాసమును 345 రూపల జరిమానాయువిధించిరి. (ఫీ. ప్రెసు.)

గుంటూరు (స్వకీయవిలేఖరి)

మద్రాసు ల్యాండు రెవెన్యూ సెటిల్ మెంటు చట్టము

గుంటూరుమండల రయితుల సభ ఏప్రిల్ 18.—రాజోపు శాసననిర్మాణసభలో జరిగిం పబడినను మద్రాసు ల్యాండురెవెన్యూ సెటిల్ మెంటుచట్టము రయితుల శ్రేయోభివృద్ధికిని, ఆర్థికాభివృద్ధికిని, జీవనాన్వత్య మునకును దింకరముగ నున్నందున జిల్లాలోని రయితుల యస మృతిని చెలుపుటకై జిల్లారయితుల సభను జరుపుటగాను ఆ లోచించుటకయి పురపాలక పుస్తకాలయ ప్రాంగణదేశమున నిన్న యొక గొప్పబహిరంగ సభ జరిగెను. మ. రా. శ్రీ. టంగుటూరి నాయనశాస్త్రిగారు రంగ్రాసాధిపత్యము వహించిరి. గుంటూరుజిల్లా రయితుల సభ గుంటూరులో జరపుటకును, అందుకొర కాహ్వానమును మొకటి యేర్పాటుచేయబడెను. మహాసభను 29 వ తేదీన జరుపుటకు తీర్మానించడమయినది. ఆహ్వానసంఘమునకు శ్రీయుతులు కొంపల్లి కోటిలింగంపంతులు గారు ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులుగను నడింపల్లి వెంకటలక్ష్మీ నరసింహారావు పంతులు, వింజమూరి రంగాచార్యులుగార్లు ఉ పాధ్యక్షులుగను, చెలసాని సత్యనారాయణచౌదరి, పట్టి నర సింహాచార్యులు, మల్లాది లక్ష్మీనారాయణగార్లు కార్యదర్శులు గను నేర్పాటుగావడిరి. పలుకుబడిగల మత యరునది సభ్యు లను జేర్చుకొనడ మయినది. విఖ్యాతరాజనీతిపరిజ్ఞాత లగు దివాన్ బహద్దరు మోదర్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారిని అధ్యక్షులుగా నుండుటకు కోరడమైనది.

ఈచట్టము ఇదివరలోనే విచారణకు రావలసినది. ఎన్ని కలు చేరువననుండుటచే దానిని విమర్శించుటకు జస్టిసువర్గము వారికి వీలులేకబోయెను. ఇది రై తాంగమునకు చెందినదనుటచే చాల ప్రాముఖ్యమైనది. శాశ్వత రివెన్యూ ఏర్పాటువలన వంగ దేశమంత సాభాగ్యవంతులై లక్ష్మీదేవికి కొలువునూటందై, యు న్నదో దెలిసినవిషయమే. మనదేశమున 80 వత్సరముల కొక సారి భూమిని రి సెటిల్ మెంటుజేసి శిసును జాస్తిజేయుచుండు టచే రై తాంగ మీ పన్ను భారముచే మ్రంగిపోవుచున్నార. కాన మనమచేయవలసినవిధిని జేయుటకై యీసభయొద్దేశింపబడినది. రై తులందరు దయచేయుదురని దలచుచున్నారము. సభనుగూర్చి న వార్తలు ముందు ముందు చెల్వబడును.

WANTED.

Candidates for Telegraph, Station Master's and photography Classes. Full particulars on 2 annas stamps.

Apply to:— THE ANDHRA SCHOOL OF INDUSTRIES Ramachendrapur, E. GODAVARY.

ఆంధ్రనటప్రకాశిక నిర్ణేతలగు బ్రా పసుమర్తి యజ్ఞ నారాయణశాస్త్రిగారి “సావిత్రి” (6 లంకముల నాటకము) నెల రు 1-0-0 మాత్రమే. పాప్టీ ప్రత్యేకము. వర్తకులు ప్రత్యేకధరలు వ్రాసి తెలుసుకొనవచ్చును. 3559 కార్యదర్శి, విద్యుత్సాధనసభ, బందరు.

విద్య

ప్రజావిజ్ఞానము

రంగనాయకులుగారు

(8)

ఇక మనదేశమున కెట్టి సంస్థల ద్వారా ప్రజావిజ్ఞానమును వృద్ధిజేయుటో విచారించుదము. ప్రముఖమున, ఈవిజ్ఞానము, నిజముగా వృద్ధిజేయవలయుననిన, ప్రజలద్వారా, ప్రజలచే ప్రోద్బలపరచబడి, వారిచే సరియగు మార్గమున నడుపబడి, బయల్పరచబడిన విద్యాభిలాష యుద్భవించుట అవశ్యము. ఏ విశ్వవిద్యాలయమో, లేక ప్రభుత్వమో యీపనికి పూనినచో ప్రజలకు నైతికాభివృద్ధి కలుగుట మారు, నేనకబుద్ధి యిసుమం దిండును. గ్రంథాలయోద్యమము వెల్లడినచోనే, ప్రజావిజ్ఞానోద్యమము ప్రజలనుండి రావలయును. వచ్చిన పిమ్మట, పూర్తియగు సాయము, సహకారము, విశ్వవిద్యాలయము, ప్రభుత్వము దానికొప్పుటవలయును. మంచిది. ఇది గమనించుచో, ఇప్పటి సహకారోద్యమము, వ్యవసాయశిక్షామెంటువలెనే, ప్రజాసంస్థగాక, ప్రభుత్వ సంప్రదించుకొని నుండును. తరువాత జిల్లాబోర్డులు, తాలూకాబోర్డులు, గ్రంథాలయములు, ప్రజలచే సరాసరి స్థాపించబడిన సంస్థలు ఈ ప్రజావిజ్ఞానాభివృద్ధి కనుకను ప్రభుత్వోపాసముల వేయుటవలసియు, ధర్మమనియు గ్రహించుట ముఖ్యము. ప్రజలకు చదువుటందు యిష్టము కల్గింపవలెను. వారికి క్రొత్తవిషయముల నేర్చుకొనవలయునని యాతురత పుట్టించవలెను. రైతులకు కొన్ని విషయములందైన పాండిత్యము పొందవలయునని యిష్టము సృజింపవలెను. ప్రజాసామాన్యమునకు జ్ఞానముబొందుట ధర్మమని నచ్చెప్పవలెను. ఈ ప్రాథమిక విషయములందు జయము బొందిన చోటులందే, విశ్వవిద్యాలయముయొక్క విద్యావిస్త్రేణముల ప్రజాసంస్థలను జడ్జిగములద్వారానేసిన, ఫలితము కలుగవచ్చును.

మనకు కావలసిన సంస్థల వివరములు

ప్రతి గ్రామమునకు, వ్యవసాయపంచాయతీ యొకటి వ్యవసాయము కల సర్వ విషయముల గురించి విచారించుట కవసరము. ఆపంచాయతీయే గ్రామధనమునుండి కొంతభాగము విద్యావిషయక ఖర్చుల నిమిత్తము ప్రతిసంవత్సరము నేరుగ నుంచవలయును. గ్రామమును కొన్ని భాగములుగా విభజించి ఏయే భాగమునందలి రైతులుగాని వారి స్త్రీలుగాని, జంగముకడ తదితర సంస్థలకు ఖర్చులలో సగము భరించునెడల మిగతసగపు ఖర్చులు పంచాయతీ చెల్లించుచుండవలయును. పురాణకాల క్షేపము హరికథలవంటి ఖరీదగు సంస్థలను గ్రామ యుమ్మడిపై యేర్పాటుజేసి సగపు ఖర్చులు పంచాయతీ చెల్లించి ఫీర్గా పంచాయతీని మిగత సగము చెల్లింప కోరవలెను. రైతుల ఖర్చు యేభాగపు రైతులు భరింతుకో యాభాగములందు ఆయా సంస్థల నాయాదినము లందుంచవలయును. ప్రతి గ్రామ వ్యవసాయ పంచాయతీకి తన గ్రామమునుండి తనయిష్టముగ నెట్లులేవు యధికారముండవలెను. సాధారణముగా మన తాలూకాల కొక్కంటికి పది ఫీర్గాలుండును. ఒక్కొక్కదాని కొక పంచాయతీని యేర్పరచుట మేలు. ఈ పంచాయతీ ఫీర్గాలోని గ్రామములకు సాధ్యగా నుండు గ్రామమున యొక గ్రామసంఘాలయమును కట్టించవలెను. ఈ కట్టడమునకు ఖర్చులలో సగము ప్రభుత్వమివ్వవలయును. ఈ సంఘాలయమునందు, ముద్రాపిడినొందిన నాటకముల, హరికథల, పురాణకాల క్షేపముల, సినిమాల, వ్యవసాయ, వాణిజ్య ప్రదర్శనముల, సంగీతసభల, గొప్పగొప్ప సభల, జరుపవలయును. ఇందొక కేంద్రగ్రంథాలయ ముండుటయు, దాని నుండి యితర పంచాయతీలకు గ్రంథముల నప్పియ్యటయు సాధ్యము కావలయును. ఈ పంచాయతీకి విద్యావిషయక మగు ఖర్చులందు ముప్పాతిక భాగము తాలూకా జిల్లాబోర్డులు, పాతిక భాగము ప్రభుత్వము భరించవలయును. రైతుల ఖర్చులు, రైల్వే ఖర్చులు, భోజన ఖర్చులు, సాధ్యమునంతవరకు, సంఘాలయమున్న గ్రామము, దానిచుట్టురి పైలదూరములోనున్న గ్రామముల భరించుట న్యాయము.

ప్రతి తాలూకాబోర్డు క్రిందను పెంట్రిలు స్కూలులు అను నది యుగత్యము. ఈ పాఠశాలయందు, వ్యవసాయ, ఆరోగ్య శాస్త్రము, సామ్రములు, పనివారి సిద్ధిగతుల చారిత్ర, ఆ వ్యవసాయ ఘోషాధిక చారిత్ర, భూగోళశాస్త్రము, హిందూదేశపు సాంఘిక చారిత్రముల బోధించవలయును. జిల్లాయందు వివిధ

యుద్వ్యంగములు, ఉపయోగించునంతవరకు వివరముగా అప్పడప్పుడు, ఒక కార్యక్రమము ననుసరించి యుపన్యసింపబడుచుంది. ఈ స్కూలున కనుసరించి గవర్నమెంటు ప్రవర్తనపు తోట యొకటుండుట ముఖ్యము. చెట్లువేయుట, కంచెలకట్టుటాదిగాగల ఖర్చులు ప్రభుత్వము భరించవలయును. చెట్లను పెంచుట, తోటను భద్రముగ జూచుట స్కూలుయొక్క బాధ్యత. ఈ తోటయందు ప్రభుత్వపు పరీక్షలకు ఉపయోగించు తోటల నుండివచ్చు యనుభవము నుపయోగించి, మంచిపంటల నెటుల పండించుటో, ఎరువుల నెట్లుపయోగించుటో, వీవల, పీవల రూపుమాపు లెట్లులో యనుభవముద్వారా విద్యార్థులు తెలుసుకొనవలసియుండును. ఈ తోటలో విద్యార్థులందరు, నేతనముల గొనకనే కృషి జేయవలసియుండును. కనుక వారి కృషి యుచితముగ వచ్చుటవలెను, ఉద్యోగములు చితముగ విద్యను గరపుటవలెను, తోటవలని లాభములను, స్కూలు ఖర్చులను చాలవరకు భరించవచ్చును. మిగిలిన ఖర్చునందు ప్రభుత్వముసగము, బోర్డుసగము భరించుట త్యము. ఈ స్కూలు స్థానము శ్రీరాళ్లపల్లి వెంకయ్యగారు వి. ఏ. యల్. టి. చాలవరకు తయారుచేసి నాకిచ్చియున్నారు. ఫీర్గా ఈ తాలూకాబోర్డుపంచాయతీ ఖర్చులందు సగభాగము చెల్లించవలయును. మిగత నాల్గవంతు జిల్లాబోర్డు భరించవలెను.

ప్రతి తాలూకాబోర్డును తన గ్రామములందలి ప్రజల విజ్ఞానాభివృద్ధినిమిత్తము ప్రతి తిరునాళ్లనడ 'విద్యావిషయక ప్రదర్శనముల' చేరచి, అచ్చట మాజిక్కులాంతరు, సినిమా, జంగముకడ, హరికథ, తదితర విద్యాసంస్థలద్వారా, వ్యవసాయ, పశుసంతలద్వారా, సభలు, చర్చలద్వారా పనిచేయవలయును. ఆమెరికాలోవలె, ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలందు ఉత్తమ బాలరకు బహుమతులు, విద్యాసంస్థలందు విజ్ఞానముబొందు మందు యువకులు, తదితరులనుద్ద్యోగ పోటీపరీక్షల, వ్యాసములు, సాహిత్యముపైన, చరిత్రాదివిషయములపైన, పశువుల, పైరుల పెంచుటగూర్చి జరిపి, బహుమతులను సంగవలయును. గ్రంథాలయముల తదితర ప్రజాసంస్థలలో నెప్పుడు సహకార మొనర్చుచు, సాధ్యమైనప్పుడెల్ల వానిద్వారానే పనిచేయించుండవలయును. ప్రతి జిల్లాబోర్డు ఫీర్గా పంచాయతీలకు ఖర్చులందు నాల్గవంతు భరించవలయును. జిల్లాయందున్న పంచాయతీల కన్నిటి కుపయోగించుటకై యుపన్యాసకుల లిస్టులు ప్రజాసంస్థల పట్టికలు పంచాయతీల విద్యావిషయక కార్యక్రమముల తయారు చేసి, ప్రతిసంస్థకు పంపుచుండవలెను. సాధ్యమైనంతవరకట్టి పట్టికలు మాడుమాసములకొకపరి తయారుచేయించుండవలయును. తరువాత, తాలూకా పెంట్రిలు స్కూలులందు శాశ్వతముగా నుంచబడు యుపాధ్యాయులు తగినంతమంది వచ్చుచున్నారా లేదాయని విచారించి విశ్వవిద్యాలయమునందు వి. యే. హానర్సనందు త్రవతరగతియందు ప్యాసైనవారికి విద్యాధి కేతన మిచ్చి, ట్రైనింగుకు పంపుచుండవలయును. గ్రామపంచాయతీలు గ్రంథాలయములు, తదితర ప్రజాసంస్థలపయోగించు, జంగము కథల, పురాణ కాల క్షేపముల నడపువారిని తయారుచేయుటకు జిల్లాకొక ట్రైనింగుకాలేజీ యేర్పాటుచేయవలయును. ఆకాలేజీ యందు, ప్రస్తుతపు ప్రజల సాంఘిక రాజకీయ సంస్థలనువగు రీతిని నడుపగల్గు శక్తి కల్గించుటకు తమతమ సంస్థల శాస్త్రీకముగా ఆకర్షణీయకముగా నడపు శక్తి కల్గించుటకు, జంగము వారిని, తదితరుల తయారుచేయవలెను.

జిల్లా బోర్డులు—గ్రంథాలయములు తదితర ప్రజాసంస్థలు—

ప్రజలందరిచే ప్రభుత్వశాసనానుసార మెన్నుకొనబడిన పంచాయతీలకొక ప్రతి గ్రామమునందున్న కొంతమందిచే స్థాపితమగు గ్రంథాలయములు 'స్ట్రీలసంఘములు' 'యూవకుల సంఘములు' 'హిందూ లేక మహమ్మదీయ లేక క్రిష్టియను ప్రజల సంఘములు'కూడ 'విద్యావిషయక సేవజేయుటకు పూర్ణాధికారము కల్గియుండుటయేకాక, ప్రోత్సహింపబడవలయును. ప్రజల మధ్య వారిచే సృజింపబడి ప్రతిసభ్యునిచే సరాసరి నడుపబడుటకు వసతులు కల్గిన సంస్థలెన్నియున్నయంతలాభ మాప్రజలకు కలుగును. ఇందుల కింగ్లండ్ దేనిదర్శనము. గ్రామమునం దొకానొక భాగమున ప్రజలకు మారిట్టి సంస్థయొకటి సగఖర్చులు పెట్టుకొనెదననిన గ్రామ పంచాయతీ మిగత సగపు ఖర్చులు భరించవలయును. గ్రామ పంచాయతీకి ధనము లేక పోయినయెడల జిల్లాబోర్డు ఆసగపు ఖర్చుల చెల్లింపవలయును. జిల్లాబోర్డు, సాంఘిక సేవకుల, ఉపన్యాసకుల, ఇతరజిల్లాల నాయకుల, సేవకుల పట్టికను తయారుచేసి గ్రంథాలయములకు తదితర ప్రజాసంస్థలకు పంపవలయును. అంత నాసంస్థ లెవ్వ

రిని కావలెనందుకో వారిని తెచ్చుటకు తగు ప్రయత్నములుచేసి, వారి రైతులకులందు తాను సగము భరించవలయును. గ్రంథాలయములు లేకైన సగపు ఖర్చులు, తిండిఖర్చులు చెల్లించవలెను. గ్రంథాలయములు యేర్పరచు సభలకు, సర్వలకున రైల్లు ఖర్చు నందు గ్రామపంచాయతీలు సగము భరించవలయును. గ్రంథాలయములన్న గ్రామములం దాపంచాయతీలు ప్రతిసంవత్సరము పత్రికలకు ఖర్చునందు సగము భరించవలయును. పుస్తకములకు ఖర్చునందు సగము తాలూకాబోర్డు చెల్లించవలయును. ఫీర్గా పంచాయతీకుండు గ్రంథాలయ ఖర్చులందు సగము జిల్లాబోర్డు చెల్లించవలెను. జిల్లా తాలూకా కేంద్ర గ్రంథాలయముల ఖర్చులలో ప్రభుత్వము మాడుపాళ్లు, జిల్లాబోర్డు నాల్గవంతు చెల్లించవలెను. రాత్రిపాఠశాలలు, యాత్రలు, భజనలు, సాంవత్సరిక సభలు ఇత్యాది సకలముల యుపయోగకరమగు కార్యముల కగులెట్లు ఖర్చులనుమాత్రము తాలూకాబోర్డు భరించవలసియుండును.

ఇంతవరకు, విశ్వవిద్యాలయముతో సంబంధముంతగా లేకుండనే యీ సంస్థలన్నియు విద్యావిషయక సేవను చాలవరకు చేయగలవు. గ్రామములందున్న జ్ఞానమువలదను ప్రజలయందు విద్యాభిలాష యున్నను, తెలియక మున్నదిన్న పెంజేరివలె నుండువారిని మేల్కొల్పి, విద్యాసంస్థలందు జేర్పవచ్చు. విద్యను గోరువారికి ప్రాథమిక నూత్రముల నన్నివిధముల నన్నిశాస్త్రములందు తెలుసుకొనుటకు వసతుల కల్గించవచ్చు. వ్యవసాయ విద్య వ్యవసాయ ఆర్థిక శాస్త్రము, నూత్రములం దెలుసుకొనుటకు వసతులుకలవు. విజ్ఞానాభివృద్ధి కనుకనుచరిత్ర, భూగోళ, నైతిక శాస్త్రముల ప్రభుత్వనూత్రములు విద్యార్థులకు తెలియును. పైగా యితరకు ప్రజలమధ్యనుండు, వారిచే దాదాపుగా సరాసరి నడుపబడు సంస్థలద్వారా, వారి కోరికలపైననే, యీ పనులన్నియు జేయ సాధ్యమగు.

వృద్ధులారా

1. లోలోన ఏల ఏహించెదరు? మీకు మరల పూర్తియైన బలము, మదము, కావలెనన్న నా "వృద్ధ బాంధవు" ని నేవింపుడు.
2. ఈ నా "వృద్ధ బాంధవుడు" ఇంగ్లీషుమందువలె ఒక్కసారి తగుస్కూమని మరునాటికి మాయమగునదికాదు. దీనిబీమి 100 సం॥ వరకు యుండును.
3. ఇది హిందూదేశమున జనించిన సిద్ధిలవలన అను గ్రహించబడినది.
4. మునలివారికి ఏనైదుగడున్నా మందుపట్టదని చెప్పి తలదాచుకొనును. ఈ "వృద్ధ బాంధవు" డట్టి పిరికిపండ్ గాదు.
5. "యత్ జరా, వ్యాధి, నాశాయ, తద్రసాయనం" అని ఎరుంగుదురు. ఇది అట్టిది.
6. యీమాండు అన్నితత్వములవారికి చక్కగా పనిచేయును.
7. (0-6-0) ఆరుఆజాల తపాబిళ్లలు పంపిన వారము లోగా, 5 రోజులకు మందు సాంపిలు పంపుదును. 41 రోజుకు మందు ప్రస్తుతము రు 15 లు మాత్రమే.
8. ఎలయువారు రిఫ్లయికార్డు వ్రాసిన జూబును, తపాల బిళ్లలు పంపిన మచ్చుమందును బడయగలరు.

చిరువోలు రామచంద్రరావు, అపూర్వవిశేషాపరిశోధకుడు, కవుతరం, కృష్ణాజిల్లా.

గజ్జికి తైలము

వెల డబ్బీ 1-కి రు 0-4-0; వి. పి. సహా 0-9-0
గజ్జి, చీడ శరీరములకు న్యాసింది ముఖ్యముగ చిన్న పిల్లలకు విశేష బాధను గలిగించుచున్నది. ఈ తైలమును నాలుగు పూలులు రాచిన గజ్జి, చీడ, చిలుము, జిల మొదలగునవి నశించును. తప్పక పనిజేయును.

రోమహరి

డబ్బీ 1-కి రు 0-8-0; వి. పి. సహా 0-13-0
ఈ భస్మమును నీటితో కలిపి పట్టించిన, రోమములు తండు నిమిషములలో మొదలు రాలిపోవును. దీనివలన చర్మము నలు పెక్కదు, మంటయుండదు. రోమములు రాలిపోవును.

దంతచూర్ణము

డబ్బీ 1-కి వెల 0-2-0; 12-కి 1-4-0
ఈ దంతచూర్ణముతో పండ్లువోములను చిగుళ్లు గట్టి పడును. చిగుళ్లు నుండి రక్తముకాకుండును. నోటదుగ్ధంధము లేకయుండును. పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగా నుండును. ఆమ్మ తొండనం డిబో, బొంబాయి - మదరాసు.

అధిక (గంజాంజిల్లా)
(స్వకీయవిలేఖరి)

నేతు జమ్మలాల్ బజాజుగారి ఆగమనము
ఏప్రిలు 15:- శ్రీయుత నేతు జమ్మలాల్ బజాజుగారు వారి ఉత్తరేశ్వరస్థానంవారమున 14, 15 తేదీలలో మాగ్రామమునకు విచ్చేసిరి. 14 తేదీన 9 గంటలు మొదలు 10-30 వఱకు పురప్రముఖులతో ఖడ్గరవాష్టి యెట్లగునో వాటిమార్గముల గూర్చి యిష్టాగోష్టిని సంతరించిరి. వాటిసాయంకాలము పురమందిరమున ఆరుగంటలకు ఒక గొప్పసభ గావింపబడినది. అనేకమంది సామాన్యజనులకూడ వచ్చి వారి యువస్వామ్యుల మును క్రింటకు ఆకురత గనుపఱచిరి. వాటిదినము పురమందిరము క్రిక్కిరిసియుండెను. కోటిశ్చరులను దానకర్ణులను, త్యాగపూర్వులను నగు నేతుజీగారు మండువేసినవి వ్యయప్రయాసములతోగూడ మాపురమునకు వచ్చినందులకు వారి నభినందించుచు సభాధ్యక్షులగు మ|| కొండుపర్తి జగన్నాథదాసు పంతులుగారు ఉపన్యసించిన పిమ్మట బజాజుగారు పూర్వమధురవాక్కులతో ఖడ్గరవిషయమై కడు విశేషంజరముగ హిందీ భాషను ఉపన్యసించిరి.

తొలుకల పిండిభావ ప్రాముఖ్యమునుగూర్చి నుడివిజనులందఱకు ఏకభావ లేనియెడల యొకరినొకరు బోధపఱచుకొనుట కష్టమగు ననియు, భరతఖండమున ప్రాముఖ్యభావ లేదుమని రియసమిషువడి గలవనియు, వాటినిన్నిటిని నేర్చుకొనుటలోనే యీ జీవితమంతయు గడచిపోవుననియు గాన హిందూదేశపు ప్రజలందఱును హిందీ నేర్చుకొనవలసిన యావశ్యకముగలదని తెలిపిచ్చిరి.

పిమ్మట ఖడ్గరనుగూర్చి యారంభించి రాజకీయ ఆర్థిక ధార్మికదృష్టులతో మామ ఖడ్గర ప్రాంతాస్థానాల నందఱిని వారి వారి యాదేశముల ననుసరించి మూడు తరగతులలో జేర్చిరి. రాజకీయముగ చూచిన సంతృప్తమునకు 60 కోట్ల ధనప్రవాహము నావహింపననియు, ఆధనమంతయు మనదేశమున నుండియెడల ప్రజలసేతి బాగుపడి సంఘమున్నతదశకు వచ్చి స్వరాజ్యాధ్యక్షులగుటకు మార్గము గలదనియు చెప్పిరి. ఆర్థికశాస్త్రానుసారము యోచించిన 60 కోట్లధనము దేశమునుండుటచే మొత్తమున భారతజాతి ఆర్థిక పరిస్థితులు బాగుపడుననియు దానిపై జాత్యాన్నత్యమునుననియు, అది దేశోద్ధారణకు మూలకారణమనియు సువ్యక్తపఱచిరి. ఈసందర్భమున ఖడ్గర విదేశప్రత్యముకంటె ప్రియమే యని యంగీకరించుచు, ప్రజలందఱును విరివిగ వాడుకజేసిన చాల చౌకయైన నాణ్యముగ వస్త్రములు తయారగుననియు సప్రమాణముగ జూపి వారి వ్యవహారమునభవమును వెల్లడించిరి. పిమ్మట ధార్మికదృష్టి జూచినను ఖడ్గరను తప్పక ప్రాంతాస్థానములలోని నిరూపించిరి. ఇరుగుసొరుగువారలు, 'అన్నమోరామచంద్ర' యని నిత్యము ఆకలిచే క్రుంగుచుండ చూచి కనికరించనివా రెవరని ప్రశ్నించిరి. అట్టివారిని శక్త్యానుసారము పోషించి తగు సహాయముచేయుట ధర్మము కదా!

అటుతర్వాత ఖడ్గరకుంటె పిల్లబట్టు చౌకయనియు, మనదేశమున తయారగుటచేత ఏల వాటిని కొనగూడదనియు, సభికులలో నొకరువేసిన ప్రశ్నకు తగుసమాధాన మిచ్చిరి. పిల్లటాపులకు, జాంటిలకు, భాగస్వాములలాభములకు, ఇంకా తదితరములకు చాలధనము పోవుననియు, తుదకు కూలీలకు ముట్టనది యతి స్వల్పమేయనియు నిదర్శనపూర్వకముగ బోధపఱచిరి. ఆకూలీలు కూడ స్వగ్రామములు విడచి పెద్దపట్టణములలో నుండుచేత చాలధనమును త్రాగుదు మొదలగు దుర్భాగములక్రింద ఖడ్గర చేసదరనియు దానికి నిదర్శనము ప్రతిపిల్లు నేటువద్ద సారాయి దుకాణముండుటయే యనియు వాక్రచ్చిరి. ఖడ్గర విషయమై యట్లుకాదు. ప్రతిని పండించు వ్యవసాయదారుడును, రాట్నంచేయు ప్రదంగియు, నూలువడుకు నేర్పరియు, వస్త్రములనేయు సాలెయు, రంగులువేయువాడును యందరును మనదేశములే యనియు, విదేశముల కెట్టివార్తమునైన ధనముపొందనియు, ఇంకను యీధనము ధనికులగు పిల్లుజుజు మానులకు కాక బీదలకే ముట్టననియు యనేక దృష్టాంతముల జూపి సభికులందఱిని యెప్పించిరి.

ఇట్లొక గంటకుపైగ యుపన్యసించి వారి యువస్వాస ఫలితమొమొయన ఖడ్గరను వెంటనే కొనవలసినదని నుడువుచు కరతాశ్చర్యములతో సభను ముగించిరి.

ఆమరునాడు 15 తేదీన ఉదయము వాతు కొండలుపురముఖ్యులతో గలసి 7 గంటలు మొదలు 10-30 వఱకు యలసటచెందక ఖడ్గరను ప్రతిగృహమునకు దీసికొనివెళ్లి విక్రయించిరి. ఇట్టిత్యాగశీలరు, కోటిశ్చరులు, స్వయముగ వచ్చుటచే యనేకులు ఖడ్గరను కొనిరి. అంతస్వల్పకాలములో సుమారు రు. 250 లు ఖడ్గర అమ్మకమైనది. అంత అమ్మకము యొక్కసారిగ అతిస్వల్పకాలములో ఎన్నడును మాపురమున జరుగలేదని వ్రాసిన యతిశయోక్తి కానేరదు.

అనాడే నేతుజీగారు యిచటనుండి ఖడ్గర కేంద్రగారమును చూచుటకు నుదకాగ్రామమునకు వెళ్లిరి. అచటనుండి ఉత్తరేశ్వరస్థానమునకు బోయెదరని తెలియుచున్నది.

అర్చకుల సభలు

ఆంధ్రరాష్ట్రములో కృష్ణా, గోదావరి, గుంటూరుజిల్లాల యందు రాబోవు దేవసానపు సవరణ బిల్లులో దేవుని మాన్యములు తమ కిప్పించుటకు ఒక సవరణను చొప్పించవలసినదని అర్చకులు సభలకు కావించుచున్నారు. ఈజిల్లాజిల్లాలలోని భూములు గత నలువదిసంవత్సరములనుండియు మాగాణి క్రిందకువచ్చి పూర్వముకంటె యెక్కువ అయిపోవ వచ్చుచుండుటయే యీ ఆందోళనకు ముఖ్యకారణము. దేవుని మాన్యములు యీ అర్చక సర్వీసుమాన్యములుగా మార్చుటకు శాసనసభ వా రెన్నడును ఒప్పుకొనరు. ఒక యర్చకునికి దేవాదాయమును బట్టి నెలజీత మియవలసినదేగాని స్వామివారికి కావలసిన యితరకార్యములను మానివేసి అయివేజా నంతయు యీ యర్చకులకు ఒప్పగించుట యెన్నడు సంభవించదు. ప్రతి సంవత్సరము వేలకొలది ధనమును తినమంజినవారికి యిప్పుడు వందలతో తృప్తిపొందవలసినదని చెప్పుట కష్టముగా నుండవచ్చును గాని స్వామివారి దేవాలయమునకును దానికి కావలసిన కట్టవములకును నురమృతులకును నిత్యపూజకును ఉత్సవములకును వేదాధ్యయన, పురాణశ్రవణ, హరిభజనలు మొదలగు వానికి స్వామివారికి వచ్చు అయివేజాలో ఖర్చు పెట్టవలసి యున్నపుడు యీ యర్చకకుటుంబములు వృద్ధియొనకొలది వీరందరి జీవనోపాధికిని యీప్రస్తుత స్వల్ప దేవాలయ మొత్తములో నుండియే వెచ్చించుట పాడికాదని యింగితజ్ఞానము గల ప్రతిమానవునకును తెలిసిన విషయమే. ఈ దేవసానముల ప్రస్తుతోదాసత్వము కన్నులార చూచుచున్న మన శాసనసభ్యులు యీయర్చకుల బీదనుతావులను విని స్వామివారికిని ప్రజలకును అన్యాయము చేయరని గట్టిగ నమ్ముచున్నాము. ఈ దేవసానపుబోధవారి యధికారమును తీసివేసి యిది విరకు జరుగుచున్నట్లే దానిని కోర్టుల కేయిచ్చెదరని వదంతికలదు. గత రెండు సంవత్సరములలో, అమితవ్యయముతో కూడిన యీ బోధవారి యనరుగ్రత వెల్లడియగుటచే, యీ నూతన సవరణయే శ్రేయస్కరమని తోచుచున్నది.

తక్కిన దేవాలయపురాఖర్షకు వలె యీ యర్చకులకు నాఖరీమాన్యములు లేకపోవుటకు ముఖ్యకారణము ప్రజలు గమనించవలెను. అర్చకుడొకడు లేనిదే స్వామివారి నిత్యకైంకర్యము అసలే జరుగనేరదు గనుక యితర కుటుంబజీవనము, దేవాలయపు అయివేజామీద మొదటి చార్జీగా యెంచబడవలయును. ఒక సామాన్య కుటుంబమునకు పల్లెటూళ్లలో, నెలకు యిగవది రూపాయలు ఖర్చుఅగును. నిత్య నైవేద్యమునకు నెలకు రు. 15 లు యిచ్చినయెడల, యితనికి మొత్తముమీద సంతృప్తమునకు రు. 420 లు ముట్టును. మనవైపు సామాన్య దేవాలయములకు సంతృప్తమునకుఒకవేయిరూపాయల నికరాదాయము వచ్చుట దుర్లభము. కాబట్టి దీనిలో నాల్గవంతు అర్చకునికి జీతము యేర్పాటుచేయుచుండవలెను.

కొందరు అర్చకులు, జీతమునకు బదులు కొంతభూమిని తమకీయవలసినదని కోరుచున్నారు. దీనిలో యెంతమాత్రము న్యాయములేదు. ఒకరిసామ్రాజ్యంనుండి కొంతభాగమును విడదీసి మరియొకరికి కట్టిపెట్టుట న్యాయశాస్త్ర సమ్మతముకాదు. ఈ యర్చకులు మొదటినుండియు నిరంకుశప్రభువులుగనుండుట కలవాలుపడి జీతముమీద నాఖరీచేయుట కిష్టపడరు. ఇదిగాక వీరు సామాన్యముల ననుభవించుచు, సరిగా నాఖరీచేయనపుడు వీరి వలన స్వల్ప జాల్సానాలు, ధర్మకర్తలెట్లు వనూలుచేయగలరు? ఇంతవరకు అనేక దేవస్థానములు, ధర్మకర్తలలేక, యీ యర్చక మేనేజర్ల చేతులలో నుండుటనుబట్టి, యిక్కుమందుకూడ జీరి యధికారమున కెట్టి కొరతయు లేకుండ నుండవలెనని వీరి యభిప్రాయము. వీరి స్వార్థపరత్వమే మనదేవాలయముల ప్రస్తుత కోపనీతికి ముఖ్యకారణము. వీరిలో అనేకమంది నీతి బాహుళ్యై అర్చకత్వమున కనర్హులై అనధికారులై నయెడల, మనదేవసానములు, అపవిత్రస్థలము లగుటయేగాక, క్రమక్రమము మరమ్మతులు మొదలగునవి లేక క్షీణించి న శించును. కాబట్టియే సుమారు యేబదిదేవాలయములకు, హైకోర్టువారు యీ జిల్లాలలో స్కీముల నేర్పాటుచేసిరి.

గత పదునైదుసంవత్సరములలో యీ యర్చకులు తమరు నిత్యనే నేడ్యమమాత్రముచేసి, దేవాదాయమంతయు తామే యనుభవించవలయునని వాదించి, తుదకు అపజయము నొంది, యిప్పుడు తిరిగి యీ అక్రమపు ఆందోళనము చేసినంతమాత్రమున, హైకోర్టువారితీర్పుల నన్నింటిని త్రోసివేసి, ప్రజల మొలలను అలత్యయిచేసి, యిదివరకున్న అరాజకసీతిలోనికే, మనదేవాలయములను తీసికొనివచ్చుటకు మన శాసనసభవారు తెగించరు. కాబట్టి వీరి పిచ్చియాందోళనమును కట్టిపెట్టి దేవాలయపు మాన్యములను ముక్కలు ముక్కలుగా చీల్చి తమ స్వంత

సామ్రాజ్య భాగించుకొనుటకు ప్రయత్నించక, ఒక కుటుంబము వారు మాత్రమే నెలజీతము పుచ్చుకొని దేవాలయమును సదాకనిపెట్టుకొని, క్రమముగా అర్చకవిధులను నెరవేర్చుకొనుటకు ప్రయత్నించుట మంచిది. లేనియెడల, యాజీవనోపాధిని కూడ పోగొట్టుకొనెదరు. ఈ కష్టకాలములో, యీ యర్చకత్వనాఖరీకి సిద్ధపడు బ్రాహ్మణులనేకమంది కాదుకొని యున్నారు. వీరి యోగ్యతలనుబట్టియు, దేవునికివచ్చు అయివేజానుబట్టియు వీరిజీతములు వృద్ధికాఫియ్యను గనుక, తమప్రస్తుత హైస్కూలీని యెట్లుబాగుచేసికొని, తమనాఖరీల నిలబెట్టుకొనవలెనో, అట్టి మార్గముల నన్వేషించిన, ప్రజలందరు వీరికి తోడ్పడెదరు.

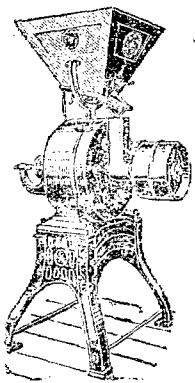
వల్లూర సూర్యనారాయణరావు
కోత్తూరు

చెన్న పురి బజారు ధరలు

1927-వ సం|| ఏప్రిలు 19 తేది మంగళవారం

1. ధాన్యములు.			
దని రూలు బా 1-కి రు 85 0 0 మొదలు 112 8 0 వరకు			
బియ్యముబస్తాలు			
కునుమ తెనాలివి ,, వ 42 కలది రు 13 4 0	14 12 0		
నెలూరివి ,, డిటో ,, 15 8 0	16 0 0		
డిల్లి ,, డిటో ,, 16 4 0	17 0 0		
రాగులు ర. 164 బస్తా 1-కి ,, 9 10 0	10 0 0		
నువ్వులు ,, ,, 22 0 0	25 0 0		
2. ధాన్యముపప్పులు.			
కందులు బస్తా 1-కి ర 205 ,, 15 0 0	16 0 0		
సెనగలు ,, డిటో ,, 15 0 0	16 0 0		
పెసలు ,, డిటో ,, 16 0 0	17 0 0		
మినుములు ,, డిటో ,, 17 0 0	19 0 0		
ఉలము ,, ర 195 ,, 12 12 0	18 0 0		
3. నూనెనస్తువులు.			
నువ్వులనూనె బా 1-కి ,, 153 0 0	156 0 0		
నెయ్యి మ 1-కి ,, 14 0 0	25 0 0		
కొండాపురంవేరు సెనగపప్పుబా 1-కి,, 54 0 0	56 0 0		
ఇతరప్రదేశము ,, ,, 50 0 0	52 0 0		
వేరు సెనగనూనెగానుగ బా 1-కి రు 129 మిషన్ నూనె 127 0 0			
ఆముదము బా 1-కి ,, 118 0 0	119 0 0		
4. చిల్ల రేపస్తువులు.			
చాయపసుపు బా 1-కి ,, 68 0 0	70 0 0		
కూరపసుపు ,, 40 0 0	50 0 0		
మిరపకాయలు(గుంటూరువి) బా 1-కి 122 0 0	140 0 0		
గుంటూరుపాయకట్టు నీటిమందు మణుగు 1-కి రు 40 45			
కాశహా సిపాయకట్టు ,, ,, 50,55			
తెలము బా 1-కి రు 40 0 0	60 0 0		
నింతిపండు బా 1-కి ,, 21 0 0	56 0 0		
5. ఇనుము.			
పల్లారకం బా 1-కి ,, 81 0 0	82 8 0		
చదరం ,, 81 0 0	82 0 0		
రవుండు ,, 27 0 0	38 0 0		
6. నూలు.			
నెం 20 బెన్ని సింహం యీ ,, 7 1 0			
నెం 6 బెన్ని ధర ,, 4 4 0			
నెం 24 ,, సింహం ,, 7 4 0			
నెం 24 ,, లాకి ,, 6 4 0			
నెం 60 ,, కారం బెన్ని ,, 9 0 0			
నెం 40 ,, ,, 10 0 0			
నెం 44 ,, ,, 5 3 0			
నెం 20 1/2 న్యూకాటన్ ,, 6 5 0			
నెం 12 1/2 చూళ్ ,, 5 8 0			
నెం 16 1/2 ,, ,, 5 14 0			
నెం 20 1/2 కాపురజీ ,, 6 3 0			
నెం 40 జమ్మరు ,, 9 10 0			
నెం 44 సాండో ,, 4 15 0			
నెం 4 బెన్ని ,, 8 12 0			
7. దూది.			
బోండావెస్తు బారద 1-కి రు 300 0 0			
పల్నాడుదూది ,, ,, 145 0 0			
8. లోహములు.			
నెండి 100 తులంకు ,, 61 0 0			
బంగారు, తులము 1-కి ,, 21 0 0	21 2 0		
సవరము 1-కి ,, 12 9 9			
ఇత్తడి బా 1-కి ,, 234 0 0	238 0 0		
రాగి బా 1-కి ,, 254 0 0	258 0 0		

MACHINERY. 3392

Jrus Grinding Mills—
With ball bearings & self-sharpening stones.
Disintegrators — Latest types.
Rice Machinery of every description.
T. & O. Brand Belting—
Special cotton and special Solid-woven hair.

Water Works fittings—Meters, valves etc.

Coffee Hand Mills—Latest improved designs

White Artistic Cements. 3392

Sole Agents in India, Burma & Ceylon :—
THAKAR & OPADEY,
20, 22, Elphinstone Circle, Fort. Bombay.

లిజరు కలము

సుమారు 100 రకములలో
తయారు చేయబడుచున్నది
మీకు తెలిసినది
ఒకటి గలదు
మామూలు 10 ఆర్. స్టేట్ 100 పి.
సెల్ఫ్-ఫిల్లింగు 40 ఎఫ్.
H.P. Co. LONDON

Agents: **P. HOLT & Co., Ltd.**
P. O. BOX 237 3434
MADRAS.

AMRUTANJAN

Price!
4 2 4
Best Indian Pain Balm
Sold Every Where.

AMRUTANJAN DEPOT.
BOMBAY & MADRAS.

ఆయుర్వేద వాషధ రత్న కరము రు. 3-0-0
చరక చికిత్సాస్థానము రు. 6

ఆంగ్ల వైద్య రత్న వల్ల రు. 2, భస్మ ప్రకాశిక రు. 1.
(2045) వాష్ట్య శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రి, బెజవాడ.

పుట్టుచెముడును కుదిర్చెదము.

వివరములకు 1 అణా బిళ్ళ వ్రాసవలెను.
యాయవరం అగడ్తేశ్వరరావు, హెచ్. సి. అండు
పీస్ డిస్పెన్సరీ, బాపట్ల (గుంటూరు జిల్లా).

కామ బిందు (రిజిస్టరు చేయబడినది)

ఇది పోన్టు కొనిన యౌవనమును 15 నిమిషములలో
తిరిగియిస్తును. గాంధీ విరుద్ధ వ్యవస్థాపనము ప్రపంచమును
పొందగలదు. 24 మాత్రలు గల బుడ్డి 1 కి ధర రు. 1-0-0.
కామబిందు ఫార్మసీ,
2/89 చెంగల్వరాయ మొహమ్మద్, తిరువల్లిక్కేణి, మద్రాసు.

ప్యాస్ కుట్టు మిషనులు

బజారులో వాని కన్నీటికంటెను దృఢమైనవి.
రోఖజేరము మాత్రమే.

ప్రసిద్ధమైన పత్తులకు మాత్రమే వాడుగ
కు యివ్వబడును.
అన్ని పరికరములను, విడిభాగాములను
కూడ అమ్ముచును.

బెల్ అండు కో (లిమిటెడ్)

2425.

1/186 మాంటూరోడ్డు, మద్రాసు.

D. G. GORE-BOMBAY 2.

ఆత్మచేయవారికి, సబ్బలు చేయవారికి కావలసినట్టి
అపకృతస్తువులు అనగా సారముగల సముద్రము, సువాసనలు,
రసవాదసంబంధమైన వస్తువులు, రంగులు, సారములు, యితర
వస్తువులు, అగరువత్తులు, పొగాకు, నవ్వు, మరద్రులు, జౌషణ్
వర్తకము మొదలగువాటికి కావలసినవస్తువులు, సుప్రసిద్ధమైన
హీకో ఆత్మరులు మొదలగునవి మావద్ద చాల సరఫరమైన ర
ప్రకారము విక్రయించబడును. ధరల జాబితా యినాముగా
పంపబడును. ఈ దిగువవిల్పాసమునకు వ్రాయుడు. ఉత్తర
ములు ఆంగ్ల భాషయందే వ్రాయవలెను. 8583
డి.జి.గోర్, 31, మంగల్ దాస్ రోడ్డు, బొంబాయి నెం. 2.

ఉచితము

ఉచితము

సుందరమయిన మాక్యాలండరును వ్రాసినవారికి పంపుదుము.

పూర్ణ చంద్రోదయం 3357

బంగారుతో చేయబడినది, బలహీనుల పాలిటి సంతోషి,
మేనామా, తుయ, పాండు, శుక్లనవ్వు, పురాణజ్యోరము.
నిక్కాక, నిస్సత్తువ మొదలగువాటిని హరించి బలమును వీర్య
వృద్ధిని, కాంతిని గలిగించు జౌషణ్ రత్నము, తులం 1.
రు 12-0-0. 20 మాత్రల సీసా రు 2-8-0. వి. పి. ఖర్చులు 6 అ.
పి. సి. ఏ. అండుకో ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిచేపి, నెల్లూరుజిల్లా.

హిందీ తెలుగు-

తెలుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుట.

విలయిన సులభశైలిని వ్రాయబడినది.

బాలశిక్ష 0-6-0
మొదటి వాచకము 0-6-0
హిందీ పాకెట్టు డిక్షనరీ 1-0-0

ఆంధ్రప్రతికాకార్యాలయము,

పోస్టుబాక్సు నెం 212, మదరాసు.

శ్రీకాళహస్తి

2118.

పండిత మంత్రోత్తమ కప్పగొంతుల

చంద్రమాళేశ్వర శాస్త్రి వప్తిపూర్తి

ప్రథమ సంవత్సర వైశాఖ శుక్ల ౧౪ స్వాతీ భానువారం.
15-5-1927 జరుగును. వారి గ్రంథములన్నియు 7 సంపుటము.
లుగా అచ్చు ప్రారంభించిరి. ఆ 7 సంపుటముల నెల 20 రూ.
పాయలు చందాధనము అడ్వాంకుగా పంపవలెను. ఒకేసారిగా
పంపలేనివారు దరఖాస్తుతో 5 రూపాయలున్నా మిగత
15 రూపాయలు నెల 1-కి 8 రూపాయల చొప్పునను 5 వా
యిదాలుగాను చెల్లించవచ్చును. మనియార్డర్ల ఖర్చులు
చందాదారులే భరించవలయును. మొదట రిజిస్టరు చేసుకొనే
500 మంది చందాదారులకు పోస్టుఖర్చులు వారే భరించి
సంపుటములను పంపబడును. కొద్ది ప్రతులే అప్పుకు ఆరంభం.
చిరి గనుక చందాదారులు త్వరపడవలెను.

1 సాలగ్రామ లక్షణవర్ణము.

2 సర్వమత సారావళి

3 శేషేశ్వర సంవాదము.

4 కలిమాహాత్యైక సంగ్రహము.

5 హిమాలయ యాత్రా ప్రవర్ణి.

6 అష్టేశ్వర కరపూజాపద్ధతి.

7 లక్ష్మీ నృసింహేశ్వర నిత్యపూజాపద్ధతి.

దరఖాస్తులు మణి చూర్తరులు వచ్చే రాలకు చిరునామా
పండిత మంత్రోత్తమ కప్పగొంతుల చంద్రమాళేశ్వర శాస్త్రి
శ్రీకాళహస్తి, చిత్తూరుజిల్లా అని పంపవలెను.

మాత్రకోశ వ్యాధులు - ఒక కొత్త చికిత్స

URESOL (యూరిసాల్)

అను జౌషణ్ మును వాడుటచే తప్పక నిజముగా కుదురును

9 మొదలు 12 కాపీస్ లు ఉపయోగించిన చాలును

అన్ని చుండల హఠులందు, యితర దుఃఖములందు వికాయమునకు దొరకును.

ప్రాప్తికృత కావలసినవారు ఈ దిగువ విధానమునకు వ్రాయవలెను.

C. T. Hart & Co. 46, Singarachari Street Triplicane, Madras

1927-వ సంవత్సరము జనవరి సంచికతో నాలుగవ సంవత్సరము ప్రారంభ మైనది.

ప్రతిమాసము

7-వ తేదిని తప్పక

ప్రకటిత మగుచున్నది.

సంవత్సర చందా
రు. 6-0-0;

ఆరుమాసములకు
రు. 3-0-0;

విడిపత్రిక
అ. 0-10-0.

సుప్రసిద్ధులగు చిత్రకారులచే వ్రాయబడిన రంగులచిత్రపటములు, ఇతర చిత్రపటములు,
ప్రాచీనశిల్పములకు సంబంధించిన చిత్రములు, ప్రచురింపబడుచుండును.

విద్యాధికులచే వ్రాయబడిన సర్వకళలకు సంబంధించిన వ్యాసరాజములు చిత్రచిత్రము లగునట్టియు,
సవినభావ పరంపరతో నిండినట్టియు పద్యములు కథలు ప్రచురితము లుచున్నవి.

జననిమాసమునుండి ప్రకటింపబడు ప్రతివ్యాసమునకును వ్యాసకర్తయొక్క ఛాయాపటము కూడ నుండగలదు

నూతన సంవత్సరారంభమునుండి కవిరాజ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారిచే

రచియింపబడిన **శ్రీనాథుడు** (అను నాటకమును)

కొత్తపల్లి సూర్యారావుగారిచే వ్రాయబడిన **ఆనందకందము** (అను నవలయును)

ప్రతిమాసమునను కొంతభాగము ప్రకటిత మగుచుండును.

చందాదారులుగ చేరువారు వెంటనే వ్రాసికొనుట యుత్తమము.

విలాసము:- **భారతీకార్యాలయము, తపాలవెట్టె 212, మద్రాసు.**